

Ya Tarabaku Na Turin Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ta pagyan na para la ni Hesus ta lutakin a pake addu ya ituldu na kiden, ammi pinili na ya mafulu duwa tekid (Lukas 6:12-16), petta ikid ya kanayun mehulhulun tentu, petta pake ituldu na kid ta mappya. A yen kid ya nengagan na ta Turin na kiden, te dinob na kid nga ange mangipadangag ta nepadamag na tekid, otturu pinasinapan na kid ta kagitta na pakapangwa na, petta itta ya makkwa da nga mangipasikkal ta ipadangag da en (Lukas 9:1). A ya ngagan na takday ta mafulu duwa kiden a Hudas Iskaryote, a intu hapa ya nangitalaba te Hesus. A ta nekabalin na nepangpapasi da te Hesus a nebabawi ni Hudas ya nepangitalaba na tentu, ammi nabalin na haman. A gafu ta kumanen a enna nebesin ni Hudas ya bari na, a nasi hapa (Matyu 27:5). A ya bida in nga timunud ta isin a intu hala ya nesurat ni Lukas ta takday tolay nga naggagan te Teyopilo, te nesurat na ya tarabaku na kadwan kiden turin ni Hesus.

Ya Serbi Na Surat Ni Lukas

¹ Nagsuratak ha teko, Teyopilo, te itta ya itulfuk ta napolu en surat ku teko. Intu la nabidak ta napolu en surat ku ya tinarabaku ni Hesus ikid na netuldu na en ta nepamegafu na en addet ta araw na netattullu na en ta langit. ²⁻³ A ta kuman na nesurat ken a natolay hala i Hesus ta kabalinan na nepamapasi da tentu, a kanayun nakipaita ta turin na kiden addet ta appatafulu na araw,

te dana pinili na kid. A addu hapa ya nepaita na tekid nga mangipasikkal ta katolay na, yaga addu para ya netuldu na tekid ta gagangay na pangikerutan na Namaratu. A yen kid hapa ya pinatudunan na ta pakapangwa na Kahalwa na Namaratu, petta ange kid sangaw mangipadangag ta ngagan na.

⁴ A sangaw ta pagaammung nig Hesus ikid na turin na kiden a nagkakakan kid. A ya uhohug ni Hesus tekid a

“Awemuy bit hama magtugut ta isin ili na Herusalem, te indagan muy bit ya Kahalwa na Namaratu nga dana nekari ni Damakewan tekamuy, te doban na hala sangaw tekamuy ta kuman na nepadangag ku tekamuy ta idi.

⁵ Te maski am zinigut na kanan ni Hwan a mapasinapān kam hapa sangaw ta Kahalwa na Namaratu, petta makustu ya pagzigut na en tekamuy,” kunna tekid.

Ya Tattullu Ni Hesus Ta Langit

⁶ A sangaw ta takday ha na araw a sa nagkakampat kid ta utun na bagetay na Olibo, a itta ya pinohutan da te Hesus.

“Afu, damagan mi haen teko am arawin yan de ya pangpatugut mu ta taga Roma kiden nga nanggubat ta lugar tamin, petta ikitam hapa la nga Hudyo ya makkamu ta lugar tamin?” kunda.

⁷ A ya tabbag na en hapa tekid a

“Namaratu hapa la ya makkamu am kanu sangaw na darun ikid na araw, ammi awena haman mebar tekamuy. ⁸ Ammi am dumatang na sangaw ya Kahalwa na Namaratu tekamuy

a mapasinapān kam hapa ta pakapangwa na en, petta itta ya turad muy nga mangipasikkal teyak ta tolay kiden. A mamegafu kam sangaw ta ili na Herusalem ikid na ngamin lehut na en ta lugar na Hudeya, kapye muy sangaw umange ta Samariya ikid na ngamin kiden lugar abat ta pagaddetan na lutakin,” kunna hapa tekid.

⁹ A tentun nakauhohug ta isin a kima-ma la timullu ta langit, a tinatangad da la nga timullu abat ta limitap ta kulamen. ¹⁰ A tekid para la imatangad a dimmatu ya duwa na anghel ta hebing da en nga nagbarawasi ta furaw. ¹¹ A ya uhohug na anghel kiden tekid a

“Anu umatayuk kam para la nga imatangad ta langit? Nagtugut na haman i Hesusen, te ittan ta langit ewan. Ammi magtoli hala sangaw, te dumagut hala sangaw ta lutakin ta kuman na nepakaita muy ta netattullu na en,” kunna tekid.

Ya Ngagan Na Turin Kiden

¹² A ta nekabalin na a dumagut ya turin na kiden ta bagetay na Olibo, te yen ya nangtugutan ni Hesus tekid, a nanoli kid na ta umag na ili na Herusalem, te abikan la, te kuman na takday kilumetru ya kadayu na abat ta bagetayen. ¹³ A ta datang da ta ili en a nagdulot kid hala ta bali en nga pagammakan da, a gimon kid hapa ta nagingutunen silid ta bali en. Itta i Pedru, ikid ni Hwan, a Santiago, ikid ni Andres, a Felipe, ikid nig Tomas, ikid ni Bartolome, a Matyu, ikid ni Santiago nga anak ni Alfeyo, ikid ni Simonen nga nakitapil ta idi ta gubyernu na taga Roma kiden,

ikid ni Hudas nga anak na takday Santiago. ¹⁴ A sa nagyan kid ten makimalmallak ta Namaratu, kon-todu hina ni Hesus ikid na kadwan kiden babay ikid na kabagis kiden ni Hesus, te nagdadagga hapa ya nonot da.

Ya Pangtali Da Te Hudas

¹⁵ A ta pagpasan na pigahaw a nagaammung ha ya magatut a dwafulu na mangurug, a nagtayuk hapa i Pedru ta nagtatangnganan da, te magbida tekid.

¹⁶⁻¹⁷ (v16b,17) “Amu muy, kahkahulun ku, ya iningwa ni mina Hudasen, te intu bit ya takday kahulun tam nga nakikahulun te Hesus, a nesi-pat hapa ta tarabaku tamen. Ammi intu haman ya nangitalaba te Hesusen, te enna netulud ya nanggafut kiden tentu,” kunna.

¹⁸ (Ammi ta nepakaita ni Hudas ta pinapasi dan i Hesusen a nagbabawi, a enna netoli ya netandan na padi kiden tentu, a sangaw enna hapa nesagapil ya bari na en te Hesus, te kinaddangan na ya hul na, a nagbesin na. A tentun bumlad a nabattak ya sirat na en, a nekutkutet na ta lutak. Ammi ya piraken nga netoli na ta padi kiden, a yen ya negatang da ta lutak, petta ketanaman na takwan na tolay. ¹⁹ A ta nepakadamag na tolay kiden taga Herusalem ta lutaken nga ginatang da a **‘Lutak na Daga’** ya nengagan da ta lutaken. Ammi ya ngagan na ta agsitang na Hudyo kiden a **‘Akeldama’**.)

²⁰ (v16a,20) A ya tulfu na uhohug ni Pedru a intu yan:

“A mappya mantu, kahkahulun, ta nagdulot ya nebar na Kahalwa na Namaratu gafu te mina Hudasen, te nesurat na haman ni mina Dabiden ta lebru na Kansyon kiden, te ya nebar na a

‘Mappya ta awan sangaw ta matolay nga masirak ta bali na en, a takwan mina ya metali tentu ta saad na en,’ kunna.

²¹⁻²² A yen ya gafu na, kahkahulun ku, ta magpili kitam mina ta tali ni mina Hudasen, petta intu sangaw ya kahulun mi nga mangipasikkal ta katolay ni Hesusen. Ammi intu mina pilin tam ya takday kahulun tam nga lalaki nga dana dumagdag te Hesusen abat ta nepangzigut ni Hwan te Hesus abat ta netattullu na en ta langit ewan.” kunna.

²³ A gafu ta uhohug ni Pedru tekid a nebar da ya ngagan ni Matyas ikid ni Hose Husto, ammi Barsabas hapa ya takday ngagan ni Hose. ²⁴ A sangaw nakimallak kid;

“Ay Afu, amum ta nagtalekudan ni Hudas ya saad na en, a ittan ta lugaren nga dana neparam tentu. A gafu ta iko la ya makkamu ta nonot na ngamin tolai a ituldum mantu tekami am inya ya pinilim ta duwa kidin, ²⁵ petta metali mina te mina Hudasen nga makipagserbi ta kadwan kiden turim,” kun na pakimallak da.

²⁶ A sangaw pinagkihi da ya nakesuratan na ngagan na duwa kiden, kapye da sinukkut ya takday, a ya ngagan ni Matyas ya nesukkutan da, a intu mantu ya tali ni mina Hudasen, a nelista ya ngagan na ta kadwan kiden turin ni Hesus.

Ya Iange Na Kahalwa Na Namaratu

¹ A sangaw ta kārawān na Pyesta na Pentikostes a sa nagkakampat ya mangurug kiden ta takday na bali. ² A magananwan la a nepagka-ma da ya masikan na adug nga nagafu ta langit ta kuman na masikan na paddad, te simarok ya adugen ta umag na bali en nga nagyanan da, ³ yaga itta hapa ya sinang afuy nga nagtabnak ta ulu na tagtakday tekid. ⁴ A ka-ma la naggagindan kid maguhohug ta magdaduma na agsitang, te sa napasinaḡān kid na ta Kahalwa na Namaratu, a inatadan na ya tagtakday tekid ta uhohugan da.

⁵ A ta arawin yen hapa a dana ittan ten Herusalem ya pake addu na tolay nga nagafu ta magdaduma na lugar ta ngamin paglelehut, te umange kid nakipyesta ta sakā Hudyo da kiden, te dana simarok kid na ta relisyon na Hudyo kiden.

⁶ A nepagka-ma da hapa ya sitang na naguhohug kiden ta magdaduma na agsitang, a enda kid pake dangagan. A pake nepagpaka-lat da kid hapa, te nadangag da ya kuman na tagtakday agsitang da ta bida da en.

⁷⁻⁸ “Taga Galileya haman ye-yan kid na tolay, a pa-pa-nun da mantu makauhohug ta dana agsitang tam kidin?” kunda.

A pake nefulot ya pagpaka-lat da nga mangdangag ta uhohugan da.

⁹ A ya tolay kiden nga nakadangag a itta ya taga Partya, ikid na Medya, Elam, Mesopotamya, Hudeya, Kapadosya, Pontu, ikid na Asya. ¹⁰ A ya kadwan kiden ya taga Parigya, Pampiliya, Egipto, ikid na kadwan kiden lugar ta iten Libya ta bikat na Sirene. A itta hapa ya kadwan kiden taga Roma

nga Hudyo ikid na Hentil nga dana simarok ta relisyon na Hudyo kiden. ¹¹ A ya kadwan kiden para a taga Kareta kid ikid na Arabya, a nagdad-uma hapa ya ngamin kiden agsitang da. A yen ta nagpaka-lat kid nga magdangag, te ya nebar da a

“Anu haman ta bidan da ya pakapangwa na Namaratu ta agsitang na gintatakdayan tekitam?” kunda.

¹² A gafu ta napopoyung kid na a nagimpopohutan da para am anu ya gafu na pakauhohug da ta takwan na agsitang. ¹³ Ammi ya kadwan tekid a nedadula da kid, te **“Magilellaw kid malat O,”** kunda.

Ya Pangipadangag Ni Pedru

¹⁴ Ammi ta nepakadangag ni Pedru ta inuhohug na tolay kiden a imatubang na tekid, a pake pinasakan na ya paguhohug na, petta dangangan da ya tabbag na ta inuhohug da en, a nakihebing hapa tentu ya kagitta na kiden nga turin.

“Ikamuy, kahkahulun, ikid na kagittak nga Hudyo, a dangangan muy ya uhohug ku tekamuy, kontodu ikamuy nga magpasyar ta isin Herusalem. ¹⁵ A awemuy mina pahig ta nellaw kami na kahulun ku kidin ta isin, te itta hud ya mellaw am lalakwat para la. ¹⁶⁻¹⁷ Intu la nagdulot tekami ya kuman na dana binida ni mina Howel nga aglavun na Namaratu ewan, te ya uhohug na en ta dadagkal tam kiden a

‘Itta ya nepadangag na Namaratu ewan teyak,’ kunna, **‘te sangaw am tanagay na kan ya pagaddetan na arawin yan a pasinapān na kan sangaw ya ngamin tolay ta**

Kahalwa na, a ya simsimamuy kiden nga lālāki ikid na babay a manglavun kid.

A itta kan sangaw ya magmatar ta lālāki muy kiden, a makatahinap kan sangaw ya kalalaklayan muy kiden.

18 A ya ngamin kiden daddoban na Namaratu nga lalaki pase babbay a pasinapān na kid kan sangaw ta Kahalwa na, petta manglavun kid,' kunna.

19 “A ya takday para uhohug ni mina Howel a ‘Itta kan sangaw ya ipaita na Namaratu ta langitewan ikid na lutakin nga pagpakalatan na tolak kiden, te itta kan sangaw ya daga ikid na afuy ikid na makanag na asok.

20 A sangaw am magsugiram kan ya bilag, ikid na magdarag ya hulan ta kuman na daga, a yen kan sangaw ya kadakalan na araw na Dafu tam nga kahighigalan, te yen kan ya araw na pangpa-gang na ta ngamin kiden nakaliwat ta utun na lutakin.

21 Ammi maski am inya kan sangaw ya makimallak tentu a ikerutan na,' kunna paen ni mina Howel, kahkahulun.

22 “A dangagan muy mantu, kahkahulun, ya ibar ku para tekamuy, te ya lalaki en Hesus nga taga Nasaret, a nepasikkal na ta intu hala ya dinob na Namaratu ewan, te dana amuy hamam ya ngamin kiden iningwa na ta atubang tam nga nagpakalatan tam ikid na nakaitan tam ta pakapangwa na en, a yen kid ya mangipasikkal ta itta ya Namaratu tentu. **23** Ammi

gafu ta dana en amu na Namaratu a dana uray na hapa ta ye-yen hala na tolay ya mangikaru ta liwat tam kiden, a nepalubus na mantu ta itta ya mangitalaba tentu petta idarum muy. A ye-yan na tolay ya nepapapasi muy, te emmuy haman netulud ta awan kiden makkamu ta Dyos petta pagappan da ta kayu. ²⁴ Ammi maski kunna ten a natolay hala, te inubadan na Namaratu ya pasi na, te awena mabalin ta iguwad na pasi na en.

²⁵ “A gagangay ta natolay hala i Hesusen, kahkahulun, te itta ya nesurat ni mina Dabiden nga narikna na ta nonot na, ammi intu binida na ya nagdulot te Hesusen, te ya nebar na a

‘Kanayun mariknak ya pakihulhulun na Dafu kin, a awek na mantu magburung, te itta la ya Namaratu ta hebing ku.

²⁶ **A ikansyon ku mantu ya talak na nonot kin, te maski am anu ya dumatang teyak a itta ya ikatalak ku ta matolayak hala.**

²⁷ **Te amuk, Afu, ta awem la isirak ya kahalwakin ta agyan na nagpasi kiden, ikid na awem la ipalubus ta malabag ya barikin gafu ta takit na nonot mu teyak.**

²⁸ **Mappya hapa yen, Afu, te netuldum teyak ya dalan na katolay ku, petta mag-ayayatak sangaw ta atubang mu,’** kun na surat ni mina Dabiden.

²⁹ “Ammi ya pake ipasikkal ku para tekamuy, kahkahulun, a bakkan haman ta bari ni Dabiden ya ikayat na uhohugan na surat na en, te pake nabayag na haman ya nepasi na en, a itta la ya tanam na en tekitam abat ta ayanin.

³⁰ Ammi gafu ta aglavun i mina Dabiden a yen

ya linavun na te Hesusen, te ninonot na ya nepagasingan na Namaratu tentu ta pagbalinan na sangaw ya takday simsim na ta pake atatanang na ari nga makkamu ta ngamin. ³¹ A kuman na aitan na ya simsim na en nga magbalin sangaw ta Mangikerutan, kumanen hapa ta pasi na ikid na katolay na en. A yen ta dana inuhohug na ya uhohugan na simsim na en ta awena sangaw masirak na kahalwa na en ta agyan na nagpasi kiden, ikid na awena sangaw malabag na bari na en. ³² A awan mantu ta takwan na binida ni mina Dabiden am bakkan la te Hesus, te intu hala ya tinolay na Namaratu ewan, a ikami hapa ya mangipasikkal ta katolay na, te ikami ya nakaita tentu.

³³ “A gafu ta pinātā-nāng na Namaratu ewan a intun ya makkamu magturay ta ngamin, a pinakimohayan na Dama na en, petta intu ya mangidob ta Kahalwa na en nga dana nebar na tekami. A intu mantu ya nagafun na naita muyen tekami ikid na agsitang kiden nga nadangag muy. ³⁴ A bakkan mantu ta bari ni mina Dabiden ya ikayat na uhohugan na surat na en, te bakkan hamam ta intu ya timullu ta langitewan am awa Dafu na en, te ya uhohug ha ni Dabiden ta takday para na surat a

‘Nadangag ku ya uhohug na Namaratu ta Dafu kin, te “E ka sin magtuttud ta ziwanan kin, ³⁵ te pagbalinan ku sangaw ya katapil mu kiden ta daddobam,” kunna tentu.’

³⁶ “Mappya mantu, kahkahulun, ta ikamuy ngamin nga Istralita ya pake makkamu ta in-

ingwa na Namaratu ewan, te ya Hesusen nga pinagappa muy a intu hala ya pinagbalin na Namaratu ewan ta Dafu tam ikid na Mangikerutan tekitam,” kunna.

A yen la ya abat na binida ni Pedru tekid.

³⁷ A ta nepakadangag da ta uhohug ni Pedru a pake narikna dan ya liwat da, a pinohutan da teg Pedru ikid na kagitta na kiden turin am anu mina ya kwan da petta mapakoma kid mina. ³⁸ A ya tabbag ni Pedru tekid a

“Magbabawi kanan mina ta gagangay muy ikid na liwat muy, a pazigut kanan ta ngagan ni Hesus Kristu, petta pakoman na kam, a maatadan kam hapa sangaw ta Kahalwa na Namaratu. ³⁹ Te yen ya nekari na Dafu tam Namaratu tekitam Hudyo ikid na anak tam kidin, kontodu ngamin kiden agagayan na nga taga adayu na lugar,” kunna.

⁴⁰ A addu para ya nedagga ni Pedru ta nepagtabarang na tekid.

“Ikerutan muy ya bari muy, petta awemuy mina mekabkabat ta kagitta muy kiden nga magnonot ta killu na nonot,” kunna tekid.

Ya Gagangay Na Popolu Kiden Mangurug

⁴¹ A ya ngamin kiden nangurug ta inuhohug ni Pedru a pazigut kid hapa, a itta ya talluribu na tolay nga nedagga ta mangurug kiden ta arawin yen. ⁴² A kinanghahaw kid nga naggagimung, te pake ikayat da ya magdangag ta ituldu na turin kiden, ikid na makimallak, ikid na magkakan ta netuldu ni Hesus tekid ta panadamdaman da ta pasi na en. ⁴³ A pake nahigalan ya ngamin tolay

gafu ta mangurug kiden, aglalo teg Pedru ikid na kagitta na kiden turin, te addu ya pinadpadatu da ta pakaitan ta pakapangwa na Namaratu tekid.

⁴⁴ A ya gagangay hapa na mangurug kiden a sa naggagitta ya ngamin nonot da, te nagsinsipsipat kid ta ngamin kiden kwa da. ⁴⁵ A am itta ya awan tekid a maglaku ya kadwan kiden ta lutak da ikid na kukwa da, otturu nesaned da ya naglakun da en ta awan kiden ta kwa. ⁴⁶ A naghahulun kid hapa nakigimung ta simbaan na Namaratu ta kinanghahaw, kapye da nakipagkakan ta babali da kiden. A pake nagayayat kid, ⁴⁷ te matalak kid nga magdayaw ta Namaratu ewan, a pake nekamat da kid hapa na kadwan kiden tolay. A dumakal la dumakal ya kaddu na mangurug kiden, te kinanghahaw itta ya nedagga na Namaratu ta bagu kiden mangurug.

3

Ya Pagmappya Na Pilay

¹ A sangaw ta takday na araw ta furab a umange ig Pedru ikid ni Hwan ta simbaanen, te yen ya oras na pakimallak na Hudyo kiden. ² A tekid simarok ta kinan da en “**Ispot na Irwangan**” a itta ya pilay nga nagidda ta bikat na irwanganen, a nakilimlimut, te dana pilay kan abat ta nekeanak na en, a kada araw iange da ta irwangan na simbaanen, petta makilimlimut ta tolay kiden nga umange makimallak.

³ A ta nepakaita na teg Pedru ikid ni Hwan nga simarok ta simbaanen a nagadang hapa ta limut na tekid. ⁴ A itan da la bit, kapye na nebar ni Pedru ta “**Tangadan na kami bit ay,**” kunna tentu. ⁵ A

tinangad na kid hapa, te matalak ta itta ya igawat da tentu. ⁶ Ammi ya uhohug ni Pedru tentu a

“Awan haman ta pirak ku, ammi iatad ku hala teko ya itta teyak. Magtugut kan mantu gafu ta pakapangwa ni Hesusen nga Mangikerutanen taga Nasaret,” kunna ta pilayen,

⁷ kapye na inibbalan ya kamat na en a pinatayuk na. A ka-ma la nagsikan ya nagtotopan na tulang na takki na kiden. ⁸ A timollok nagtayuk, a nagpapa-yat na. A sangaw himulun hapa teg Pedru nga simarok ta simbaanen, a netoltolok na hapa ya pakatugut na ikid na pagdayaw na ta Namaratu.

⁹ A ya kadwan kiden tolay ta umag na simbaanen, a dinadulangan da la ya lalaki en nga magpapa-yat magdayaw ta Namaratu, ¹⁰ a nabilbig da ta intu hala ya pilayen nga imatogkok nakilimlimut ta Ispot na Irwangan na simbaanen, a umagahalang kid la tentu, te anu kawagan na ta nakatugut na.

Ya Bida Ni Pedru Ta Simbaan

¹¹ A tekiden imuhet a gimafut para la ya lalaki en teg Pedru, a alistu hapa ya tolay kiden nga ange nangkalihung tekid ta agyan na kinan da en Pagsigongan ni Solomun ta hebing na simbaanen, te pake nepagpaka-lat da ya pilayen nga nagtayuk.

¹² A ta nepakaita ni Pedru ta tolay kiden nangkalihung a nagbida hapa tekid.

“Anu kawagan na, kahkahulun, ta pagpakalat muy ya pagmappya na lalaki in? A anu haman ta umagahalang kam tekami ta kuman na ikami ya namagmappya tentu? Itta hud ya pakapangwa mi petta mapatugut mi ya pilayin?”

¹³ Awan ta takwan na namagmappya ta tolayin yan am bakkan ta Namaratu ewan nga Dyos na gingginafu tam kiden Abraham, ikid ni Isak, ikid ni Hakob, petta madayawan ya Anak na en Hesus gafu ta pagmappya na pilay.

“A intu hala ya emmuy netulud te Gubernadoren Pilato petta papapasi muy. A inibbatan na mina ni Pilato en ammi inawe muy haman.

¹⁴ Inawe muy mantu ya mappya na tolay nga negitta ta Namaratu ewan, a intu hud la pinalatog muy ya nabaluden nga namapasi ta tolay.

¹⁵ Ammi ya mangatad ta pagtolayan tam a yen haman ya nepapapasi muy. Ammi maski kunna ten a tinolay hala na Namaratu ewan, a ikami hapa ya nakaita ikid na mangipasikkal ta katolay na. ¹⁶ A gafu ta ngagan ni Hesusen ikid na pangikatalak mi tentu a pake mappyan ya bari na lalaki in yan, te maita muy haman, a dana amu muy hapa ta pilay ta idi, ammi masikan kad na magtugut.

¹⁷ “A maski am nepersa muy ya pasi ni Hesusen a amuk, kahkahulun, ta awemuy amu ya iningwa muy, a kumanen hapa ta pinakadakal muy kiden. ¹⁸ Ammi gagangay ta mazigatan ya Mangikerutan nga dinob na Namaratu, te yen haman ya dana binida na gafu ta aglavun kiden. A pinagdulot nan mantu ya binida da en. ¹⁹ A mappya mantu ta magbabawi kanan, a makipakoma kam tentu petta azin na ya liwat muy kiden, a paglampawan na sangaw ya pagzigātān muy. ²⁰ A doban na ha sangaw i Hesus tekitam, te intu hala ya Mangikerutan nga dana nebar na ta dadagkal tam kiden.

²¹ Ammi mappya ta magyan la bit ta langitewan abat ta pangpabagu na Namaratu ta ngamin paglelehutin, te yen ya dana nebar na aglavun na kiden ta palungu na araw.

²² “Ya uhohug ni mina Mosesen ta dadagkal tam kiden a

‘Mangidob sangaw ya Namaratu ta takday aglavun ta kuman na nepangidob na teyak, ammi kagitta muy hala sangaw, a mappya ta dangagan muy ya ngamin ituldu na tekamuy.

²³ Ammi ya awan sangaw mangdangag ta aglavunin yen a madugiman sangaw medagga ta tolai kiden na Namaratu a **mapa-gang,**’ kunna.

²⁴ “A maski i mina Samwel ikid na kadwan kiden aglavun na Namaratu nga timunud tentu a sa ikid haman ya dana nangibar ta dumatan-gen tekitam ta araw tam. ²⁵ A ikitanan mantu ya nagdulotan na ngamin binida na aglavun kiden, a sa mesipat kitam hapa ta nakitahatun na Namaratu ta dadagkal tam kiden, te yen haman ya uhohug na te mina Abrahamen:

‘Bendisyonan ku sangaw ya ngamin tolai ta paglelehutin gafu ta takday na simsimam nga magafu sangaw teko,’ kunna haman te mina Abrahamen.

²⁶ A yen ta ikitam Hudyoy ya napolu nangidoban na Namaratu ta Anak na en Hesus, petta mabendisyonan kitam gafu tentu, petta pagtalekudan tam ya gagangay tam nga awan ta kapkappyan na,” kunna.

A yen ha ya addet na uhohug ni Pedru tekid.

4

Ya Pangimbestigar Da Teg Pedru Ikid Ni Hwan

¹ A ta paguhohug da para la nig Pedru ta tolay kiden a neddatangan na kid na padi kiden, ikid na kapitanen ta simbaanen, ikid na Saduseyu kiden.

² A nagporay kid na teg Pedru gafu ta ituldu da ya tolay kiden, yaga aweda ikayat ya netuldu da en ta matolay sangaw ya nagpasi kiden gafu ta katolay ni Hesusen. ³ A yen ta ginafut da kid, ammi gafu ta furab na a enda kid bit ibalud, petta idarum da kid sangaw ta lalakwat. ⁴ Ammi maski kunna ten a dana addun ya nangurug ta uhohug nig Pedru, a pake umaddun ya bilang na ngamin kiden mangurug te Hesus, te ya bilang na lālāki la a limaribu kid.

⁵ A sangaw ta lalakwat a nagkakampat ya ngamin kiden pinakadakal na Hudyo kiden ta ili na Herusalem. ⁶ A nehulun hapa ig Annas nga mayor na padi kiden, ikid ni Kaypas, a intu hapa kahulun da ya takday na Hwan, ikid ni Alehandru, ikid na kadwan kiden para kahulun ni Annas. ⁷ A sangaw nepaalap da ig Pedru ikid ni Hwan, a pinagtayuk da kid ta nagtatangganan na nagkakampat kiden, kapye da kid inimbestigar.

“Anu hud ya pakapangwa muy, ono inya hud ya nginaganan muy, petta magmappya ya pi-layen?” kunda tekid.

⁸ A pake napasinaḡān i Pedru ta Kahalwa na Namaratu ta pagtabbag na tekid:

⁹ “Apo Kadadakalan, am imbestigaran da kami gafu ta mappya na tarabaku nga iningwa

mi ta pilayin ¹⁰ a ipadangag ku mantu ya gafu na tekamuy, kontodu ngamin kiden kagittak nga Istralita. Te ya pakapangwa na ngagan ni Hesus nga Mangikerutanen taga Nasaret a yen ya gafu na ta nagmappyan ye-yan na lalaki, petta makatayuk ta isin atubang muy.

¹¹ “I Hesusen mantu ya batu en nga dana nabida ta surat na Kansyon kiden, te intu hala ya neatad na Namaratu tekamuy petta isaad muy mina ta kuman na kepundasyon na bali, ammi newarad muy haman. Ammi netoli hala na Namaratu, a pinagbalin na ta kadakalan na batu ta bali na. Te maski am pinagappa muy a tinolay hala na Namaratu ewan. ¹² A awan ta takwan na mangikerutan am bakkan te Hesus, te awan pulus ta takwan na neatad na Namaratu ewan ta ikatalak tam mina, petta mekerutan kitam,” kun ni Pedru tekid.

¹³ A ta nepakadangag na padi kiden ta uhohug nig Pedru ikid ni Hwan a

“Anu haman ta maturad kid, bakawa gagan-gay kid haman la na tolay nga awan ta adal?” kunda.

A sangaw ninonot da ta maturad kid gafu ta kahulun na kid ni Hesus. ¹⁴ Ammi awan haman ta pangihuyan da tekid, te aitan da haman ya lalaki en ta nagmappyan, a umatayuk hapa ta hebing da en. ¹⁵ A gafu ta kumanen a pinadayu da kid bit ta assang, te pagbabidan da bit am anu ya uray da tekid.

¹⁶ “A anu mantu ya kwan tam ta isin kid na tolay? Awena haman melemad ya nehuga da ta pilayen, te amu haman na ngamin tolay ta

ngamin ili na Herusalem?” kunda.

¹⁷ Ammi tekid na nakanonot a

“Mappya ta pake tātālawan tam kid, petta awedan sangaw ipadangag ya ngagan ni Hesus ta tolay kiden, petta awenan sangaw dumakal na uhohug,” kunda.

¹⁸ A sangaw pinaayagan da ha ig Pedru, a pake nebar da ta awedan sangaw ipadangag ya ngagan ni Hesus. ¹⁹ Ammi ya tabbag nig Pedru tekid a

“Mappya ta pake nonotan muy am anu ya ikayat na Namaratu ewan, te mapmappya hud ta ikamuy ya kurugan mi ammi tentu? ²⁰ Ammi am ikami a awena mabalin ta awemi ipadangag ya naita mi ikid na nadangag mi,” kunda.

²¹ A gafu ta kumanen a pake tinatalaw da kid ha, kapye da kid pinatugut, te awan haman ta pambar da nga mangpa-gang tekid gafu ta tolay kiden, ²² te sa matalak ya ngamin tolay, a dinayawan da ya Namaratu gafu ta iningwa nig Pedru ta pilayen, te nasurok ta appatafulu na darun ya kapilay na en.

Ya Pakimallak Na Mangurug Kiden

²³ A ta nepakauhet nig Pedru ikid ni Hwan a umange kid ta agyan na kahulun da kiden mangurug, a binida da ya uhohug na padi kiden ikid na kalalaklakayan na Hudyo kiden tekid. ²⁴ A gafu ta binida da en tekid a sa nagdadagga kid na nga makimallak ta Namaratu:

“Ay Afu Namaratu, iko hala ya Dyos mi nga namadday ta langit ikid na lutak ikid na bebay ikid na ngamin kiden matolay ta paglelehutin.

²⁵ A ta ayanin, Afu, nonotam ya nepeuhohug mu ta tagabumen mina Dabid nga pinasinapam

ta Kahalwam, te ya uhohug na en ta takday na surat a

'Anu haman ya pagloko na Hentil kiden ta ikatupag da ya Namaratu? Aweda hud amu ta melogot kid?

²⁶ Te mangiparan haman ya ari da kiden ta gubat, petta maghahulun kid nga maki-tapil ta Namaratu ikid na dinob na en nga Mangikerutan, 'kunna.

²⁷ "A kakurugan, Afu, ya inuhohug ni Dabiden, te nagdulot hala ya kuman na binida na en ta isin ili na Herusalem, te i Ari en Herud, ikid na Hudyo kiden, ikid ni Gubernador Pilato, ikid na Hentil kiden, a sa ikid haman ya nangigakkad ta pasi na anak men Hesus nga netunglak mu ta dafu mi. ²⁸ A maski aweda naamu a nedulot da hala ya dana negakkad mu ta nonot mu hapa la. ²⁹ A ta ayanin, Afu, a nonotam ya panatalaw da tekami, a atadan na kami hapa ta turad mi, petta awemi sangaw magtalaw nga mangipadangag ta uhohug mu, te ikami ya daddobam. ³⁰ A uyadam hapa ya kamat mu, Afu, petta magmappya ya magtatakit kiden, a mangihuga ka hapa ta pakaitan, petta mehulun hapa ya pakapangwam ta pangipadangag mi ta ngagan na anak men Hesus, Amen," kun na paki-mallak da.

³¹ A tekid nabalin nakimallak a nawalwag hapa ya bali en nga nagāmmungan da, a sa napasinaḡān kid ta Kahalwa na Namaratu, a pake naturad kid nga nangipadangag ta uhohug na Namaratu.

Ya Pagtatakday Na Mangurug Kiden

³² A ya ngamin kiden mangurug nga nagyan ta ili na Herusalem a nagdadagga ya ngamin nonot

da, a awan ta naginggum tekid am awa sa kwa da ngamin ya kwa na takday tekid. ³³ A ya turin kiden hapa a pake masikan ya pangipasikkal da ta katolay ni Hesus, a dakal hapa ya panguffun na Namaratu tekid ngamin. ³⁴ A awan hapa ta kurang na maski am takday la tekid, te ya kadwan kiden nga makākwa ta bali ono lutak a nelaku da hapa ya kwa da, ³⁵ a sangaw nedatang da ya naglakun da en ta turin kiden, otturu nesaned da hapa ta tagtakday tekid ta mekustu ta masapul da.

³⁶⁻³⁷ Kumanen hapa ya iningwa ni Hose en nga taga Sipre, te nelaku na ya takday lutak na, a neange na hapa ya naglakun na en ta turin kiden petta isaned da. Ammi ya agngilinan da te Hose a Barnabas, gafu ta malalaki mangpaturad ta kahulun na kiden.

5

Ya Tulad Nig Ananayas Ikid Ni Sapira

¹ A itta hapa ya magatawa, ig Ananayas ikid ni Sapira, nga naglaku hapa ta kadwan lutak da, ² ammi nagbidan da ta aweda sa iatad ya naglakun da en ta lutaken, te nesirak da ya kadwan. A sangaw nedatang ni Ananayas ya iatad da en ta turin kiden. A ya uhohug na tekid a

“Nelaku min hapa ya takday lutak mi, a itta in ya ngamin naglakun mi,” kunna tekid.

³ Ammi ya uhohug ni Pedru tentu a

“Ananayas, anu kawagan na ta kinurug mu ya nepanonot ni Satanas teko? Nagtuladam mantu ya Kahalwa na Namaratu, te nesirak mu haman ya kadwan naglakun muy ta lutak muyen. ⁴Awemuy hud lutak ta awemuyen para

la pangilaku? A maski nelaku muy a inya hud ya makākwa ta naglakun muyen am bakkan ta ikamuy hapa la? Anu kawagan na mantu ta nakanonot ka nga magtulad? Bakkan haman la ta tolay ya nagtuladam, te pahig mu ta melemad mu hapa ta Namaratu ewan,” kunna tentu.

⁵⁻⁶ A ta pakadangag ni Ananayas ta uhohug ni Pedru a ka-ma la natukalit nasi. A enna inulolatan na babbagu kiden ya bari na en kapye da neuhet netanam. A pake nagtalaw na hapa ya ngamin kiden nakadangag ta pasi na.

⁷ A sangaw ta nepagpasa na kuman na tallu na oras a dumagdag hapa ya atawa na en Sapira ta agyan na turin kiden, ammi awena amu ta nasin ya atawa na en. ⁸ A ya uhohug hapa ni Pedru tentu a

“Ibar mu bit am ye-yan ya ngamin naglakun muy ta lutak muy?” kunna.

“A on ay, intu la yen,” kunna hapa.

⁹ “Anu kawagan na ta nagbidan muy na atawam ta magtulad kam ta Kahalwa na Dafu tamewan? Itam awa dumatang na ya ume kiden nangitanam ta atawamen, a ikon hapa ya itubbat da itanam ta ayanin,” kun ni Pedru tentu,

¹⁰ A ka-ma la natukalit hapa nasi.

A ta nesarok na babbagu kiden a neddatangan da ya babbayen nasi, a neuhet da hapa netanam ta hebing na atawa na en. ¹¹ A gafu ta kumanen a pake nagtalaw na ya ngamin kiden mangurug kontodu ngamin nakadangag ta isin.

Ya Kadwan Kiden Nehuga Na Turin Kiden

¹²⁻¹³ A ya gagangay na turin kiden a nagdadagga ya nonot da nga kanayun magkakampat ta Pagsigongan ni Solomun nga netulfu ta simbaanen. A pake dinayawan na kid hapa na tolay kiden nga umange nagdangag tekid, ammi ya kadwan kiden mangurug a aweda nesipat ta tarabaku da gafu ta talaw da. A addu hapa ya nehuga na turin kiden ta tolay kiden nga kimahad tekid.

¹⁴ A kinanghahaw umaddu la ya mangurug te Afu Hesus nga lālāki pase bābāy. ¹⁵ A gafu ta kumanen am kada magtalib i Pedru ta babali kiden nga ange ta agyan na simbaanen a alapan hapa na tolay kiden ya nagtatākit kiden ta bali da, a iange da kid itabnak kontodu agiddan da kiden ta aāngen na en petta masi-ged na kid na alinu na en am magtalib, talo am yen ya pagmappyān da. ¹⁶ Maski ya tolay kiden ta kadwan kiden lugar nga abikan ta ili na Herusalem a enda hapa nekahad tekid ya nagtatākit kiden ikid na pinagzigat na anitu, a sa nagmappya kid ngamin.

Ya Pangibalud Da Ta Turin Kiden

¹⁷ Ammi ya mayor na padi kiden ikid na kahun na kiden nga Saduseyu a pake pumassil kid na ta turin kiden, ¹⁸ a yen ta enda kid nepagafut, a nepebalud da kid. ¹⁹ A sangaw ta hiklam a umange ya takday anghel na Namaratu ta agyan na kebaludan na turin kiden, a hinukatan na ya irwangan na en a pinohet na kid, ammi awena kid hapa narikna na naggwardya kiden. ²⁰ A ya uhohug na hapa tekid a

“Magtoli kam hala sangaw ta simbaanen, a idulot muy hala ituldu ya bagu en angkat muy ta tolai kiden,” kun na anghelen tekid.

²¹ A ta nekabalin na anghelen nga maguhohug tekid a nagtugut kid na. A ta lalakwat a umange kid ha ta simbaanen, a nangituldu kid ha. A ya mayor na padi kiden hapa ikid na kahulun na kiden a dana pinagmamiting da ya konsihal kiden ikid na ngamin kiden kalalaklakayan na Hudyo kiden, petta imbestigaran da ya turin kiden, te parig da ta mabalud kid para la. A dinob da mantu ya ange mangalap tekid ta agyan na agbaludan.

²² Ammi ta datang na polis kiden ta agyan na agbaludanen a awan kid na haman, a nagtoli mantu ya polis kiden petta ibar da ta nagmamiting kiden.

²³ “Datang mi ta agbaludanen, a itta hala ya nagwardya kiden, a nekandado para la ya litup na agbaludan, ammi ta nepangihukat mi a awan haman ya nabalud kiden,” kunda.

²⁴ A pake naburungan na ya magtaronen ta simbaanen kontodu padi kiden, te nonotan da am anu ya makkwa sangaw gafu ta nakauhet ya turin kiden. ²⁵ Ammi magananwan la a itta ya takday umange nangipadamag tekid.

“Itta haman ya nebalud muy kiden ta agyan na simbaanen, a mangituldu kid ha,” kunna.

²⁶ A umange ha mantu ten ya polis kiden kontodu kapitan na simbaanen, a ginafut da ha ya turin kiden. Ammi aweda kid pinalpaluk, te nagtalaw kid hapa ta tolai kiden talo am mangwarad kid ta batu.

²⁷ Ta nepangidatang da tekid ta agyan na nagmamiting kiden, a pinagtayuk da kid ta atubang

na pinakadakal da kiden, a inimestigar na kid na mayor na padi kiden.

²⁸ “Anu awemuy haman dangdangagan ya nebar mi tekamuy? Te nehangat mi haman ta mangituldu kam ta ngagan na tolayin yen, ammi pake pinannu muy hud la ya ili na Herusalem ta netuldu muyen tentu, yaga ipapilit muy para ta itta ya liwat mi gafu ta pasi na en,” kunna tekid.

²⁹ A ya tabbag nig Pedru tentu a

“Awena mabalin ta magimmang kami mangituldu, te mapmappya ta Namaratu ya pake kurugan mi ammi ta sakā tolay mi,” kunda.

A sangaw dinaggan ni Pedru ya tabbag na:

³⁰ “Nonotan muy mina ya iningwa na Namaratu ewan. Gafu ta intu hala ya Dyos na dadagkal tam kiden a tinolay na hala i Hesusen nga pinagappa muy. ³¹ A intu para ya pinātā-nāng na petta makipagtogkok ta hebing na en, te pinagbalin na ta Dafu tam ikid na Mangikerutan tekitam. A ta ayanin a ibar na ta magbabawi kitam petta pakoman na kitam ta liwat tam kiden. ³² A ikami na kahulun ku kidin ya mangipasikkal ta ngamin nabidak tekamuy. Ammi bakkan la ta ikami, te nehulun hapa ya pangipasikkal na Kahalwa na Namaratu nga neatad na tekami kontodu ngamin kiden mangurug tentu,” kun ni Pedru tekid.

³³ Ammi gafu ta inuhohug na en tekid a pake nagporay kid na, a negakkad da ya mamapasi tentu kontodu kahulun na kiden. ³⁴ Ammi nagtayuk hapa naguhohug ya takday Pariseyu nga naggagan te Gamaliyel, a pake dayawan na tolay

kiden, te malalaki mangituldu ta lintig na Hudyo kiden. A pinohet na bit ya turin kiden, kapye na naguhohug ta kahulun na kiden nga magimbestigar.

³⁵ “Mappya, kahkahulun, ta awetam mina gamman ye-yen kid na tolay talo am makaliwat kitam hapa. ³⁶ A nonotan muy i mina Teyudasen ta kwa en sina, te pinātā-nāng na ya bari na, a pinadagdag na hapa ya appatagatut na lālāki. Ammi awena haman napagbalin ya gakkad na en, te pinapasi da hala, a sangaw nekutukutet hapa ya dūmagdag kiden tentu. ³⁷ A sangaw pumatalin hapa tentu i mina Hudasen nga taga Galileya ta araw na pagilista, a addu hapa ya pinadagdag na ta kahulun na. Ammi pinapasi da hapa yen, a nekutukutet hapa ya kahulun na kiden. ³⁸⁻³⁹ A kumanen hapa sangaw ta isin kid na tolay, te am nonot da hapa la ya pagafun na tarabaku da a melogot kid hala sangaw. Ammi am angarian ta Namaratu ewan ya mangpaturad tekid a awemuy sangaw mapagkamag ya tarabaku da. A ya tabarang ku mantu tekamuy a pagurayan muy kid la, talo am Namaratu ya nangidob tekid, a mekwenta ta Namaratu ya tapilan muy,” kunna.

⁴⁰ A gafu ta kumanen kinurug da ya tabarang na en. A ta nepangpatoli da ta turin kiden a nepapaligat da kid la, kapye da ha nebar ta awedan sangaw ipadangag ya ngagan ni Hesus, a sangaw pinatugut da kid. ⁴¹ A tekiden nagtatugut ta miting na pinakadakil kiden a natalalakan kid hala gafu ta nekatalak na kid na Namaratu nga magattam

ta keamamat da gafu ta ngagan ni Hesus. ⁴² A ta kinanghahaw nedulot da hala ya mangituldu ta simbaanen pase babali na tolai kiden, a nepadangag da la i Hesusen nga Mangikerutan.

6

Ya Problema Da Nga Mangisaned Ta Rasyon

¹ A ta isin kid na araw a umaddu la umaddu ya mangurug te Hesus, ammi ya naguhohug kiden ta agsitang na Giregu a nagmamulmug kid ta naguhohug kiden ta agsitang na Hebreyu, te am kada mesaned ya rasyon na balu kiden nga bābāy ta kinanghahaw a nataliban garay ya balu kiden nga Giregu. ² A yen ta pinagkakampat na turin kiden ya ngamin kiden mangurug ta ili na Herusalem, petta pagbabidan da ya problema da nga mangisaned ta rasyon. A ya uhohug da tekid a

“Dulay haman am ikami ya makkamu mangisaned ta rasyon na balu kiden, te awemi sangaw matagop ya pangipadangag mi ta uhohug na Namaratu. ³ A mappya mantu, kahkahulun, ta ikamuy ya magpili ta pitu na lālāki nga kahulun muy, petta yen kid sangaw ya itun mi nga mangisaned ta rasyon. Ammi mappya ta intu sangaw pilin muy ya napasikkal muyen ta makāutak ikid na napasinapān ta pakapangwa na Kahalwa na Namaratu, ⁴ te ikami a intu la tagopan mi ya makimallak ikid na mangipadangag ta uhohug na Namaratu,” kunda.

⁵ A mayat hapa ya ngamin kiden mangurug ta nebar da. A ya ngagan na pinili da kiden a i

Esteban nga masikan mangurug ikid na mapasi-
napān ta Kahalwa na Namaratu, a i Felipe para,
ikid ni Parukor, ikid ni Nikanor, ikid ni Timon,
ikid ni Parmenas, ikid ni Nikolas nga takday na
Hentil taga Antiyoka nga negitta ta Hudyo. ⁶ A
ya pitu kidin yan ya pinagtuttud da ta atubang na
turin kiden, petta pakimallak da kid. A nesagpaw
da hapa ya kamat da ta ulu da, petta pasinapān
na kid na Namaratu. ⁷ A ta nekabalín da en a
pake nesaned para ya uhohug na Namaratu addet
ta pake dimmakal hapa ya kaddu na mangurug
kiden ta ili na Herusalem. A nagbabawi hapa ya
addu na padi kiden nga Hudyo, te mangurug kid
na te Hesus.

Ya Pangikatupag Na Hudyo Kiden Te Esteban

⁸ A ya iningwa para ni Esteban hapa a addu
ya nehuga na nga nagpaka-latan na toláy kiden
gafu ta panguffun na Namaratu tentu, te pake
mapasinapān ta pakapangwa na. ⁹ Ammi intú
dulay, te ya Hudyo kiden nga makigimung ta
kapilya na kinan da en Naubadan kiden, ikid na
kadwan kiden nga taga Sirene, ikid na Alehandra
a nakitapil kid hapa tentu. A itta hapa ya kahulun
da nga taga Silisya ikid na Asya. A sa ikid ya
nakidibati te Esteban, ¹⁰ ammi aweda maabak ya
tabbag na en tekid gafu ta pakapangwa na en nga
neatad na Kahalwa na Namaratu. ¹¹ A gafu ta
kumanen a nagita kid ta mamadpadulay tentu, a
tinandakan da kid ta melemad, petta isaned da ya
pamadpadulay da tentu. A ya inuhohug da nga
nesaned da a

“Pake nadangag mi ya nepadangag ni Esteban, a padpadulayan na hamana ya ginafu tamen Moses pase Namaratu ewan,” kunda.

¹² A yen ta nagpatun hapa ya tolay kiden ikid na kalalaklakayan na Hudyo kiden, a enda mantu ginafut i Estebanen kapye da nedarum ta atubang na pinakadakal da kiden. ¹³ Ammi dana ne paran da ya laddud kid na tistigu, petta padpadulayan da para i Estebanen. Te ya laddud da en a

“Kanayun idadula na hamana ya lintig na Namaratu kontodu simbaan na in ta isin Herusalem. ¹⁴ Te ya kinan na en Hesus nga taga Nasaret a intu kan sangaw ya mangikutkutet ta simbaanin yan, yaga talin na kan sangaw ya gagangay tam kiden nga ne bilin ni Moses tekitam,” kun na laddud da.

¹⁵ A ya pinakadakal kiden nga magimbestigar tentu a nilaladdangan da ya mukat ni Esteban, te pake makillat ta kuman na mukat na anghel.

7

Ya Bida Ni Esteban

¹ A ya pohut na mayor na padi kiden tentu a

“Kakurugan hud ya nabida da en teko ta ayanen?” kunna.

² A ya tabbag hapa ni Esteban a intu yan:

“Kahkahulun ku ikid na am-amang ku, a ataman muy haen ya magdangag ta tabbag kin tekamuy, te ta palungu na araw a nakipaita kan ya Namaratu ewan nga seppakapangwa ta ginafu tamen Abraham ta iten Mesopotamya ta awena para la umalit ta iten Haran. ³ A ya uhohug na tentu a

'Pagtugutān muy na ya lugar muyin ikid na kahulun muy kidin, te umalit kanan ta takwan na lugar nga ipaitak sangaw teko,' kunna kan na Namaratu tentu.

⁴“A gafu ta kumanen a nagtugutan nig Abraham ikid nig dama na en ya lugar na kagitta da kiden taga Kaldeya, a pa nagyan kid bit ten Haran. Ammi ta pasi na dama na en a pinagdulot na Namaratu ig mina Abrahamen ta lugarin yan nga pagyanan tam ta ayanin. ⁵ Ammi awan para la ten ta neatad na Namaratu tentu ta lutak na maski ta assang la, ammi nekari na hala ta intu sangaw ya makākwa ta lutakin yan kontodu anak na kiden ikid na ngamin simsim na kiden, ammi awan para la ten ta anak na.

⁶“A sangaw ta paguhohug ha na Namaratu tentu a nebar na ta

'Pake umaddun sangaw ya simsimam kiden, ammi magyan kid sangaw ta takwan na lugar nga pake adayu ta isin, a pagzigātān na kid sangaw na makāluta kiden ten, te persan da kid sangaw nga magtagabu tekid abat ta appatagatut na darun.

⁷ Ammi am nagpasan ya appatagatut na darun a pa-gangan ku hapa ya magpatagabu kiden tekid, a makatugut hala sangaw ya simsimam kiden ta iten, petta dumatang kid hala sangaw ta isin na lugar, petta makidafu kid sangaw teyak ta isin,' kunna kan na Namaratu tentu.

⁸“A sangaw gafu ta pakitahatu na Namaratu te mina Abrahamen, a nebar na ta mabanggit

mina kontodu ngamin kiden anak na ikid na simsim na nga lālāki, te yen kan sangaw ya pagnonotān da ta tulag na en tekid. A ta nepaganak mantu nig Abraham te Isak a binanggit na mantu ta mekawalu en araw na, a kumanen hapa ya iningwa ni Isak ta anak na en Hakob, a kumanen hapa ya iningwa ni Hakob ta mafulu duwa kiden anak na, te ikid ya napopolu kiden dadagkal tam.

⁹ “Ammi tekiden dimmadagkal a nekatupag da ya wagi da en Hose gafu ta passil da tentu, a yen ta ginafut da, a nelaku da ta kadwan kiden tolay, petta alapan da ta iten Egipto. Ammi nehulun hala ya Namaratu tentu,¹⁰ a nekerutan na hapa ta ngamin nagzigatan na, a inatadan na hapa ta malalaki na nonot petta amu na ya dumatang. A ta pakkamu na Ari na Egiptano kiden ta pakapangwa ni Hose en, a pinātā-nāng na hapa, te pinagbalin na ta gubernador ta ngamin lugar na Egipto, yaga nepataron na tentu ya ngamin kiden kwa na.

¹¹ “A sangaw itta ya dakalen bisin ta ngamin na lugar na Egipto pase nagyanan na gingginafu tam kiden ta iten Kanaan, a pake nepallat ya zigat na tolay kiden, gafu ta awan ta maapagan da ta kanan da. ¹² Ammi ta nepakadamag ni mina Hakob ta itta ya nauknud da nga kanan ta lugar na Egipto, a dinob na mantu ten ya anak na kiden, petta gumātāng kid ta kanan da, a yen ya gafu na neange da ten. ¹³ A sangaw ta kapidwa na neange da a naggginginafu i Hose tekid, a yen la ya pakkamu da ta intu hala ya wagi da en nga nelaku da ta idi, ikid na pakkamu na ari

en ta kahulun na kiden ni Hose. ¹⁴ A sangaw nepaalap ni Hose ya dama na en ikid na ngamin kiden kahulun na, a dumatang kid hapa ten, a pitufulu lima kid ngamin. ¹⁵ A sangaw ta kala-laay ni Hakoben a nasi hapa ta lugar na Egipto, a kumanen hapa ta anak na kiden nga gingginafu tam ta kala-laay da. ¹⁶ Ammi neange da ya bari da ta dana agyan da en ta lugar na Kanaan, a netanam da kid ta lugar na Sikam ta kweba en nga ginatang ni mina Abrahamen ta anak ni Hamor ta idi.

¹⁷ “A ta kabalanan na kumanen a imaddu la imaddu ya gingginafu tam kiden ta iten Egipto abat ta magge nagpasan ya appatagatut na darun nga dana nebar na Namaratu te mina Abrahamen. ¹⁸ Ammi intu dulay te pumatalin ya takwan na ari nga awan makkamu te Hose en, ¹⁹ a inuyoyungan na ya gingginafu tam kiden, petta pake mazigatan kid, te pinersa na kid nga mangiwarad ta asitay da kiden, petta awan mina ta matolay ta anak da.

²⁰ “A ye-yen hapa ya kaarawan na nekeanak ni Moses, a pake ispot na asitay. A mappya hapa te netagu na dadagkal na kiden ta umag na bali da abat ta tallu na hulan. ²¹ Ammi ta nepangitagu da tentu ta pingit na karayanan a neitan na anak na ari en nga babbay, a inalap na ta bali na, a pinadakal na hapa, te nekwenta na ta anak na. ²² A gafu ta kumanen a netuldu da i Moses ta ngamin kiden amu na Egiptano kiden, a nagbalin ta pake malalaki na tolay ta ngamin uhohugan na ikid na tarabaku na.

²³ “A sangaw ta mekappatafulu darun na, a

nanonot na ya ange ta kagitta na kiden nga Istralita, te ikerutan na kid mina gafu ta mazi-gatan kid. ²⁴ A nesimmun na ya takday tekid, ammi talamanan na Egiptano, a yen ta pinapasi ni Moses ya Egiptano en, petta mekerutan ya kagitta na en nga Istralita, ²⁵ te pahig na ta amu na kagitta na kiden ta intu ya mangikerutan tekid nga dinob na Namaratu ewan. Ammi intu dulay, te aweda hamam amu, ²⁶ a sangaw ta lalakwat a umange ha i Moses nakipaita ta kagitta na kiden, a neddatangan na ya duwa tekid nga nagtapil, a ginamman na kid.

‘Anu hamam ya kukwan muy O, kunna hud sina ya tarabaku na magkakahulun,’
konna kan tekid.

²⁷ Ammi ya namepegafu en nakitapil ta takdayen a netu-bang na hapa i Moses, a

‘Iko hud ya makkamu tekami, ²⁸ o papasin nak de ta kuman na nepagpapasim ta Egiptano en ta karabi?’ kunna hapa kan te Moses.

²⁹ A gafu ta uhohug na en a nagburung na i Mosesen, te ittan mantu ya nakaita tentu, a yen ta nagtammang na ta pake adayu. A nagan na lugar na Midyan, a yen hapa ya nangatawan na, a naganak kid ta duwa na lalaki.

³⁰ “A sangaw ta nepagpasa ha na appatafulu na darun ta iten Midyan a itta i Mosesen ta kalafukanen ta bikat na Bagetayen Sinay, a nakipaita kan ya anghel tentu ta agyan na kalakayu en nga umagatang. ³¹ A ta nepakaita na kan ta kalakayu en a nagpaka-lat kan hapa, te awena hamam maapang na kayu en. A pake

imabikan mantu, petta pake itan na ta mappya, a nadangag na kan ya ngahal na Namaratu nga maguhohug tentu.

³² **‘Moses, iyak ya Dyos na gingginafum kiden nga mina Abraham ikid ni mina Isak, ikid ni mina Hakob,’** kunna kan tentu, ammi nagpapilpig na i Moses ta higal na, a awenan itan ya afuyen gafu ta talaw na. ³³ A ya uhohug kan na Namaratu tentu a

‘Moses, azim na ya sapatos mina, te lugar na Namaratu ya lutakin nga nagtayukam.

³⁴ **A dangagam hapa ya ibar ku teko, te naitak na ya pagzigātān na tolay ku kiden ta iten Egipto, a nadangag kun hapa ya panalasisgak da, a yen ta itta yak sin, te ikerutan ku kid.**

A magparan kan mantu, te doban ta kan tekid,’ kunna kan ha na Namaratu tentu.

³⁵ “A yen i Moses nga inawe na kagitta na kiden ta idi, te **‘Iko hud ya makkamu tekami,’** kunda paen tentu. Ammi intu hala ya dinob na Namaratu tekid ta paguhohug na anghel na en nga nakipaita tentu ta kalakayu en, a pinatudunan na hapa, petta dafu da nga mangikerutan sangaw tekid. ³⁶ A i mina Mosesen mantu ya nangitugut ta gingginafu tam kiden ta lugar na Egiptano kiden gafu ta pakapangwa na en, te addu ya nehuga na ta agyan da en, ikid na Bebayen Darag, a sangaw ha ta kalafukanen nga nagpalelehan da abat ta appatafulu na darun. ³⁷ A intu hapa ya nanglavun tekid, ta

‘Itta sangaw ya patudunan na Namaratu ta takwan na paguhohugan na tekamuy ta kuman na nepagpatudun na teyak, ammi kagitta muy hala ya patudunan na, a intu hala sangaw ya kurugan muy,’ kunna kan tekid.

³⁸ “A ta nepagaammung na gingginafu tam kiden ta fun na Bagetayen Sinay ta kalafukanen a i mina Moses hapa ya pinakasimuk da ta anghelen, a kumanen hapa ta tolay kiden, te nepadangag na tekid ya uhohug kiden mangtolay, petta ituldu na kid hapa ta dadagkal tam kiden kontodu ikitam nga simsima da.

³⁹ “Ammi gafu ta kabayag ni Moses ta utun na bagetayen nga magdangag ta anghelen a nagtalekudan na dadagkal tam kiden, te sinoysoy da, te tagasingatan da la ya pagtolay na Egiptano kiden. ⁴⁰ A ya nebar da te Aron nga kaka ni Mosesen a

‘Mamadday ka ta sinang dyos tam, petta ituldu na kitam ta angen tam, te awetam haman amu am anu ya nakkwa te Mosesen,’ kunda tentu.

⁴¹ A ya dyos da mantu nga pinadday da a sinang baka, a yen ya atangan da, a pake nekatalak da ya pinadday da en. ⁴² A gafu ta nagtalekudan da ya Namaratu ewan, a nagtalekudan na kid hapa, te pinaguray na kid nga magdayaw ta magmagannud kontodu bitwan kiden ta langit ewan. A yen hapa ya nangihuyan na Namaratu tekid ta nepesurat na en ta aglavun na en, te ya uhohug na tekid a

‘O, ikamuy nga Istralita, Iyak hud ya nan-

**giatangan muy ta baka muy kiden teka-
muyen nagan ta kalafukanen,
43 te intu la nekatalak muy ikid na di-
nayawan muy ya sinang bali ni Moluk
ikid na sinang bitwan ni Repan nga
pinadday muy.**

**A awek mantu ituluk ta pagyanan muy ya
lutakin yan, te padayun ta kam sangaw
ta taakub na Babilonya, petta mapa-gang
kam,' kunna kan na Namaratu tekid.**

44 “A nonotan muy hapa, kahkahulun ku, ya tolda na Namaratu ewan nga pinadday na ginginafu tam kiden, te dana nepaita na Namaratu ya pangiparigan da te Mosesen, a yen hapa ya nehulhulun da tekiden kanayun umalit ta kalafukanen, petta pangdayawan da ta Namaratu am kada magimmang kid. 45 A sangaw tentu en nasi i Moses kontodu kadadagkalan na kiden a inalap na anak da kiden ya tolda na Namaratu, a netulud na kid ni Hoswe ta lugarin yan nga pagyanan tam ta ayanin. A ginubatan da ya lutakin yan, te inuffunan na kid na Namaratu nga mangpatugut ta palungu kiden makakwa. A yen ta nedatang nig Hoswe ya tolda na en ta isin, a nagan la sin abat ta araw na ginafu tamen Dabid. 46 A gafu ta talak na Namaratu te mina Dabiden a pinalubusan na nga magpapadday ta bagu na bali na Namaratu nga ispot nga pake maladda. 47 Ammi ya anak na en Solomun ya mayor na nangpatayuk ta bali na Namaratu ta kabalinan na pasi ni dama na en Dabid.

48 “Ammi maski kunna ten, kahkahulun, a awetam mina pahig ta pagyanan na Namaratu

ewan ya pinadday na tolay, te dangagan muy ya uhohug na Namaratu nga nesurat na aglavun na en:

⁴⁹ **‘Ya langitin ya pagtuttudan ku, a ya lutak ya ilubeg na takkik kidin. A had kukummuy mantu mamadday ta bali nga pagyanan ku?’**

A had sin para ya pangpaddayan muy ta pagiddan ku?

⁵⁰ **‘Te iyak hamana ya namadday ta ngamin langit ikid na lutak ikid na ngamin magyan tekid,’** kunna hamana.

⁵¹ “Ammi ya dulayen tekamuy,” kun ni Esteban tekid “a maningbangngag kam garay ta uhohug na en, te matuyag hamana ya ulu muy. A soysoyan muy la ya Kahalwa na Namaratu ta kuman na dadagkal tam kiden. ⁵² Itta hud ya maski takday na aglavun na Namaratu nga awena tinapil na dadagkal tam kiden ta idi, te dinugiman da kid ngamin. Yaga pinapasi da para ya kadwan nga dana nangibar ta iange na Anak na Namaratu, otturu intu hala ya pinadadakat muy ta taga Roma kiden petta papasin da. ⁵³ Ikitam hamana ya inatadan na Namaratu ta lintig na kiden nga nedagut na anghel kiden ta dadagkal tam kiden, ammi awemuy garay netug ya nesirak da tekitam,” kun ni Esteban tekid,

a nagimmang na hapa nga nagbida tekid.

Ya Pangpapasi Da Te Esteban

⁵⁴ A ta pakadangag na Hudyo kiden ta inuhohug ni Estebanen tekid a pake nagpatu ya nonot da, a kuman na hattokan da gafu ta poray da tentu.

⁵⁵ Ammi gafu ta napasinaḡān ta Kahalwa na Namaratu a tumangad la ta langit, a naita na kan ya dakar na Namaratu ewan ikid ni Hesusen nga umatayuk ta hebing na.

⁵⁶ “Yo, itan muy, mahukatan na ya langit ewan, a umatayuk kad ya Tolayen Taga Langit ta hebing na Namaratu ewan,” kunna.

⁵⁷ Ammi pake giaggayan ya tolay kiden, a tinapanan da ya bangbang da, petta aweda madangag ya uhohug na en. A sa naggagindan kid nga bumilag nga ange nanggafut tentu, ⁵⁸ a ginerger da ta lawan na ili petta papasin da ta batu. Ya nagladud kiden tistigu nga nangipapilit ta liwat na a gagangay ta ikid ya mapolu mangwarad tentu, a dana inazi da mantu ya salnuk na barawasi da, petta awena magsalin na pangwarad da, a nepaibbal da ya salnuk da kiden ta takday kahulun da nga nanggagan te Salu, kapye da winarad i Esteban. ⁵⁹ A tekid namegafu nangwarad tentu a nakimallak hapa.

“Ay Afu, alapam na ya kahalwak,” kunna,

⁶⁰ kapye na hapa namalentud ikid na nagayag ta masikan.

“Ay Afu, awem la nonotan ya liwat da in teyak,” kunna, a nasin.

8

Ya Pakitapil Ni Salu Ta Mangurug Kiden

¹⁻³ A ya kadwan kiden tolay nga dumagdag ta lintig na Namaratu, a enda inalap ya bari ni Esteban, petta itanam da, a pake tinangtāngitān da. Ammi te Salu a pake natalakan ta pasi na en, a yen hapa ya gafu na pakitapil na ta ngamin kiden

mangurug, te maski enna kid sarokan ta bali da kiden, a gergeran na kid iuhet, ngamin lālāki pase bābāy, a enna kid pebalud. A yen hapa ya nepag-tatugut na mangurug kiden ta ili na Herusalem fwera ta turin kiden, te pake pagzigātan na kid ni Salu. A naggugungay kid abat ta ngamin paglele-hut ta lugar na Hudeya ikid na Samariya.

Ya Pangipadangag Ni Felipe

⁴ A ya gagangay na mangurug kiden nagugun-gay a nepadangag da hala ya damag ni Hesus ta ngamin kiden lugar nga nagdulotan da. ⁵ A ya tak-dayen tekid nga nagngagan te Felipe a umange ta takday na ili ta lugar na Samariya, a nepadangag na ya damag ni Hesus nga Mangikerutan tekid. ⁶ A tekiden nakaita ta pakapangwa na Namaratu nga nepehuga na te Felipe a pake pakolongan da ya magdangag ta bida na en, ⁷ te pinatugut na ya addu na anitu ta seanitu kiden, a wawwayway da nagauhet. A pinagmappya na para ya addu na awan makahehit ikid na pilay. ⁸ A pake matalakan ya tolay kiden ta ili in yen.

⁹ Ammi dana itta hapa ten ya takday lalaki nga nagngagan te Simon, a neparparayag na ya amu na, te malalaki kan magmadyik. A pake nagpaka-lat hapa ya ngamin tolay taga Samariya ta madyik na en. ¹⁰ A sa mangurug bit ya ngamin pobre pase naba-nang tentu, te

“Intu ya pakaitan ta Dyos nga seppaka-pangwa,” kunda.

¹¹ A pake pakolongan da ya mangdangag tentu, te addet ta nabayag na araw a kanayun mangi-paita ta pagpaka-latan. ¹² Ammi ta ange ni Felipe

nga mangipadangag ta damag na pangikerutan na Namaratu ikid na ngagan ni Hesus Kristu, a addu hapa ya nagbabawi ta lālāki pase bābāy, a nazigut kid hapa gafu ta pangurug da te Hesus. ¹³ A nangurug kan hapa i Simon, a tentun nabalín nagzigut a nehulun hapa te Felipe, a pake nagpaka-lat hapa ta ngamin kiden nehuga ni Felipe ta tolay kiden.

¹⁴ A sangaw ta pakadangag na turin kiden nga nasirak ta ili na Herusalem ta mangurug na hapa ya taga Samariya kiden ta uhohug na Namaratu a dinob da hapa ig Pedru ikid ni Hwan, petta enda uffunan i Felipe. ¹⁵ A ta datang da ten a nepakimallak da ya bagu kiden mangurug, petta mapasinapān kid hapa ta Kahalwa na Namaratu, ¹⁶ te maski nabalín kid na nagzigut ta ngagan ni Afu Hesus a aweda para la mapasinapān ta Kahalwa na Namaratu. ¹⁷ A ta nepangisagpaw hapa nig Pedru ta kamat da tekid a mapasinapān kid hapa.

¹⁸ A ta pakaita ni Simon ta mapasinapān ya tolay kiden ta Kahalwa na Namaratu gafu ta pakapangwa na turin kiden, a passilan na hapa ya kuman na pakapangwa da, a enna hapa igawat ya pirak ta pangibar na en tekid.

¹⁹ “Atadan dak haen ta kuman na pakapangwa muy, petta mapasinapān hapa ya kesagpawan na kamat ku ta Kahalwa na Namaratu,” kunna.

²⁰ Ammi pake nehuya ni Pedru:

“Pade la maapang ya pirak mina nga mehulun teko ta pangtaguhali na Namaratu, te pahig mu ta mapagam ya iatad na Namaratu ewan.

²¹ Awan mantu ta kesipatam ta uhohug na Namaratu, te awena haman megitta na nonot mu tentu. ²² Magbabawi ka mantu ta liwat mu, a makimallak ka ta Namaratu ewan talo am pakoman na ka ta negakkad na nonot mu, ²³ te maitak ta mefulot ya passil na nonot mu, a megalut ka para la ta pagliwatam,” kunna tentu.

²⁴ “Ay Apo, pakimallak dak haen ta Namaratu ewan, petta awena sangaw magdulot na pangigaged men teyak,” kunna hapa ni Simon.

Ya Pangidob Na Anghel Te Felipe

²⁵ A ta nekabalin da ten a pa nagan bit ig Pedru ta iten, te naghahulun kid ni Hwan ikid ni Felipe nga mangipadangag para ta damag ni Hesus, ikid na mangituldu ta uhohug na Namaratu. A sangaw tekiden nagtoli ta ili na Herusalem a sage nagsibal kid ta babali na Samariyano kiden ta inange da en, petta ipadangag da ha ya damag ni Hesus tekid.

²⁶ A sangaw itta ya anghel na Namaratu nga ange maguhohug te Felipe;

“Umakkat kan Felipe, te e kan ta kalsada en nga magpaabagatan ta ili na Gaza nga mangrugi ta ili na Herusalem,” kunna kan tentu.

²⁷ A kuman na awena maaange na kalsada in yen, ammi umakkat hala i Felipe nga umange ta agyan na kalsada en. A ta datang na a itta hala ya takday kalesa ta unnan na en nga dumayum ta abagatan, a itta ya lalaki nagtakay. Intu kan ya magtaron ta ngamin kaba-nang na babbayen ari ta lugar na Etiyopya ta pake abagatan para. ²⁸ Ammi dana immangen ta ili na Herusalem nga nakigimung ta agyan na simbaan na Hudyo kiden, a magtolin

hapa ta agyan na en, ammi nagatākay la nagbasa ta lebru ni mina Isayasen nga takday aglavun na Namaratu. ²⁹ A ta nepakaita ni Felipe ta kalesa en a naguhohug hapa ya Kahalwa na Namaratu tentu;

“Umabikan kan, Felipe, ta kalesa ewan, a makitunud ka la tentu,” kunna.

³⁰⁻³³ A nagbilag mantu i Felipe addet ta pake timunud ta kalesa en, a dadangagan na la ya lalaki en magbasa ta lebru ni mina Isayas. A ya uhohug kiden nga basan na a

“Timuluk la tekid ta kuman na kalneru en nga alapan da ta agyan na pangpartin da en tentu.

“A parigan na para ya urbun na kalneru nga awan magsitang am usipan da ya dutdut na kiden.

“A pake amāmatan da para, te awan haman ta pake mangibar ta katunung na.

“A ta ikāttolay na kiden awan haman ta pangkenga da tentu, te ituluk da la ta masi,” kun na pagbasa na en.

A ya uhohug ni Felipe ta lalaki en a

“Amum de ya ikayat na uhohugan na binasam?” kunna.

“Awek haman amu am awan ta mangituldu teyak,” kun na hapa na lalaki en, otturu pinagtakay na hapa i Felipe, petta ituldu na ya binasa na en.

³⁴ “A inya hud na tolai ya bidan na nag-suraten, ya bari na en hapa la, ono takwan na tolai?” kunna ha te Felipe.

³⁵ A pinegafwanan ni Felipe ya suraten binasa na, petta pake ipadangag na tentu.

“Ya nagsuraten ta binasamina a linavun na ya pasi ni Hesusen nga Anak na Namaratu ewan,” kunna, otturu nepadangag na hapa ya katolay na en.

³⁶ A tekiden para la nakatugtugut ta kalsada en a nadatang da ya wer, a

“Itam awa itta kad danum sin, awena de dulay am zigutan nak?” kun na lalaki en tentu.

³⁷ “Awena dulay am pake itug mu ya pangurug mu,” kun ni Felipe.

“A mangurugak ay ta Anak hala na Namaratu i Hesusen nga Mangikerutan,” kunna hapa.

³⁸ A sangaw pinagimmang na ya kalesa na en, a azo dumagut kid ta danumen, kapye na zinigut ni Felipe ya lalaki en.

³⁹ A tekiden gimon a ka-ma la limmitap i Felipe, te pinalitap na Kahalwa na Namaratu, a awenan naita na lalaki en. A nagtakay la ya lalaki en ta kalesa na en, a nagayayat la dumayum ta agyan na en. ⁴⁰ Ammi te Felipe a nakipaita ha ta adayu ta ili na Azotu. A dumayum na hapa ta ili na Sesariya, ammi nedulot na la ya mangipadangag ta damag ni Hesus ta kadwan kiden ili ta inang-ange na.

9

Ya Pangurug Ni Salu

¹ A ta nepaggugungay na mangurug kiden ta pasi ni Esteban a pake pagzigatan na kid para la ni Salu, te ikayat na kid papasin. ² A yen ta umange nangpasurat i Salu ta mayor na padi kiden, te petta itta ya ipaita na ta makkamu kiden ta kapilya na Hudyo kiden ta ili na Damasku. Te am itta ya makigimung tekid nga mangurug te

Hesus a gafutan na kid, kompormi am lalaki ono babbay, a idatang na kid sangaw ta agbaludan ta ili na Herusalem.

³ A ta nepakaalap na ta surat na padi en a nagtugut hapa nga dumayum ta ili na Damasku kontodu kahulun na kiden. Ammi tekid umab-abikan ta ili a nepagka-ma ni Salu ya pake masikan na kil-lat ta bikat na en nga nagafu ta langit, a nahunnak ta lutaken. ⁴ A sangaw nadangag na ya nangbar tentu:

“Salu, Salu, anu haman ta igakkad nak?” kunna.

⁵ “A inya ka, Afu?” kunna hapa na tabbag na.

“I Hesusak, a iyak ya igakkad mu. ⁶ Ammi magtayuk kan, a magdulot ka hala ta ili, a mebar sangaw teko ya kwam,” kunna tentu.

⁷ Dana nagimmang hapa ya kahulun na kiden, a aweda nakasitang gafu ta talaw da ta naguho-hugen, te awan haman ta naita da ta tolay. ⁸ A nagtayuk mantu i Salu, ammi tentu en limmaddang a awenan haman makaita. A ginemidan na mantu na takday kahulun na, a nee da ta ili na Damasku. ⁹ A nagyan la ten nagdaram abat ta talluhaw, a awena kad nangnangan ikid na uminum.

¹⁰ A ta ili na Damasku a itta hapa ya lalaki en mangurug nga nagngagan te Ananayas, a nagmatar kan i Afu Hesus tentu.

“Ananayas,” kunna kan tentu.

“Anu yen, Afu?” kunna hapa kan.

¹¹ “Umakkat kan, te e ka ta kinan da en kalsada nga matunung, a apagam ya bali ni Hudas, a damagam sangaw ya nagngagan te Salu nga taga Tarsu, te itta ten makimalmallak, ¹² a

naita nan ya alinum nga imunnan ange mangis-agpaw ta kamat na ta ulu na, petta makaita ha,” kunna kan ni Hesus te Ananayas.

¹³ “Ahu, pake dulay ye-yana na tolay, Afu, te ya nadamag ku tentu a pake dulay kan ya iningwa na ta tolay mu kiden ta ili na Herusalem.

¹⁴ A yen kan ta umange hapa sin, te dinob na kan na mayor na padi kiden, petta gafutan na kan ya ngamin kiden makimallak ta ngagam,” kunna hapa na tabbag ni Ananayas.

¹⁵ “Maski kumanen, a e ka hala, te intu hala ya pinilik ta magserbi teyak, petta ipadangag na sangaw ya ngagan ku ta Hudyo kiden ikid na Hentil kiden pase ari da kiden. ¹⁶ A dana ipakamuk hapa tentu ya ngamin attaman na ta pangipadangag na ta ngagan ku,” kunna kan ni Hesus tentu.

¹⁷ A gafu ta kumanen imangen i Ananayas, a tentu en nakasarok ta bali en nga nagyanan ni Salu, a enna nesagpaw ya kamat na ta ulu na en. A ya nebar na tentu a

“Kabagis Salu, yen ta itta yak sin, te i Afu Hesusen nga ange nakipaita teko ta angemen ta isin a dinob nak hapa teko, petta makaita kan ha, anna mapasinapān ka ta Kahalwa na Namaratu,” kunna.

¹⁸ A ka-ma la nahunnak ya kuman na siksik na ikan ta mata na kiden, a nakaitan ha. A sangaw nagtayuk, te enna zinigut ni Ananayas. ¹⁹ A yen hapa ya nepangan na, a nagtolin ya pagsikan na bari na.

Ya Pangipadangag Ni Salu

A ta nekabalin na en a nedagga bit i Salu ta mangurug kiden ta ili na Damasku. ²⁰ Ammi umange makigimung ta kapilya na Hudyo kiden, te pake ipasikkal na tekid ta Anak na Namaratu i Hesusen. ²¹ A ta pakadangag da ta uhohug na en tekid a napopoyung kid na ta pagpaka-lat da tentu,

“Bakkan hud ta intu ya nangtapil ta maki-mallak kiden te Hesus ta iten Herusalem? A awena hud umange ta isin, petta gafutan na ya kahulun da kiden ta isin, petta iange na kid ta atubang na mayor na padi kiden?” kunda.

²² Ammi pake pinasikan na para ya pangipadangag na ta ngagan ni Hesus ta Hudyo kiden ta ili na Damasku, a awan hapa ta amu da ta itabag da ta inuhohug na, te pake nepasikkal na i Hesus ta intu hala ya Mangikerutan nga dinob na Namaratu ewan.

Ya Pagtoli Ni Salu Ta Herusalem

²³ A ta nepagpasa na pigahaw a nagbabidan na Hudyo kiden ya pangpapasi da te Salu. ²⁴ A sangaw nesaad da ya kadwan kiden nga mangilakap tentu ta irwangan kiden na ili en ta araw pase hiklam, petta papasin da am lumattog. Ammi mappya te nadamag na ya igakkad da tentu, ²⁵ a enna mantu inalap na ituldu na kiden ta hiklam, a netun da ta umag na kuribut, kapye da neuhiyay ta lawan na batu en alad, a nakatammang na. ²⁶ A tentu en dumatang ta ili na Herusalem a ikayat na ha makidagga ta mangurug kiden, ammi netalaw da, te aweda nekatalak ta negitta tekid nga mangurug te Hesus. ²⁷ Ammi ya takday tekid nga nagnagan te Barnabas a nekallak na hala i

Salu, a enna netulud ta agyan na turin kiden, a binida na tekid ya pakipaita ni Hesus te Salu ikid na paguhohug na tentu ta kalsada en. A binida na para tekid ya turad ni Salu nga mangipadangag ta ngagan ni Hesus ta ili na Damasku.

²⁸ A gafu ta kumanen a pake pinagdulot da, a nakipagyan tekid. A maturad la mangipadangag ta ngagan ni Afu Hesus ta ngamin ili na Herusalem. ²⁹ A nakiuhohug otturu nakitabbag hapa ta Hudyo kiden nga maguhohug ta agsitang na Giregu, ammi igakkad da hapa papasin. ³⁰ A ta nepakadangag na kabagis kiden ta igakkad na Hudyo kiden, a hinulun da abat ta ili na Sesariya, a sangaw pinalugan da ta bapor, petta magdulot ta ili na Tarsu nga dana agyan na.

³¹ A gafu ta kumanen a nagmappyan ya kasasaad na mangurug kiden ta ngamin lugar na Hudeya ikid na Galileya ikid na Samariya, te awan na ta burungan da. A nagsikan la nagsikan ya pangurug da, yaga pake imaddu kid para ta panguffun na Kahalwa na Namaratu tekid, te kanayun linillik da ya ikatupag ni Afu Hesus.

Ya Pagpasyar Ni Pedru Ta Lida Ikid Na Hoppe

³² A ya tarabaku ni Pedru hapa a umange magpasyar ta mangurug kiden ta ngamin kiden lugar. A tentu en dumatang ta mangurug kiden ta ili na Lida ³³ a nasimmun na ya takday lalaki nga nanggagan te Enas, ammi imaidda la ta dapan na en, te awena makahehit abat ta walu darun. ³⁴ A gafu ta kumanen a binaran ni Pedru.

“Enas, pagmappyan na ka ni Hesus Kristu, magtayuk kan mantu, a appiyam ya iddamina,” kunna tentu, a insigida nagtayuk. ³⁵ A naita da hapa na ngamin kiden limugar ta ili na Lida ikid na Syaron, a yen na hapa ya gafu na pangurug da te Afu Hesus.

³⁶ A ta ketta para la ni Pedru ta ili na Lida a itta ya takday mangurug nga babbay ta ili na Hoppe, a Tabita ya ngagan na, ammi Dorkas ya pangin-gaganan na Giregu kiden tentu. A mappya hapa na babbay te kanayun ikallak na ya mazigatan.

³⁷ Ammi intu dulay te nagtakit, a sangaw nasi. A ta nekabalin da nangzigut ta bari na en a negon da bit ta nagingutun na silid, te ifunan da bit la addet ta enda pangitanam. ³⁸ A gafu ta abikan hapa ya ili na Lida, a nadamag da ta itta para ten i Pedru, a nangidob kid mantu ta duwa na lalaki nga ange mangalap tentu. A ta ange da en te Pedru a nebar da tentu;

“Mangikallak ka kan, te magalistu ka umange ta lugar mi,” kunda tentu.

³⁹ A nagganwat na mantu, a nehulun hapa tekid.

A ta datang da ta bali en a pinagon da i Pedru ta agyan na nasi en. Ammi dana itta hapa ya balu kiden, te enda hapa itan ya nasi en, a sa nagtatangit kid hapa. A nepaita da hapa te Pedru ya barawasi da kiden nga dinaget ni Dorkas ta katolay na en. ⁴⁰ Ammi pinohet na kid ngamin, kapye na namalentud nakimallak. A sangaw imatubang ta bari na nasi en, a “**Tabita, imivwat kan,**” kunna. A yen hapa ya nepagladdang na. A ta pakaita na te Pedru, a imivwat na hapa.

⁴¹ A inibbalan ni Pedru ya kamat na en, kapye

na pinagtayuk. A sangaw inayagan ni Pedru ya mangurug kiden kontodu balu kiden, a nepaita na i Tabita en tekid, te natolay. ⁴² A alistu nesaned ya damag na katolay na en ta ngamin ili na Hoppe, a addu hapa ya mangurug te Afu Hesus. ⁴³ A nagan bit hapa ten i Pedru abat ta addu na araw, ammi intu nagdulotan na ya bali ni Simonen nga agpamaga ta la-las.

10

Ya Pagmatar Na Anghel Te Kornelyu

¹ A ta ili na Sesariya hapa a itta ya takday suddalu nga nagnagan te Kornelyu nga taga ili na Roma, a intu hapa ya kapitan da ta kampo na suddalu kiden taga Itali. ² A maski bakkan ta Hudyo a mamat hala ta Dafu da ewan Namaratu, a kumanen hapa ta kahulun na kiden. A kanayun makimallak hapa i Kornelyu ta Namaratu, ikid na mangikallak ta Hudyo kiden nga mazigatan. ³ A sangaw ta takday araw ta alas tres ta furab a makimallak i Kornelyu ta bali na en, a ka-ma la nagmatar kan ya anghel na Namaratu tentu, a binaran na.

“Kornelyu,” kunna kan tentu.

⁴ A nakagayanggang i Kornelyu ta talaw na en tentu, a

“Anu yen, Afu?” kunna.

“Pake nonotan na ka na Namaratu ewan gafu ta pakimallak mu tentu, ikid na pangikallak mu ta ikättolay mu kiden. ⁵⁻⁶ A mangidob kan mantu ta ange ta ili na Hoppe ta bali ni Simonen nga agpamaga ta la-las ta pingit na bebay, te paayagam

ya nagngagan te Pedru, te itta sangaw ya ibar na teko,” kunna kan na anghel tentu.

⁷ A ta nepagtugut na anghelen a inayagan na mantu ya duwa na tagabu na ikid na daddoban na en suddalu nga mamat hapa ta Namaratu, ⁸ a binida na tekid ya nagmatakaren tentu, kapye na kid dinob ta ili na Hoppe.

Ya Pagmatar Na Ulat Te Pedru

⁹ A ta takday araw tekid para la medyo adayu ta ili en, a itta la i Pedru ta ili na Hoppe, a gimon hapa ta agpalanawan na bali ta tanggan na araw, petta tatakday la makimallak. ¹⁰ A sangaw nabisinan, a ikayat na mangan. Ammi tekid para la mangiparan ta kanan na a netuggad na nagmatakaren tarapal, ¹¹ te kuman na sehahukat kan ya langitewan, a nagaak-akban kan ya kuman na dakal na tarapal, a nagalutan ya kadadugu na en. ¹² A napannu kan ya tarapalen ta magma-gannud na ayam kontodu ulag ikid na mamanuk nga mehangat ta Hudyo kiden. ¹³ A itta hapa ya nangbar tentu.

“Pedru, magtayuk kan, te magparti ka ta igupam,” kunna kan.

¹⁴ “Atsi, awek O, Afu, te maski abat ta kaabbing ku awek para nangigup ta kuman na mehangat kidina,” kun ni Pedru.

¹⁵ “Awem ibar ta mehangat ya ituluk na Namaratu,” kunna kan ha na ngahalen.

¹⁶ A namillu kan ya nepangibar na ta kumanen, a sangaw timullu ha ya tarapalen ta langit. ¹⁷ A pake napopoyung i Pedru ta nagmatakaren tentu,

te awena para la amu am anu ya ikayat na uho-hugan. Ammi tentu en para la mangnonot a ittan ya lālāki kiden nga dinob ni Kornelyu, a nagtayuk kid na ta irwangan na bali en, ¹⁸ a nangbar kid na.

“O, itta de i Pedru en sin?” kunda.

¹⁹ A ta ketta para la ni Pedru ta agpalanawan na bali nga mangnonot a nepagka-ma na ya uhohug na Kahalwa na Namaratu tentu.

“Dumagut kan, Pedru, te itta ya tallu na tolay nga magapag teko, ²⁰ a awem magtalaw dumagdag tekid, te iyak ya nangidob tekid,” kunna kan.

²¹ Dimmagut mantu i Pedru, a

“Iyak ya apagan muy. Anu mantu ya ange muy sin?” kunna tekid.

²² “A yen ta itta kami, te ya dafu mi en Kornelyu a kapitan na suddalu, ammi mappya hapa na tolay, te mamat ta Namaratu, a dayawan da hapa na kagittam kiden Hudyo. A itta kan ya anghel na Namaratu nga nagmatarak tentu, a nebar na kan ta paalap na ka kan ta bali na, petta dangagan na kan ya ibar mu tentu,” kunda.

²³ A pinagdulot na kid mantu ni Pedru ta umag na bali, petta magammak kid. A sangaw ta kalalakwatan na a nagganwat i Pedru nga dimmagdag tekid, a nehulun na hapa ya kadwan kiden mangurug taga ili na Hoppe.

Ya Pagpasyar Ni Pedru Ta Bali Ni Kornelyu

²⁴ A ta mekatallu en na araw ta datang nig Pedru ta ili na Sesariya a dana ginawi ni Kornelyu ya kahulun na kiden ikid na kofun na kiden nga mappya tentu, te ikatalak na ta yen ya araw na

datang nig Pedru. ²⁵ A ta isarok ni Pedru a enna dinafung ni Kornelyu, a namalentud ta atubang na en ta kuman na mangdayaw tentu. ²⁶ Ammi pinatayuk na hala ni Pedru.

“Awem mina mamalentud ta atubang ku, te kagitta nak haman tolay,” kunna.

²⁷ A nagdulot kid na nagbida addet ta agyan na tolay kiden naammung, pake addu kid. ²⁸ A sangaw naguhohug hapa i Pedru tekid.

“Dana amu muy ya gagangay mi nga Hudyo ta mehangat kami nga ange magpasyar ta bakkan ta kagitta mi, ammi itta ya nepaita na Namaratu ewan teyak, petta amuk ta awek na mina idaduma ya tolay. ²⁹ A yen ta awek nagtalaw umange ta isin tekiden nangalap teyak. A dangagan kun mantu am anu ya nangayagan muy teyak,” kunna tekid.

³⁰ A ya tabbag hapa ni Kornelyu a

“Mekappat na araw ta ayanin abat ta nepakimallak ken ta alas tres ta furab a pagka-mak la nga itta ya nagtayuk nga lalaki ta atubang ku, a makatulang hapa ya barawasi na, a binaran nak.

³¹ ‘Kornelyu,’ kunna hapa teyak, ‘Pake nonotan na ka na Namaratu ewan gafu ta pakimallak mu tentu, ikid na pangikallak mu ta ikättolay mu kiden,’ kunna.

³² A ya uhohug na en para teyak a

‘Mangidob kan mantu ta ange ta ili na Hoppe ta bali ni Simonen nga agpamaga ta lalas ta pingit na bebay, a paayagam ya magngaganen ta Pedru, te itta sangaw ya ibar na teko,’ kunna ha na anghelen teyak.

³³ A yen ta pinaalap ta ka ta alistu, a mappya te umange ka hapa. A dangagan mi mantu am anu ya peuhohug na Namaratu teko, te intu ya kuman na nagpakampat tekami,” kunna.

Ya Bida Ni Pedru Ta Bali Ni Kornelyu

³⁴ A ya bida ni Pedru tekid a

“Kakurugan mantu ya nepakamu na Namaratu teyak ta awan ta idaduma na ta tolay ta ngamin paglelehut, ³⁵ am awa pagdulotan na ya ngamin mamat tentu ikid na mangwa ta mappya, te maski am anu ya katolay da. ³⁶ A ya uhohug na en nga nepepadangag na ta Isralita kiden a pakoman na kid na ta liwat da gafu ta pasi ni Hesus Kristu, ammi bakkan la ta liwat da, am awa liwat na ngamin, te intu hala ya pinagbalin na Namaratu ta dafu na ngamin tolay. ³⁷ Ammi dana amu muy de ya ngamin dumatang ta lugar na Hudyo kiden, te intu bit napolu i mina Hwanen nga nangipadangag ta pangzigut na ta tolay kiden. ³⁸ A sangaw dumagdag hapa i Hesusen nga taga ili na Nasaret ta iten Galileya, a pinasinapan na hapa na Namaratu ta pakapangwa na Kahalwa na en. A sinaned na hapa ya ngamin kiden lugar na Hudyo kiden, a mappya la ya ngamin tarabaku na ten, te pinagmappya na ya ngamin tolay nga pinagzigat ni Satanas, gafu ta itta ya Namaratu tentu.

³⁹ “A ikami hapa ya mangipasikkal ta ngamin tarabaku na, te nehulhulun kami tentu abat ta ili na Herusalem addet ta ngamin kiden lugar na Hudyo kiden. Ammi maski kunna ten a

pinagappa da hala ta kayu, a nasi. ⁴⁰ Ammi ta mekatallu en ahaw a tinolay na hala na Namaratu ewan, a netuluk na hapa ta makipaita tekami, ⁴¹ te bakkan ta ngamin tolai ya nakipaitan na am awa ikami la nga pinili na Namaratu, petta itta ya mangipasikkal ta katolay na. A kakurugan ta natolay hala, te nakikkanan haman tekami ta pagtolay na en. ⁴² A sangaw dinob na kami hapa nga ange mangipadangag ta tolai kiden, petta ipasikkal mi ta intu hala ya pinatudunan na Namaratu nga magimbestigar sangaw ta ngamin kiden natolay ikid na ngamin kiden nagpasi. ⁴³ A intu hala ya dana binida na aglavun kiden na Namaratu ta palungu na araw, te ya ngamin kiden mangurug tentu a mapakoma kan ya liwat da kiden gafu ta intu ya nangikaru,” kun ni Pedru tekid.

Napasinapān Ig Kornelyu Ta Kahalwa Na Namaratu

⁴⁴⁻⁴⁶ Ammi ta paguhohug para la ni Pedru tekid a ka-ma kid la maguhohug ta magdaduma na agsitang ta pangdayaw da ta Namaratu ewan, te sa mapasinapān kid na ta Kahalwa na Namaratu. A ya mangurug kiden nga Hudyo nga nehulun te Pedru a pake nagpaka-lat kid hapa ta pakadangag da ta paguhohug na magsitang kiden, a

“Anu maatadan hapa ya Hentil kiden ta Kahalwa na Namaratu?” kunda.

⁴⁷ A ya uhohug hapa ni Pedru ta kahulun na kiden a

“Itta hud ya makehangat ta pagzigut na inin kid, bakawa naatadan kid haman ta Kahalwa

na Namaratu ta kuman na ikitamen ta idi,”
kunna, ⁴⁸ otturu nebar na hapa teg Kornelyu.

“Mappya ta mazigut kanan ta danum, petta
mepasikkal ya pakesipat muy ta ngagan ni
Hesus Kristu,” kunna.

A ya uhohug da hapa te Pedru tekid na nabalin
nagzigut a

“Mappya mina ta awemuy la bit magtugut, te
maski magyan kam la bit sin,” kunda tentu.

11

Ya Nepadamag Ni Pedru Ta Sakā Turin Na Kiden

¹ A gafu ta pangurug nig Kornelyu ikid na sakā
Hentil na kiden ta uhohug na Namaratu a nesianed
ya damag na pangurug da addet ta ngamin kiden
lugar na Hudyo. A yen hapa ya nepakadamag
na turin kiden ikid na kadwan kiden kabagis ta
iningwa ni Pedru. ² A tentu en dimmatang tekid ta
ili na Herusalem a medyo nakitapil ya mangurug
kiden nga Hudyo tentu, a nehuya da.

³ “Anu haman ta nagtalekudam ya lintig tam,
te simarok ka haman ta bali na Hentil nga awan
nabanggit, yaga nakikkanan ka para tekid?”
kunda tentu.

⁴ A yen hapa ya pake nepangipadangag na ta
nakkwa tentu abat ta gafu na en, te ya uhohug na
tekid a

⁵ “Dana itta yak haman ta ili na Hoppe, a maki-
malmallakak. A sangaw itta ya nagmatarak
teyak nga kuman na dakal na tarapal, ammi
nagaak-akban ta bikat ken, a nagalutan ya
kadadugu na en. ⁶ A pake itan ku ta mappya,
a napannu haman ta magmagannud na ayam

kontodu ulag ikid na mamanuk. ⁷ A sangaw itta ya nangbar teyak,

‘Pedru, magtayuk kan, a magparti ka ta igupam,’ kunna haman teyak.

⁸ ‘Atsi, awek O, Afu, te maski abat ta kaabbing ku awek para nangigup ta mehangat teyak,’ kunku hapa ay.

⁹ “Ammi ya tabbag hapa na nangbaren teyak a

‘Awem ibar ta mehangat ya ituluk na Namaratum,” kunna.

¹⁰ A namillu ya nepangibar na teyak, a sangaw timullu ha ya tarapalen ta langit.

¹¹⁻¹² “A ta netattullu na en a ittan hapa ya tallu na lālāki nga nagafu kan ta ili na Sesariya, Ammi negindan hapa ya uhohug na Kahalwa na Namaratu teyak ta awek mina magtalaw nga dumagdag tekid, te nedob kid kan nga mangalap teyak, ammi bakkan kid ta kagitta tam nga Hudyo. A dimmagdag kami mantu na annam kidin kahulun ku nga taga Hoppe, a nagdulot kami ta bali ni Kornelyu, te intu ya nangpaalap teyak. ¹³ A sangaw binida ni Kornelyu ya nagmatarar tentu nga anghel nga kima-ma nagtayuk ta umag na bali na en. A ya uhohug kan na anghelen a

‘Mangidob ka ta umange ta ili na Hoppe, te paayagam ya magngagan te Pedru, ¹⁴ te ipadangag na sangaw ya kurugam, petta mekerutan ka, te kumanen hapa ta anak mu kiden, ikid na atawam,’ kunna kan na anghelen tentu.

¹⁵ “A mamegafu yak para la maguhohug tekid,

a ka-ma la pinasinapan na kid haman na Kahalwa na Namaratu ta kuman na ikitamen ta palungu. ¹⁶ A yen hapa ya nepakanonot ku ta uhohug ni Afu Hesus ta palungu, te

‘Maski zinigut na kanan ni Hwan a mapasinapān kam hapa sangaw ta Kahalwa na Namaratu, petta mekustu ya nepagzigut na tekamuy,’ kunna haman tekitam.

¹⁷ Ammi ta ayanen a pinasinapan na Namaratu ya Hentil kiden hapa ta kuman na iningwa na tekitam ta nepangurug tam te Afu Hesus. A am ikayat na mantu ya Hentil kiden a anu mabalin ku? Iyak hud ya manggamma ta Namaratu,” kun ni Pedru tekid.

¹⁸ A tekiden nakadagag ta bida na en a awan na ta metabbag da ta pangihuya da tentu, am awa dinayawan da hud la ya Namaratu.

“A am kunna mantu ten a talaga ta Hentil kiden hapa ya pagnonotan na Namaratu petta magbabawi kid, petta maatadan kid hapa ta magnayun angat,” kunda.

Ya Pangurug Na Hentil Kiden Ta Ili Na Antiyoka

¹⁹ A ta pasi ni Estebanen ta idi a pake mazingatan ya mangurug kiden ta ili na Herusalem, te pake mefulot ya makitapil kiden tekid. A yen ta nagkakattway ya mangurug kiden, a pake umadayu ya kadwan kiden abat ta lugar na Funisya ta pingit na bebay, a nagaddet ya kadwan para ta fugu na Sipre, a ya ili na Antiyoka ya nagaddetan na kadwan. A maski am had ya nagdulotan da a nepadagag da hapa ya damag ni Hesus, ammi intu la nangipadagagan da ya kagitta da kiden Hudyo. ²⁰ Ammi ya kadwan kiden mangurug nga

taga Sipre ikid na Sirene a umange kid hapa ta ili na Antiyoka nga pake dakal na ili, a nepadangag da hapa i Afu Hesus ta tolay kiden ten nga magge dipuru Hentil. ²¹ A nehulun hapa ya pakapangwa na Namaratu ta pangipadangag da, a mangurug hapa ya addu na Hentil, petta dumagdag kid na te Afu Hesus.

²²⁻²⁴ A gafu ta pangurug da a nadamag na mangurug kiden ta ili na Herusalem a yen ta dinob da i Barnabas ta ili na Antiyoka, petta pasikkalan na ya pangurug da, te mappya hapa na tolay, a dakal ya pangurug na, a mapasinapān hapa ta Kahalwa na Namaratu. A tentu en dimmatang a matalakan hapa, te naita na ya bendisyon na Namaratu tekid, ammi pake nebar na tekid ta idulot da la ya pangurug da te Afu Hesus, a pake imaddu para ya mangurug ta Dafu tamen ta ili da en.

²⁵ A gafu ta imaddun ya mangurug kiden ta lugar da a yen ta enna apagan ni Barnabas i Salu ta ili na Tarsu, petta itta sangaw ya kauffunan na nga mangituldu ta mangurug kiden. ²⁶ A tentu en nakaita tentu a nehulun na ta ili na Antiyoka, a kanayun makigimung kid ta mangurug kiden ten abat ta takday darun, a netuldu da ya pake addu na tolay. A ya mangurug kiden te Hesus Kristu ta ili na Antiyoka a ikid ya popolu kiden managanan ta ngagan na Kristu.

²⁷ A ta pagyan para la nig Barnabas ikid ni Salu ta ili na Antiyoka a umange hapa ya kadwan na pinaguhohug na Namaratu nga taga Herusalem. ²⁸ A ya takday tekid nga nanggagan te Agabus, a pinasinapan na Kahalwa na Namaratu, petta

lavunan na ya dakal na bisin ta ngamin na paglelehut. A dimmatang hala ya linavun na en bisin ta ketta ni Ari en Klawdyo. ²⁹ A gafu ta mazigatan ya mangurug kiden ta lugar na Hudeya ta bisinin yen a yen ta nakanonot ya mangurug kiden ta Antiyoka ta magpetulud kid ta iuffun da tekid. A nangatad ya tagtakday tekid ta kompormi la na meatad da. ³⁰ A ta nepakauknud da ta ngamin iuffun da a neatad da teg Barnabas ikid ni Salu, petta ikid ya ange mangitulud ta piraken ta kalalaklakayan na mangurug kiden.

12

Ya Pangpa-gang Ni Ari Herud Ta Mangurug Kiden

¹ A ta araw na bisinen a nepagafut ni Ari en Herud ya kadwan kiden mangurug petta pagangan na kid, ² a pinaputulan na i Santiago nga kabagis ni Hwan. ³ A gafu ta matalakan ya Hudyo kiden ta pasi ni Santiago, a netubbat na hapa pagafut i Pedru ta kaatubangan na Pyesta na Simana. ⁴ A ta nepakagafut dan tentu a enda nebalud, a matubtubbat ya tag-appat na suddalu nga magtaron tentu. Te ya uray na ari en a peuhet na sangaw am nabalin na ya Pyesta na Simana, petta papasin da ta atubang na tolai kiden. ⁵ Ammi ya kahulun na kiden nga mangurug ta ili na Herusalem a pake nepakimallak da hapa ta Namaratu.

Ya Pakauhet Ni Pedru Ta Agbaludan

⁶ A sangaw ta hiklam ta kaatubangan na pangpohet da mina te Pedru a masidug hapa

sekakawad, ammi nekering na duwa kiden suddalu, a duwa para na suddalu ya magtaron ta irwangan na agbaludanen. ⁷ A ka-ma la lumatog ya anghel na Namaratu, a pinagdakar na ya ngamin umag na nakebaludan ni Pedru en. A sini-ged na hapa ya hakbu ni Pedru petta mahukal.

“Alag mu magtayuk,” kunna kan na anghelen tentu,
a ka-ma la naubadan ya kawad na kiden.

⁸ “Aran magbarawasi kan, a magsapatos kan,” kunna ha.

A ta nekabalin na nagsapatos a

“Magsalnuk kan, a dumagdag kan,” kunna ha.

⁹ A imuhet na dumagdag ta anghelen, ammi kuman na awena kurugan ya iningwa na anghelen, te pahig na kan ta tarinap na yen.

¹⁰ A kumanen tinaliban da ya takdayen suddalu nga magtaron ikid na mekaduwa en ta mayor na irwangan, kapye da dimmatang ta irwangan na landuk ta batug na ili, a ka-ma la mahukatan ya irwanganen, a imuhet kid. A nagtugut kid abat ta takday na kalsada, a yen ya nangtugutan na anghelen tentu. ¹¹ A yen la ya nepakamu ni Pedru ta kakurugan.

“Kakurugan mantu ta dinob na Namaratu ya anghel na en teyak, a nekerutan nak ta igakkad nig Herud ikid na Hudyo kiden teyak,” kunna.

¹² A ta pakarikna ni Pedru ta nakkwa tentu a umange ta bali ni Mariya nga hina ni Hwan Markus, ammi dana itta ten ya addu na tolay nga nagaammung makimallak. ¹³ A nagtoktok i Pedru ta irwangan na bali en, a enna nepa-na ni

Roda nga takday na tagabu ta bali. ¹⁴ Nengahalan na i Pedru, ammi awena haman nehukat gafu ta talak na en, te alistu hud la nagtoli ta agyan na tolai kiden, petta ibar na ta itta hala i Pedru en nga imatayuk ta irwangan, ammi aweda hapa kinurug.

¹⁵ “Anu maguyung ka, awem hud amu ta mabalud,” kunda, ammi ipapilit na ta itta hala i Pedru ta irwangan. A ya uhohug da ha a

“Mabalin ta intu de ya anghel na en nga mangifun tentu?” kunda.

¹⁶ Ammi imatayuk para la ten i Pedru nga nakatotoktok. A tekiden nangihukat a intu kad, a pake masitang kid na ta talak da tentu. ¹⁷ A pinagkamag na kid hapa, petta pake madangag da ya ibar na, a binida na ya nepangiuhet na Namaratu tentu ta agbaludanen.

“Bidan muy hapa sangaw te Santiago ikid na kadwan kiden kahulun tam,” kunna hapa, kapye na nagtugut, te umange ta takwan na lugar.

¹⁸ A ta kalakwatan na a pake magburung na ya suddalu kiden nga magtaron, te awan haman i Pedru ta nakebaludan na en. ¹⁹ A nepaapag na hapa ni Heruden, ammi aweda naapagan. A pinohutan na hapa ta nagtaron kiden am had kunda nga awan nakarikna te Pedru. A gafu ta aweda amu a nebar na ta mapapasi kid, a sangaw nagtugut hapa, te umange ta ili na Sesariya, a nagyan ta bali na en ten ta pigahahaw.

Ya Pasi Ni Ari en Herud

²⁰ A ya tolay kiden nga taga Tiro ikid na Sidon a awan ta takwan na pangalapan da ta kanan da am bakkan ta lugar ni Herud. Ammi intu dulay te itta ya pangikatupagan na tekid, a yen ta nakanonot kid nga ange makikofun tentu, ammi pinolu da kinofun i Blasto, petta bidan na hapa ya pakikofun da ta ari en, te intu ya manaron ta bali na en.

²¹ A sangaw ta nagbabidan da en na araw a nagsalnuk i Herud ta salnuk na pagari na en, kapye na nagtuttud ta agtuttudan na en, a sangaw namegafu magbida ta tolay kiden. ²² A sa giag-gayan hapa ya tolay kiden:

“Bakkan ta tolay ya maguhohugina, te intu haman ya takday na dyos,” kun na aggay da, te pangikin da la tentu.

²³ A natalakan hapa, te negitta da ta dyos. Ammi gafu ta awena kid nehuya a yen ta pinaluk na anghel na Namaratu, a nairat hapa ya ngamin na barbari na, a nasin. ²⁴ Ammi pake mesaned para ya uhohug na Namaratu, te awan na ta manggamma, a imaddu para ya mangurug ta uhohug na en.

²⁵ A ig Barnabas ikid ni Salu nga umange mangisaned ta iuffun na mangurug kiden taga Antiyoka a nebalin da hapa ya pangisaned da. A sangaw inalap da i Hwan Markus ta kahulun da, kapye da nagtugut ta ili na Herusalem, te magtoli kid na ta ili na Antiyoka.

13

Ya Pagpatudun Na Namaratu Te Pablu Ikid Ni Barnabas

¹ A ya mangurug kiden nga magammung ta ili na Antiyoka a ya kadwan tekid ya aglavun na Namaratu nga mangiuhohug ta ibar na, a ya kadwan para ya makkamu mangituldu ta mangurug kiden. A ya ngagan da hapa a i Barnabas, ikid ni Simyon nga magngagan hapa te Niger, ikid ni Lusyo nga taga Sirene, ikid ni Manaen nga pinadakal ni Gobernador Herud, ikid ni Salu nga magngagan hapa te Pablu. ² A ta takday araw tekiden mangdayaw ta Namaratu a aweda hapa pagkakan, te intu la nonotan da ya pakimallak da. A itta hapa ya nepeuhohug na Kahalwa na Namaratu tekid.

“Igungay muy ig Barnabas ikid ni Pablu, petta tarabakun da ya pangidoban ku tekid,” kunna. ³ A aweda bit ninonot ya pangan da petta pakimallak da ig Barnabas ikid ni Pablu, a nesagpaw da hapa ya kamat da kiden ta ulu da, kapye da kid pinatugut.

Ya Pagpasyar Nig Pablu Ta Fugu Na Sipre

⁴ A gafu ta Kahalwa na Namaratu ya mangidob tekid a nagtugut kid la, a dimmayum kid ta ili na Selusya ta bikat na bebay, kapye da nagbapor addet ta fugu na Sipre. ⁵ A tekiden dimmagut ta ili na Salamina a umange kid makigimung ta kapilya na Hudyo kiden, petta ipadangag da ya uhohug na Namaratu tekid, a intu hapa kahulun da i Hwan Markus, te uffunan na kid hapa.

⁶⁻⁸ A sangaw nesaned da ya uhohug na Namaratu ta ngamin paglehut na fugu en addet ta ili na Pafus, a yen hapa ya nakasimmun da ta takday Hudyo nga magmadyik nga magngagan te

Elimas Baresus. Te ya gubernador na fugu en nga magngagan te Sergyo Pawlu a dana pinaayagan na ig Barnabas ikid ni Pablu, petta dangagan na hapa ya uhohug na Namaratu, te mappya hapa ya nonot na. Ammi ya magmadyiken a magyan hapa ta bali na gubernadoren, te intu kan ya takday aglavun na dyos kiden, a tinabtabang na ya uhohug nig Pablu, a sinansanat na ya gubernadoren, petta awena mina kurugan ya uhohug da en. ⁹ Ammi i Pablu a pake napasinaḡan hapa ta Kahalwa na Namaratu, a nagporay ya mata na en te Elimas.

¹⁰ “Iko ya anak na Satanas, te ikatupag mu ya ngamin katunungan. Intu la amum ya maglad-dud ikid na manguyoyung, te awem hamam magimmang mangpakillu ta dalan na Namaratu. ¹¹ Ammi pa-gangan na kan, te magdaram kan, a awem sangaw maita ya dakar addet ta mabayag,” kun ni Pablu tentu.

A ka-ma la nagsugiram na ya itan ni Elimas, a kamkammaman na ya pakigemidan na. ¹² A ta nepakaita na gubernadoren ta iningwa na Namaratu te Elimas a mangurug na hapa, te pake nagpaka-lat hapa ta netuldu nig Pablu gafu te Afu Hesus.

Ya Pangipadangag Nig Pablu Ta Antiyoka Na Pisidya

¹³ A ta nekabalin da ta ili na Pafus a nagtugut ha ig Pablu ikid na kahulun na kiden, a nagbapor kid ha abat ta ili na Perga ta lugar na Pampiliya, ammi yen hapa ya nangtammangan ni Hwan Markus tekid, te magtolin ta ili na Herusalem. ¹⁴ A sangaw nagtugut hapa ig Pablu ikid ni Barnabas ta ili na

Perga, te magdulot kid na ta takday na Antiyoka ta lugar na Pisidya. A ta Sabadu a umange kid makigimung ta kapilya na Hudyo kiden, a nagtuttud kid, ¹⁵ te dangagan da bit ya mangibasa ta surat ni mina Moses ikid na surat na kadwan kiden aglavun na Namaratu. A ta kabalin na pangibasa na a itta ya dinob na pinakadakil kiden ta ange mangibar teg Pablu ta maguhohug kid hapa.

“Mappya, kahkahulun, ta magbida kam hapa am itta ya ibar muy ta tolay kidin,” kunna.

¹⁶ A nagtayuk mantu i Pablu, kapye na nagsenyas tekid, petta dangagan da ya ibar na.

“Ikamuy nga Istralita, ikid na ikamuy Hentil nga mamat ta Namaratu ewan, a dangagan muy ya mabidak tekamuy. ¹⁷ Dana amu muy hamana ya iningwa na Dafu tamewan Namaratu ta palungu na araw, te pinili na ya gingginafu tam kiden, petta tolay na kid. A tekiden nagan ta lugar na Egipto a pake pinakaddu na kid. A sangaw pina-gang na hapa ya nagpatagabu kiden tekid ta pakapangwa na en, petta patugutan da ya tolay na kiden nga pagzigatan da. A sangaw netugut na kid hapa ta lugar na Egipto, ¹⁸ a inifunan na kid ta kalafukanen addet ta appatafulu na darun. ¹⁹ A sangaw inuffunan na kid nga mangabak ta pitu na nasyon ta lugar na Kanaan, kapye na neatad ya lugarin yen tekid, petta kwa da. A kumanen nagpasan ya appatagatut a limafulu na darun addet ta neange na dadagkal da kiden ta lugar na Egipto.

²⁰ “A ta kabalinan na a pinili na Namaratu ya tagtakday manaron tekid addet te Samwel, a

intu hapa ya napolu en aglavun na Namaratu tekid. ²¹ A tentu en naglaklakay a nagadang ya tolay kiden ta ari da, a pinili na Namaratu i Salu nga anak ni Kis, a simsim a hapa ni mina Bendyamin. A i Salu mantu ya ari da abat ta appatafulu na darun. ²² A ta nepangawe na Namaratu te Salu a pinili na i mina Dabiden, petta intu ya ari da, te ya uhohug na Namaratu tekid a

'Intu la megitta ta nonot ku i Dabid nga anak ni Dyesi, te kurugan na sangaw ya ngamin patarabakuk tentu,' kunna.

²³ "A ya simsim a kiden hapa ni mina Dabiden ya nagafun na Mangikerutanen nga nekari na Namaratu tekitam, te intu hala i Hesus. ²⁴ Ammi dana imunnan bit tentu i mina Hwanen, te nepadangag na ta magbabawi mina ya ngamin tolay nga Istralita ta liwat da kiden, kapye na kid zigutan. ²⁵ A ta tanagay pagaddetan na tarabaku ni Hwan a dana nepadangag na ya ange na Mangikerutan ta tolay kiden.

'Iyak hud ya Mangikerutan nga doban na Namaratu tekamuy, am awa pumatalin hala sangaw teyak. A pake atata-nang ammi teyak, te awek haman megitta nga makitagabu tentu,' kunna.

²⁶ "A yen mina ya nonotan tam, kahkahulun," kun ni Pablu, "te ikitam nga simsim a ni mina Abraham, ikid na ikamuy Hentil nga mamat ta Namaratu, a ikitam haman ya nangipakamun na Namaratu te Hesusen nga mangikerutan tekitam. ²⁷ Te ya tolay kiden ta ili na Herusalem ikid na pinakadakal da kiden a aweda haman

amu ta intu ya Mangikerutan nga nekari na Namaratu tekitam, te pinapasi da hamam. Ammi aweda hamam amu ta dana nalavun ya pasi na ta surat na nanglavun kiden, te maski am kanayun basan da ya surat da kiden ta kada Sabadu a aweda hamam manonot ta ikid ya nangidulot ta dana nalavun ta surat kiden. ²⁸ Te maski awan hamam ta napasikkal da ta liwat na a nepapilit da hala ya pasi na te Gubernador Pilato. ²⁹ A ta nepangpapasi dan tentu a nabalina na hapa ya ngamin nalavun tentu ta surat kiden, a itta ya umange nangidagut ta bari na en ta kayu en nga nagappan na, kapye da netanam. ³⁰ Ammi tinolay hala na Namaratu ewan, ³¹ a kanayun nakipaita ta kahulun na kiden taga Galileya addet ta addu na araw, te dana nehulun kid tentu ta ili na Herusalem, a ikid na ya mangipasikkal ta katolay na.

³²⁻³³ “A yen ta itta kamin hapa sin, kahkahulun ku, petta madangag muy hapa ya ipadamag mi tekamuy nga mappya. Te ya Mangikerutan nga nekari na Namaratu ewan ta gingginafu tam kiden a intu hala i Hesus nga dinob nan tekitam. A gafu ta kumanen a pake nagdulot na te Hesus ya inuhohug na Namaratu te mina Dabiden nga nesurat na ta mekaduwa en Kansyon na, te ya uhohug na Namaratu tentu a

‘Iko hala ya anak ku, te nagbalinak na ta kuman na damam,’ kunna.

³⁴ “A ya takday para uhohug na Namaratu ta gingginafu tam kiden nga mangibar ta katolay ni Hesus, petta awenan ha sangaw masi, a intu yan:

‘Bendisyonan ta kam hala sangaw ta mag-nayun na pagariyan, te awek ibabawi ya nekarik te Dabid,’ kunna.

³⁵ “A ya uhohug hapa ni Dabid ta takday para kansyon na ta Namaratu a

‘Mappya hapa yen, Afu, te awem sangaw it-uluk ta malabag ya ikatalak min,’ kunna.

³⁶ “Ammi bakkan haman ta bari ni Dabid ya nebar na en nga awan malabag, te kabalinan na nepagserbi ni Dabid ta patarabaku na Namaratu tentu a nasi hapa, kapye da netanam ta hebing na dadagkal na kiden, a malabag haman. ³⁷ Ammi i Hesusen ya tinolay na Namaratu ewan, a intu mantu ya nebar na en nga awan malabag. ³⁸ A yen mina ya pagnonotan muy, kahkahulun ku, te ye-yan na tolay nga awan malabag a intu hala ya gafu na pangpakoma na Namaratu ta liwat tam kiden. A intu ya mangikerutan nga ipadangag mi tekamuy. ³⁹ Ammi am ikatalak muy ta mekerutan kam gafu ta pangidulot muy ta lintig kiden ni mina Mosesen a melogot kam, te awemuy kid haman sa idulot. Ammi am intu ikatalak muy ya nepangikaru ni Hesus ta liwat muy kiden a mekerutan kam. ⁴⁰ A mappya mantu ta pake nonotan muy yan, kahkahulun, talo am mekabat kam hapa sangaw ta pangpa-gang na Namaratu nga nepadangag na aglavun na en, te ya uhohug na Namaratu ta mangidadula kiden ta idi a

⁴¹ **‘Ikamuy nga mangidadula a pagka-ma muy sangaw ya dumatang tekamuy, a yen hapa sangaw ya pasin muy. Te itta**

sangaw ya padatangan ku ta lugar muy nga awemuy kurugan maski am dana nepadangag mina tekamuy,' kunna."

A yen ya addet na bida ni Pablu tekid.

⁴² A ya nebar da teg Pablu ta neuhet da ta kapilya en a

"E kam hala sangaw sin mangipadangag ta takday Sabadu, te pake dangagan mi ha ta map-pya," kunna na tolay kiden tekid, kapye da hapa nagugungay.

⁴³ Ammi ya Hudyo kiden ikid na Hentil kiden nga dana simarok ta relisyon na Hudyo a addu kid hapa nga himulun bit teg Pablu ikid ni Barnabas, a pake nebar da ta aweda mina pagtalekudan ya allak Namaratu tekid.

⁴⁴ A ta takday ha na Sabadu a makipagammung hapa ya magge ngamin kiden tolay ta ili, te ikayat da dangagan ya uhohug na Namaratu nga ipadangag nig Pablu. ⁴⁵ Ammi gafu ta itta ya pake addu na Hentil a neahugu na Hudyo kiden i Pablu, a yen ta nakitapilan da ya inuhohug na en, yaga inamamat da para. ⁴⁶ Ammi pake nagturalad hapa ig Pablu nga mangtabbag tekid,

"Mappya ta uray na Namaratu ta ikamuy Hudyo ya mapolu pangipadangagan mi ta uhohug na, ammi gafu ta iwarad muy, ikid na dugiman muy ya bari muy ta magnayun na angat a e kami mantu ta Hentil kiden. ⁴⁷ Te ya pakkwa na Namaratu tekami nga nesurat ni mina Isayas a **'Isaad ta kam sangaw ta kuman na zilag nga mangpadakar ta Hentil kiden, petta mekerutan mina ya ngamin tolay addet ta ngamin paglelehtin,' kunna.**

⁴⁸ A ta pakadangag na Hentil kiden ta nebar ni Pablu a dinayawan da hapa ya uhohug na Namaratu, a pake natalakan kid na gafu ta isipat na kid hapa. A nangurug hapa ya ngamin kiden nekari nga maatadan ta magnayun na angat.

⁴⁹ A gafu ta kumanen a pake nesaned para ya uhohug na Namaratu addet ta ngamin paglele-hut da en. ⁵⁰ Ammi ya magturay kiden ta ili nga lālāki ikid na naba-nang kiden babay nga makipaggimung ta kapilya da en a pinagporay na Hudyo kiden ya nonot da, petta ikatupag da ig Pablu, a yen ta pinatugut da kid ta ili. ⁵¹ A gafu ta kumanen a inazi nig Pablu ya lafu na lutak da ta takki da kiden gafu ta awena kinurug na Hudyo kiden ya uhohug da, a nagdulot kid na ta ili na Ikoniya. ⁵² Ammi ya mangurug kiden nga magyan ta ili en a mapasinapān kid la ta Kahalwa na Namaratu, a pake matalakan kid hapa.

14

Ya Pangipadangag Nig Pablu Ta Ili Na Ikoniya

¹ A ta datang nig Pablu ikid ni Barnabas ta ili na Ikoniya a kuga umange kid ha mangipadangag ta kapilya na Hudyo kiden, a nangurug hapa ya addu na Hudyo pase Hentil gafu ta kalalaki na paguhohug da. ² Ammi ya Hudyo kiden nga awan mangurug a pinagporay da ya nonot na kadwan kiden Hentil, petta ikatupag da ig Pablu. ³ Ammi maski ikatupag da kid a mabayag kid la ten, te maturad kid la mangipadangag ta allak na Namaratu. A pinasinapan na kid hapa ta pakapangwana, petta itta ya ihuga da ta tolay kiden, a yen ya

nangipasikkal ta allak na en nga nepadangag da tekid.

⁴ Ammi nagkakattway garay ya nonot na tolay kiden ta ili, te ya kadwan a nakidagga kid ta Hudyo kiden nga makitapil, a ya kadwan tekid ya nakidagga teg Pablu ikid ni Barnabas. ⁵ Ammi sangaw a nahahulun ya kadwan kiden Hudyo ikid na Hentil kontodu pinakadakal da, petta pagangan da ig Pablu, te igakkad da ya mamapasi tekid ta batu. ⁶⁻⁷ Ammi ta pakadamag nig Pablu ta igakkad da en tekid, a nagtammang kid. A umange kid na mangipadangag ta damag ni Hesus ta ili na Listra ikid na Derbe ikid na kadwan kiden ili ta lugar na Likonya.

Ya Pangdayaw Da Teg Pablu Ta Ili Na Listra Ikid Na Derbe

⁸⁻⁹ A ta ange da en ta iten Listra a itta ya lalaki nga awan makatugut, te pilay kan abat ta nekeanak na en, a imatuttud la ten magdangag ta bida ni Pablu. A pake itan na hapa ni Pablu, a narikna na ta ikatalak na ya pagpamappya na Namaratu tentu, a pake magayag na i Pablu tentu. ¹⁰ **“Magtayuk kan sina,”** kunna, a ka-ma la timolok nagtayuk, a nagpapa-yat na hapa.

¹¹ A ta pakaita na tolay kiden ta iningwa ni Pablu a naggihawa kid na:

“Dyos tam yan kid nga nagbalin ta tolay,” kun na girawa da en,

ammi awena naawatan nig Pablu, te negirawa da haman ta agsitang da hapa la nga agsitang na Likonya. ¹² A i Barnabas ya nengagan da ta Ziyus, te Ziyus ya ngagan na takday dyos da. A i Pablu kan ya dyos da en Hermes, te intu ya mayor

na magbida. ¹³ A ya padi na dyos da en Ziyus a nangalap hapa ta toro na baka nga pinagsigal na ta addu na sabong, a nedatang na ya baka en ta agyan na simbaan na tolay kiden ta pingit na ili, petta iatang da mina teg Pablu ikid ni Barnabas.

¹⁴ Ammi ta pakadangag nig Pablu ta atangan na kid a pinispissang da ya barawasi da kiden ta pangikatupag da ta pangatang da, a magbilag kid na ta tanggan na tolay kiden, petta gamman da kid.

¹⁵ “An-anu haman yana O? Bakkan kami ta dyos muy, te kagitta da kami la nga tolay,” kunda. “Yen ta ipadangag mi ya damag ni Hesus tekamuy petta amu muy ya kakurugan na Dyos nga namadday ta ngamin kiden itta ta langit pase paglelehutin. Mappya mantu ta azin muy ya mangatang ikid na makimallak ta awan manguffun tekamuy.

¹⁶ “Ta idi a pinagorayan na Namaratu ikamuy nga Hentil nga awan makkamu tentu, ¹⁷ ammi maski kunna ten itta hala ya neatad na nga mangipasikkal tentu, te intu haman ya mangatad ta ngamin udan, ikid na pagmayan na imula tam, petta matalakan kitam ta ngamin kanan tam,” kunda hapa.

¹⁸ Ammi maski kunna ten ya netabarang nig Pablu tekid a magge aweda nagamma ya pangatang da tekid.

Ya Pangwarad Da Te Pablu

¹⁹ A ta nepagpasan na pigpigaaraw a dimmagdag hapa ya Hudyo kiden taga Antiyoka ikid na Ikoniya, a pake pinadpadulay da i Pablu ta tolay kiden, petta ikatupag da, a winarad da mantu

ta batu. A sangaw ginerger da ya bari na en neuhet ta ili, a newagak dan, te pahig da ta nasin. ²⁰ A mappya la, te dimmadagdag hapa ya kahulun na kiden mangurug, a linehut da ya bari na en. A ta mangananwan la a nagtayuk hala i Pablu en, a nagtoli hapa ikid na kahulun na kiden ta umag na ili. A ta lalakwat a nagtugut ha i Pablu ikid ni Barnabas, te magdulot kid na ta ili na Derbe.

²¹ A tekiden nangipadangag ta damag ni Hesus ta ili na Derbe a mangurug na hapa ya addu na tolay ten. A sangaw nagtoli ha ig Pablu ikid ni Barnabas ta inange da en, a sage nagsibal kid ha ta ili na Listra ikid na Ikoniya ikid na Antiyoka na Pisidya, ²² petta pagturadan da ya mangurug kiden ta isin kid na ili. A netuldu da kid ta aweda mina kaliwatan ya pangurug da.

“Am ikayat tam mesipat ta pangikerutan na Namaratu a mappya ta attaman tam hapa ya zigat na pangurug tam,” kunda tekid.

²³ A ya iningwa da para ta tagtakday lugar a netun da ya pinakadakal na mangurug kiden nga makkamu magtaron tekid. A aweda bit mangmangan, te intu la tagopan da ya makimallak, te ipataron da ya netun da kiden te Afu Hesus.

Ya Pagtoli Nig Pablu Ta Ili Na Antiyoka

²⁴ A tekid na ha nagtugut a ginadak da ya lugar na Pisidya addet ta dumatang kid na ta ili na Perga ta lugar na Pampiliya. ²⁵ A yen bit ha ya nangipadangagan da ta uhohug na Namaratu, kapye da ha nagdulot ta ili na Ataliya. ²⁶ A sangaw nagbapor kid ha nga dumayum ta ili na Antiyoka ta lugar na Siriya, te nebalin dan ya nepatarabaku

na Namaratu tekid. A dumatang kid na ta ili na Antiyoka, te yen ya nagganwatan da en ta nepangidob na kahulun da kiden tekid, petta idulot da ya patarabaku na Namaratu tekid.

²⁷ A tekiden dimmatang a pinagaammung da ya mangurug kiden, a binida da ya ngamin pangufun na Namaratu tekid ikid na nepanghukat na ta nonot na Hentil kiden petta mangurug kid. ²⁸ A nakipagyan kid na ta mangurug kiden ten abat ta mabayag.

15

Ya Pagdibati Na Mangurug Kiden Ta Magpabanggit

¹ A ta ketta para la nig Pablu ikid ni Barnabas ta mangurug kiden ta ili na Antiyoka a itta ya dimmatang nga nagafu ta mangurug kiden ta Hudeya, a takwan ya netuldu da ta mangurug kiden nga Hentil.

“Awena mabalin ta mekerutan kam am awemuy hapa mabanggit ta kuman na netuldu ni mina Moses,” kunda tekid.

² Ammi gafu ta awena ikayat nig Pablu ikid ni Barnabas ya netuldu da a makidibati kid na abat ta medyo mabayag. A gafu ta awan ta ituluk na takday a yen ta napatudunan ig Pablu ikid ni Barnabas ikid na kadwan kiden mangurug, petta medob kid ta ili na Herusalem ta agyan na turin kiden ikid na kalalaklakayan na mangurug kiden ten, petta enda pasikkalan tekid am anu ya map-pya. ³ A tekiden naggaganwat a inatadan na kid na kadwan kiden ta masapul da, a nagtatugut kid na. A sage nagsibal kid hapa ta agyan na mangurug

kiden ta lugar na Funisya ikid na Samariya. A binida da hapa tekid ya pangurug na Hentil kiden ta inange nig Pablu ta kwa en sina. A natalakan kid hapa ta damag da en. ⁴ A ta pakadatang da ta mangurug kiden ta ili na Herusalem a pinagdulot da kid hapa. A nepadangag hapa nig Pablu ya iningwa na Namaratu ta ngamin kiden lugar nga nangipadangagan da ta uhohug na en.

⁵ Ammi ya kadwan kiden mangurug nga nedagga ta Pariseyu kiden a nagtayuk kid nga nakitabbag ta uhohug ni Pablu.

“Am mesipat hapa ya Hentil kiden ta pangurug tam a mappya ta mabanggit kid, yaga idulot da mina ya ngamin kiden lintig nga nesirak ni mina Moses tekitam Hudyoy,” kunda.

⁶ A gafu ta kumanen a nagmamiting ya turin kiden ikid na kalalaklakayan kiden, petta pagbabidan da am anu ya uray na Namaratu ta Hentil kiden nga mangurug. ⁷ A gafu ta nabayag kid hapa nagintabtabbag a nagtayuk i Pedru nga naguohug tekid ta kunna sin na uhohug:

“Dana amu muy, kahkahulun ku, ya nangidoban na Namaratu teyak ta idi, te intu haman ya makauray ta iyak ya umange mangipadangag ta damag ni Hesus ta Hentil kiden, petta mangurug kid hapa. ⁸ A gafu ta intu ya makkamu ta nonot na ngamin tolai a nepaita na ya pangikayat na ta Hentil kiden, te pinasinapan na kid hapa ta Kahalwa na en ta kuman na iningwa na tekitam Hudyoy. ⁹ A maski am aweda nabanggit a awena kid haman neduma, am awa binaggawan na hala ya nonot da gafu ta pangurug da. ¹⁰ Am ipapilit tam mantu ta idulot

da para ya lintig ni Moses a awetam hud pagporayan ya Namaratu ewan, te kuman na ipaagtu tam haman tekid ya awetam para la maagtu ikid na awena maagtu na dadagkal tam kiden.

¹¹ A bakkan mina ta kunna ten, kahkahulun, te amu tam haman ta mekerutan kitam gafu ta pangikatalak tam ta allak ni Afu Hesus tekitam, a kumanen hapa ta Hentil kiden. A yen la ya abat na mabidak,” kun ni Pedru.

¹² A tentu en nabalin nagbida aweda hapa magasitang am awa dadagangan da hapa ya uhohug nig Barnabas ikid ni Pablu, te binida da ha ya pakapangwa na Namaratu nga nepehuga na tekid ta Hentil kiden. ¹³⁻¹⁴ A tekid hapa nabalin nagbida a tumubbat hapa i Santiago.

“Dagangan muy hapa ya ibar ku, kahkahulun,” kunna. “Ta kuman na binida ni Simon Pedru tekitam ta ayanen a nepaita na Namaratu ya idduk na ta Hentil kiden, petta tolay na kid hapa. ¹⁵⁻¹⁶ Ammi yen haman ya dana binida na pinaguhohug na Namaratu ta palungu na araw, te ya uhohug na Namaratu tentu a

‘Sangaw am pagtolin ku ha ya tolay ku kiden a itta hapa sangaw ya patayukan ku nga bali ta kuman na pinatayuk ni Dabid nga natukalit.

Te pakappyan ku sangaw ya naperdi a patayukan ku ha, ¹⁷ petta itta hapa sangaw ya pagaammungan na kadwan kiden tolay nga magapag teyak, kontodu Hentil kiden nga makidafu teyak,’ kunna.

¹⁸ “A yen ya uhohug na Namaratu ewan, kahkahulun, te dana nepadangag na ta palungu

na araw. ¹⁹ A ya uray kin mantu a awetam mina pagzigātan ya Hentil kiden nga mangurug ta Namaratu. ²⁰ Ammi mappya ta magsurat kitam tekid ta lillikan da mina ya makikanaan ta meatang, ikid na makidorug ta bakkan ta atawa da, ikid na mangan ta daga kontodu bil-sag nga sedaga. ²¹ Mappya ta aweda mekabat ta isin kid na tarabaku, petta awan sangaw ta pangikatupagan na Hudyo kiden tekid, te amu muy haman ta yen kid na tarabaku ya ihangat na Hudyo kiden abat ta araw na dadagkal kiden, te pangurug da haman ta surat ni mina Moses nga mebasa tekid ta kada Sabadu ta ngamin na lugar,” kunna.

A yen ya abat na uhohug ni Santiago.

Ya Uray Na Turin kiden Gafu Ta Hentil Kiden

²² A gafu ta inuhohug ni Santiago a nagdadagga ya ngamin nonot na turin kiden ikid na kalalak-lakayan kiden kontodu ngamin kiden mangurug ta uray da en. A nakanonot kid nga magpili ta kadwan tekid nga pinakadakal da, petta medob ya pilin da kiden ta iten Antiyoka, te mehulun kid teg Pablu ikid ni Barnabas. A dinob da mantu ig Hudus Barsabas ikid ni Silas, petta enda itulud ya surat na uray da en tekid.

²³ (v23,30) A tekiden nakadatang ta ili na Antiyoka a pinagaammung da ya mangurug kiden kapye da negawat ya suraten tekid. A ya uhohug na surat da en a intu yan:

“Tekamuy mangurug taga ili na Antiyoka ikid na lugar na Siriya ikid na Silisya.
Kumusta kam, kahkahulun.

“A ya nagsurat tekamuy, kabagis, a ikami nga turin ikid na kalalaklakayan ta isin Herusalem. ²⁴ A yen ta nagsurat kami tekamuy, kahkahulun, te nadamag mi ta itta ya immange nangituldu tekamuy nga nagafu kan tekami, a napopoyung kam kan gafu ta netuldu da en tekamuy, ammi bakkan ta ikami ya nangidob tekid. ²⁵ A yen ta nemiting mi hapa ya nadamag mi, a naggagitta ya nonot mi nga magpili ta doban mi tekamuy, petta ipadangag da ya uray mi tekamuy, a nehulun kid hapa ta pake kofun mi kiden Barnabas ikid ni Pablu. ²⁶ Ya duwa kidina ya kakurugan nga nangisagapil ta bari da ta nepangserbi da ta dafu tamewan Hesus Kristu. ²⁷ A ig Hudas ikid ni Silas ya dinob mi mantu tekamuy, a ikid hapa la sangaw ya mangipasikkal ta uray mi ta kuman na nesurat min tekamuy.

²⁸ “A kumanen nakanonot kami gafu ta Kahalwa na Namaratu ta awan ta idagga mi ta gagangay muy fwera ta isin kid: ²⁹ te mappya ta lillikan muy ya makikanaan ta meatang, ikid na makidorug ta bakkan ta atawa muy, ikid na mangan ta daga, ikid na bilsagen nga sedaga. Mappya ya pagbalinan muy am awemuy sigedan yen kid nga mehangat tekamuy. A yen la ya abat na mabida mi tekamuy. Namaratu ya makkamu tekamuy,” kun na surat da en. ³⁰ (-)

³¹ * A tekiden nakabasa ta suraten a natalakan kid hapa ta netabarang tekid. ³² A ig Hudas ikid ni Silas nga paguhohugan na Namaratu a addu hapa

* **15:31** Netulfu ya bersikulo 30 ta 23 ta utun petta matarus ya bida.

ya nebar da tekid ta mappya na uhohug petta dumakal para ya pangurug da. ³³ A nagan kid bit ta kabagis kiden ten abat ta medyo mabayag. A sangaw ta pagpatugut na kabagis kiden tekid a “Dyos ya manghulun tekamuy,” kunda tekid, a dimmatang kid na ta nangdob kiden tekid. ³⁴⁻³⁵ Ammi teg Pablu ikid ni Barnabas a nagan kid la ta ili na Antiyoka, a inuffunan na kid na kadwan kiden nga mangituldu ikid na mangipadangag ta uhohug na Namaratu.

Ya Paggungay Ni Barnabas Ikid Ni Pablu

³⁶ A ta nepagpasa na pigpigaaraw a

“Enta pasyaran ya kabagis tam kiden ta ngamin immeyan ta en nga nangipadangagan ta ta uhohug na Namaratu, te itan ta am imanu kid,” kun ni Pablu te Barnabas.

³⁷ A mayat hapa i Barnabas, ammi ikayat na ta ihulun da i Hwan Markus. ³⁸ Ammi ta uray ni Pablu a dulay kan am ihulun da ya nagtammang tekid ta idi, te nagtugutan na kid ni Hwan tekiden im-mange ta Pampiliya, a awena nedulot ya mangufun ta tarabaku da. ³⁹ A gafu ta awena nagdadagga na nonot da a pake nefulot ya pagkataabtabbag da, a yen ta naggungay kid na. A nehulun mantu i Hwan te Barnabas, a nagbapor kid ta fugu na Sipre. ⁴⁰ Ammi te Pablu a pinili na i Silas ta kahulun na, a nepakimallak na kid na mangurug kiden kapye da nagtugut. ⁴¹ A sinaned da ya pagaammungan na mangurug kiden ta lugar na Siriya ikid na Silisy, a pinasikan da ya pangurug da.

16

Ya Pangihulun Ni Pablu Te Timotyó

¹ A tekiden ha nagtugut a nagdulot kid ta ili na Derbe ikid na Listra. A ya ili na Listra ya nakasimmun da hapa ta takday mangurug nga nanggagan ta Timotyó. Hudyo ya hina na en nga mangurug hapa, ammi Hentil ya dama na. ² A mappya kan na tolai i Timotyó, te yen ya binida na mangurug kiden taga ili na Listra ikid na Ikoniya. ³ A ikayat ni Pablu ta intu ya takday kahulun da, ammi dana binanggit na, petta awan sangaw ta pangikatupagan na Hudyo kiden tentu, te amu da ta Hentil ya dama na en. ⁴ A sangaw nagtugut kid ha, sa ikid nig Pablu ikid ni Silas, ikid ni Timotyó, a sinaned da ya mangurug kiden ta kadwan kiden ili, a nepadamag da hapa tekid ya uray na turin kiden ikid na kalalaklakayan ta ili na Herusalem. ⁵ A gafu ta kumanen a nagsikan ya pangurug na tagtakday iglesya, a itta la itta ya medagga tekid ta kinanghahaw.

Ya Panggamma Na Namaratu Teg Pablu

⁶ A tekiden ha nagtugut a e kid mina mangipadangag ta lugar na Asya, ammi awena netuluk na Kahalwa na Namaratu, a yen ta nagpaamyanan kid ta lugar na Parigya ikid na Galasya. ⁷ A tekiden nakadatang ta lalassangan na lugar na Misya a magdulot kid mina ta lugar na Bitinya, ammi awena kid ha pinagdulot na Kahalwa ni Hesus. ⁸ A gafu ta kumanen a tinaliban da ya lugar na Misya, te magpalalammadan kid na, a nagdulot kid na ta ili na Troas ta pingit na bebay.

Ya Nagmatarak Te Pablu

⁹ A ta hiklam itta ya nagmatarak te Pablu, te imatubang kan tentu ya lalaki nga taga Masadonya nga nakimemallak tentu.

“E kam haen ta isin Masadonya, te uffunan da kami,” kunna kan na lalaki en.

¹⁰ A yen mantu ya nakkamun da ta doban na kid na Namaratu ta iten Masadonya, petta ipadangag da ya uhohug na ta tolay kiden ten. A naggan-wat kamin mantu, te iyak, Lukas, ya nehulun da hapa. ¹¹ A ta nepakaapag min ta pagluganan mi a nagtugut kamin ta ili na Troas, a dimmayum kamin ta fugu na Samotrasya, te nagbapor kami, a sangaw ta lalakwat a nagdulot kami ta ili na Neapolis. ¹² A tekami en nagdisaag ta baporen a tinugut min abat ta ili na Pilipos nga mayor na ili ta lugar na Masadonya. Ammi ya taga Roma kiden ya magturay ta isin na ili. A yen hapa ya nagyanan mi abat ta addu na araw.

Ya Pangipadangag Nig Pablu Ta Ili Na Filipos

¹³ A ta Sabadu a limattog kami ta ili, a imange kami ta pingit na karayan, te emmi apagan ya lugar na akimallakan na kagitta mi kiden Hudyo, a neddatangan mi ya kadwan kiden bābāy nga maggagimung, a nakipagtuttud kami hapa nga nakibibidan tekid. ¹⁴ A ya takdayen babbay nga nagdangag ta bida mi a dana mangurug hapa ta Namaratu, ammi tentu en nakadangag ta damag ni Hesus nga binida ni Pablu a inukadan na Namaratu ya nonot na, a pazigut hapa ta ngagan ni Afu Hesus, a nesipat hapa ya ngamin kiden magyan tentu. Lidya ya ngagan na, a taga ili na Tiyatira, a

maglaklaku hapa ta ga-gamit. ¹⁵ A tentun nabalin nazigut a pinagdulot na hapa ig Pablu ta bali na.

“Am ikwenta dak na ta takday mangurug te Afu Hesus a awemuy hud magdulot ta balik?”
kunna tekami,
a immange kami hapa, te gafu ta itotoli na ibar tekami.

Ya Paggamma Ni Pablu Ta Seanitu

¹⁶ A ta takday na araw a immange kami ha ta akimallakanen, a itta ya balatang nga seanitu nga ange nangdafung tekami. A malalaki hapa manglavun gafu ta anitu na en. Ammi intu hapa ya daddoban na kadwan kiden tolay, a ikid ya magba-nang gafu ta aglavun na balatangen. ¹⁷ A dimmagdag la ya balatangen tekami abat ta addu na araw, a iayayag na kami ta tolay kiden.

“Ye-yan kid na tolay ya daddoban na Kata-nangan na Dyos, a ipadamag da ya mangikerutan tekamuy,” kun na ayag na en.

¹⁸ A pake nahulat na i Pablu ta ayag na en, a nagbalittag na nga imatubang ta balatangen, kapye na nehuya ya anitu na en.

“Iyak ya turin ni Hesus Kristu, a pagtugutan ta ka ta balatang ina,” kunna.

A alistu nagtugut hapa ya anitu na en.

Ya Kabalud Nig Pablu Ikid Ni Silas

¹⁹ A ta pakaita na dafu na balatangen ta nagtugut na ya anitu na en a nagporay kid na teg Pablu, te pinerdi dan ya pangalapan da ta pirak. A ginafut da kid na, kapye da kid ginengerger ta agyan na munasipyo, a nedarum da kid ta atubang na pinakadakil da kiden nga taga Roma.

²⁰ “Hudyo yan kid, a mamadday kid na ta dulay ta agyan tamin, ²¹ te takwan na ugali ya pakkwa da tekitam nga mekontra ta lintig tam te Romano kitam haman, a awena mabalin ta dagdagan tam ya ugali da,” kunda.

²² A kumabkabat hapa ya tolay kiden nga mang-paliwat tekid. A yen ta pinispissil na pinakadakal da kiden ya barawasi nig Pablu ikid ni Silas, kapye da kid papaluk ta kayu. ²³ A tekid na nabalin nagpaluk tekid ta addu na paluk a nebalud da kid, a ya nebar da ta maggwardya en ta agbaludan a “Pake taronam ya duwa kidin, petta aweda makatammang,” kunda.

²⁴ A neange na kid mantu ta nagingumag na silid ta agbaludan, kapye na dinamsit ya takki da kiden ta duwa na kayu.

Ya Pangurug Na Maggwardya

²⁵ A ta hiklam a imaidda la ig Pablu ikid ni Silas nga makimalmallak ikid na magkankansyon ta Namaratu, a dadangagan na kid hapa na sakā balud da kiden. ²⁶ Ammi ta tangngan na hiklam a ka-ma la itta ya masikan na lunig, a pake nawalwag ya pundasyon na agbaludanen. A nahukatan hapa la ya ngamin irwangan kiden, yaga naubadan hapa ya kawad na ngamin kiden nabalud, kontodu kayu kiden nga nangdamsit ta takki da kiden. ²⁷ A ta nekahukal na naggwardya en a naita na ta nahukatan ya irwangan kiden, a pahig na ta nakalattog na ya nabalud kiden. A yen ta sinikkut na ya kampilan na en, te papasin na mina ya bari na, te mamatan sangaw ta atubang

na dafu na en. ²⁸ Ammi ta nepakaita ni Pablu tentu a pake nagayag tentu.

“Awem la, te itta kami la ngamin sin,” kunna.

²⁹ A nagayag bit mantu ya maggwardya en ta paghilag na, a sangaw nagbilag na simarok ta agyan na nabalud kiden. A gafu ta nagpapilpig na ta talaw na teg Pablu ikid ni Silas a namalentud bit ta atubang da, kapye na kid neuhet. ³⁰ A ya uhohug na hapa tekid a

“Ibar muy haen, Ser, am anu mina ya tarabakun ku petta awek sangaw mesipat ta pangpa-gang na Namaratu ewan,” kunna.

³¹ “A mangurug kan te Afu Hesus, te intu ya makkamu mangikerutan tekitam, a kumanen hapa tekamuy ngamin nga mamattama,” kunda tentu.

³² Ammi pake nepadangag da hapa ya uhohug na Namaratu tentu ikid na ngamin kiden magyan tentu. ³³ A sangaw inalap na hapa ig Pablu ikid ni Silas ta agyan na danum ta tangngan na hiklam para la, a binaggawan na ya bigad da kiden gafu ta paluk. A yen hapa ya nepagzigut da tentu ikid na magyan kiden tentu gafu ta pangurug da. ³⁴ A sangaw pinagdulot na hapa ig Pablu ikid ni Silas ta bali na en, kapye na kid nepagafuy, a nagkakan kid hapa. A matalak hapa ya maggwardya en ikid na kahulun na kiden gafu ta mangurug kid na ta Namaratu.

Ya Pakauhet Nig Pablu Ta Agbaludan

³⁵ A ta lalakwat a nangidob ya pinakadakal kiden ta polis da ta agyan na agbaludanen, te petta ilattog da mina ig Pablu. ³⁶ A sangaw enna nebar na maggwardya en tekid.

“Pelattog na kam kan na pinakadakal mi kiden, a magtugut kanan mantu, a Dyos ya makkamu tekamuy,” kunna tekid.

³⁷ Ammi ya uhohug ni Pablu tentu a

“Ay, awena mabalin ta kunna ten, te maski am Hudyo kami a kagitta da kami haman nga mekamang ta gubyernu na taga Roma, a aweda haman panunnutan damagan tekami am anu ya liwat mi, am awa ka-ma la amāmatan da kami hud la ta paluk ta atubang na ngamin tolai, kapye da kami pebalud. A ta ayanin a ikayat da ilemad ya pagpatugut da tekami. Awan! Awemin mantu magtugut am bakkan ta pinakadakal mu kidina ya ange mangilattog tekami,” kunna.

³⁸ A nagtoli mantu ya polis kiden ta pinakadakal da kiden, a nebar da ya inuhohug ni Pablu tekid, a naburungan kid na hapa, te liwat da ta nepabalud ya awanen ta liwat. ³⁹ A yen ta umange kid na nakipakoma teg Pablu, a sangaw nelattog da kid ta agbaludanen, kapye da kid pinatugut ta ili da. ⁴⁰ A tekid na nagtugut ta agbaludan a nagsibal kid bit ta bali ni Lidya en, te pagturadan da bit ya mangurug kiden, a sangaw nagtugut kid hapa.

17

Ya Pagpasyar Nig Pablu Ta Ili Na Tesalonika

¹ A tekiden nagtugut a tinaliban da ya ili na Ampipolis ikid na Apolonya, kapye da dimmatang ta ili na Tesalonika. A gafu ta itta hapa ten ya kapilya na Hudyo kiden ² a immange kid hapa

makigimung, te yen hala ya gagangay da. A naki-uhohuganan hapa i Pablu tekid ta tallu na Sabadu gafu ta surat kiden ta Bibliya da. ³ A netuldu na hapa tekid ya surat kiden nga dana nangibar ta iange na Mangikerutan, petta amu da ta dana nekari ya pasi na ikid na katolay na.

“A ya Hesusen nga ipadangag ku tekamuy a intu hala ya Mangikerutan nga nekari na Namaratu ewan tekitam,” kunna tekid.

⁴ A mangurug hapa ya kadwan kiden Hudyo, ikid na Hentil nga dana mangurug ta Namaratu, a medagga kid na teg Pablu ikid ni Silas, a itta hapa ya addu na bābāy nga naba-nang.

⁵ Ammi ya Hudyo kiden nga awan mangurug ta nepadangag ni Pablu a mangahugu kid na gafu ta mangurug kiden. A yen ta nangalap kid ta kadwan kiden lālāki nga mangunung ta kanan da, kapye da sa mamadday ta dulay, petta burburungan da ya tolay kiden ta ili. A sangaw simarok kid hapa ta bali ni Hason nga pagyanan nig Pablu ikid ni Silas, petta gafutan da kid mina, te idarum da kid mina ta atubang na tolay kiden. ⁶⁻⁷ Ammi mappya te dana nagkahan kid nagtugut, a aweda kid mantu nadatangan. A gafu ta kumanen a nekabkabat da ig Hason ginafut ikid na kadwan kiden mangurug, a ginerger da kid ta atubang na konsihal da kiden ta ili.

“Ye-yan kid ya kahulun na duwa kiden nga manabtabang ta ngamin kiden lugar, te pinagdulot na kid ni Hason ta bali na. A sa makaliwat kid ta lintig na Ari en ta ili na Roma, te ipapilit da ya takwan na ari nga magngagan te Hesus,” kun na ayag da en.

⁸ A magburung na hapa ya tolay kiden ikid na konsihal da kiden tekiden nakadangag ta itta ya mangipapilit ta takwan na ari. ⁹ A pinagmulta da mantu ig Hason ikid na kahulun na kiden, kapye da kid pinagtugut.

Ya Iange Nig Pablu Ta Ili Na Beriya

¹⁰ A ta hiklam a dinob na mangurug kiden ig Pablu ikid ni Silas ta ili na Beriya. A ta datang da ta iten Beriya a kuga immange kid ha ta kapilya na Hudyo kiden. ¹¹ Ammi mapmappya ya agnonotan na Hudyo kiden taga Beriya ammi ta itta kiden ta Tesalonika, te nefulot ya talak da nga magdangag ta inuhohug nig Pablu, a pake bilbigan da para ya Bibliya ta kinanghahaw, te pasikkalan da am kurug ya inuhohug nig Pablu tekid. ¹² A gafu ta kumanen a mangurug hapa ya addu na Hudyo, ikid na addu hapa na baba-nang na Hentil na lālāki pase bābāy.

¹³ Ammi intu dulay, te ya Hudyo kiden taga Tesalonika a nadamag da ta itta ig Pablu ta iten Beriya nga mangipadangag ha ta uhohug na Namaratu, a dinagdag da kid hapa. A sinansanat da hapa ya tolay kiden ten, petta ikatupag da mina i Pablu. ¹⁴⁻¹⁵ A yen ta nebar na mangurug kiden tentu ta alistu mina magtugut, a enda netulud na kadwan kiden addet ta ili na Atenas ta pingit na bebay, ammi nasirak ig Silas ikid ni Timotyoy ta ili na Beriya. A ya uhohug ni Pablu ta nangitulud kiden tentu a

“Padagdagan muy sangaw ta mavit ig Silas ikid ni Timotyoy,” kunna tekid, kapye da nagtugut magtoli ta ili na Beriya.

Ya Bida Ni Pablu Ta Taga Atenas Kiden

¹⁶ A ta pagindag ni Pablu teg Silas ta ili na Atenas a pake matupag ya nonot na gafu ta napannu ya ili da ta addu na sinang dyos. ¹⁷ A yen ta magpatotoli ta agyan na pagkakampatan na tolay kiden ta kinanghahaw, te petta makiuhohuganan tekid gafu ta sinang dyos da kiden ikid na Namaratu. Ammi am Sabadu a immange ta kapilya na Hudyo kiden, te makiuhohuganan hapa tekid ikid na Hentil kiden nga nedagga tekid. ¹⁸ A ya kadwan kiden mistro ta eskwela ni Ipikuro ikid na eskwela ni Zeno a nesimmu da hapa i Pablu nga makiuhohuganan ta itta kiden ta agyan na dapun da en. A ya uhohug kadwan a

“Anu hud ya ikayat na uhohugan na magtuladin,” kunda.

“A kuman na ipadangag na ya takwan na dyos,” kunna hapa na kadwan, te nadangag da ya pangipadangag na ta ngagan ni Hesus ikid na pangtolay na Namaratu ta nagpasi kiden. ¹⁹ A enda mantu binaran, a neange da ta bagetay na Areyopago, te yen ya agimbestigaran na konsihal da kiden ta tolay. A ya nebar da tentu a

“Pake dangagan mi ta mappya am anu ya ituldum, te kuman na takwan, ²⁰ te bakkan ta kuman na amu mi, a ikayat mi dangagan am anu ya ikayat mu uhohugan,” kunda tentu.

²¹ Te ya tolay kiden taga Atenas ikid na imme kiden magpasyar ten, a intu la pakolangan da ya mangibida ikid na magdangag ta bagu na bida.

²² A gafu ta kumanen a nagtayuk i Pablu ta nagtātangnganan na konsihal kiden. A ya binida na

tekid a intu yan:

“Ikamuy taga Atenas, a ta kuman na mariknak tekamuy a pake pakolangan muy ya ngamin na relisyon, te awemuy ikayat ta itta ya taliban muy nga dyos. ²³ Te teyaken nagpapasyar nga nagbuya ta ngamin kiden pakimallakan muy a naitak hapa ya takday na pangiatangan muy, a ya nesurat hapa tentu a

‘Ye-yan ya Pangiatangan ta Dyos nga Awan Aamu’, kunna.

“A ya Dyos nga awemuy amu a yen mantu na Dyos ya ipadangag ku tekamuy. ²⁴ Te Namaratu ewan haman ya Dyos nga namadday ta lutakin kontodu ngamin na itta ta paglelehtin, a awena haman magyan ta bali nga pinadday na tolay, te intu haman ya dafu na ngamin lutak pase langit. ²⁵ A masapul na hud ta itta ya mangatad tentu, bakawa intu haman ya mangatad ta angkat tam ikid na ngamin magserbi tekitam. ²⁶ Te ya napopolu en tolay nga pinadday na, a intu la tatakday ya nagafun na ngamin tolay maski am anu ya katolay da, petta magyan kid ta utun na lutakin. Ammi dana tinugnakan na ya lugar na pagyanan da ikid na kabayag na araw da, ²⁷ pettam kumanen a apagan da mina ya Namaratu, talo am maapagan da, am manonot da. Ammi maski kunna ten awena haman adayu ta tagtakday tekitam, te ya kuman na inuhohug na kadwan kiden dadagkal muy a

²⁸ ‘Intu ya makkamu ta angkat tam, ikid na mangpahehit ikid na mangpanonot tekitam, a ikitam tolay ya anak na kiden,’ kunda haman.

²⁹ “A gafu ta ikitam tolay ya ānāk na Namaratu ewan a awetam mina igitta ya Namaratu ta balituk, ikid na pirak, ikid na batu nga pinadday na malalaki na tolay. ³⁰ Ta idi a pinagorayan na Namaratu ya awemuy pakkamu tentu, ammi ta ayanin a ibar na ta magbabawi mina ya ngamin tolay, ³¹ te dana tinugnakan nan ya araw na pagimbestigar na ta ngamin tolay. A pinatudunan nan hapa ya matunung na lalaki nga magimbestigar tekid. A pake nepasikkal nan hapa ya pinatudunan na en, te tinolay nan ta pasi na en. A yen la ya abat na mabidak,” kun ni Pablu tekid.

³² A ta pakadangag da ta itta ya tinolay na Namaratu ta pasi na a nekakātawa na kadwan, ammi nakanonot ya kadwan, te

“Dangagan mi ha sangaw ta mittan am anu ya ikayat mu uhohugan ta matolay ya nasi,” kunda.

³³⁻³⁴ A ta nekabalin na kumanen a nagtugutan na kid ni Pablu, a nehulun bit hapa ya kadwan tentu, a mangurug kid hapa te Hesus. I konsihal Dyonisyo ya takday, a ya takday para ya babbayen nga nagngagan ta Damaris, a mehulun hapa ya kadwan tekid.

18

Ya Pagyan Nig Pablu Ta Ili Na Korinto

¹ A ta nepagtugut ni Pablu ta ili na Atenas a nagdulot ta ili na Korinto, ² a yen hapa ya nakasimmun na te Akila nga takday na Hudyo nga neanak ta lugar na Pontu. Ammi bagu nagafu kid hapa na atawa na en Persila ta lugar na Itali,

te pinatugut na kid ni Ari en Klawdyo kontodu ngamin kiden Hudyo nga nagyan ta ili na Roma, a ikid ya napnapolu dimmatang ta ili na Korinto ammi te Pablu. ³ A sangaw immange hapa i Pablu magpasyar ta bali da, a nakipagyan tekid nakipagtarabaku, te naggagitta kid nga mamadday ta tolda. ⁴ A kada Sabadu a makigimung hapa i Pablu ta kapilya na Hudyo kiden, a nakiuhohuganan tekid pase Giregu kiden, talo am mangurug kid hapa te Hesus.

⁵ A sangaw ta datang nig Silas ikid ni Timoty, te nagafu kid ten Masadonya, a nagimmang bit i Pablu nga magtarabaku ta tolda, te intu la kwan na ya mangipadangag ta uhohug na Namaratu ta Hudyo kiden, a pake nepasikkal na i Hesus ta intu ya Mangikerutanen nga dana nekari na Namaratu tekid. ⁶ Ammi gafu ta masoysoy kid ikid na mamadakat kid tentu a nagtalekudan na kid hapa. Te ya nebar na tekid a

“Ikamuy mantu la ya makkamu ta liwat muy.

Am awayan muy ya iatad na Namaratu tekamuy a anu para ya liwat ku. Eyak na mantu mangipadangag ta Hentil kiden,” kunna tekid.

⁷ A nagtugutan na kid, a immalit ta bali ni Tikyo Husto ta hebing na kapilya da en, te Hentil i Tikyo, a mangurug hapa ta Namaratu. ⁸ Ammi i Krispu nga presidente na kapilya en a dimmagdag hapa te Pablu, te sa ikid nga mamattama ya mangurug te Hesus gafu ta nepadangag ni Pablu tekid. A addu hapa ya mangurug nga Hentil kiden taga Korinto, a sa nazigut kid hapa.

⁹ A sangaw ta takday na hiklam a nagmatarakan i Afu Hesus te Pablu, a ya nebar na tentu a

“Awem magtalaw, Pablu, te idulot mu la ya mangipadangag ta isin, ¹⁰ te itta yak hala teko, a awan sangaw ta mangsi-ged teko, te addu para ya mangurug teyak ta isin na ili,” kunna kan tentu.

¹¹ A nagyan mantu i Pablu ta ili na Korinto abat ta tadarun a annam na hulan nga mangituldu ta uhohug na Namaratu.

¹² A ta pagyan para la nig Pablu ta ili na Korinto a naggubernador hapa i Galiyo ta ngamin lugar na Akaya, a ya arawin yen hapa ya nepagdadagga na Hudyo kiden nga manggafut te Pablu, a nee da ta atubang na gubernador en, petta idarum da.

¹³ “Ye-yan ya mangayayyaw ta tolai kiden, petta dagdagan da mina ya takwan na pangurug nga mehangat ta lintig tam,” kunda.

¹⁴ A tanagay maguhohug hapa i Pablu, ammi napnapolu ya gubernadoren nga tumabbag tekid.

“Am angarigan ta itta mina ya tinarabaku na nga pake dulay a attaman ku la ya magdangag tekamuy. ¹⁵ Ammi gafu ta intu la pagtatāpilan muy ya uhohug ikid na ngagan na tolai ikid na lintig na Hudyo a mappya ta ikamuy hapa la ya makkamu, awan ta amuk ta problema muyina,” kunna.

¹⁶ A pinatugut na kid. ¹⁷ Ammi ka-ma la enna ginafut na Hentil kiden i Sostinu nga bagu en presidente na kapilya na Hudyo kiden, a pinalpaluk da ta atubang na gubernadoren, a binaybay-an na kid hapa na gubernadoren.

Ya Pagtoli Nig Pablu Ta Ili Na Antiyoka

¹⁸ A ta kabalinan na kumanen a nagyan bit i Pablu ta ili na Korinto abat ta medyo mabayag.

A gafu ta mabayag mantu ten a “**Eyak na ha, a makkamu kanan,**” kunna ta mangurug kiden, kapye na nagtugut, sa ikid nig Akila ikid ni Persila.

A nabayag na hapa ya awena nepagposip ni Pablu gafu ta itta ya nekari na ta Namaratu, ammi tekiden nakadatang ta ili na Senkareya a yen ya nagposipan na ta huk na en, te nabalin na ya nekari na en. A sangaw naglugan kid ta bapor nga ange ta lugar na Siriya. ¹⁹ A gafu ta nagsibal hapa ya baporen ta ili na Efeso a dimmagut bit i Pablu, petta ange makigimung ta kapilya na Hudyo kiden, a nakiuhohuganan hapa tekid. A ya uhohug da hapa tentu a

²⁰ “Mappya am mabayag ka mina tekami,” kunda hapa tentu, ammi

“Awek la bit, ²¹ te am ituluk na Namaratu ewan a magtoli yak hala sangaw,” kunna tekid kapye na nagtugut.

Ammi ig Akila ikid ni Persila a nasirak kid ta ili na Efeso, a nagbapor ha i Pablu addet ta lugar na Siriya.

²² A ta datang na baporen ta ili na Sesariya a yen hapa ya nagdisaagan ni Pablu, a nagtugut na addet ta ili na Herusalem, te ange bit magpasyar ta mangurug kiden ten, kapye na magdulot ta ili na Antiyoka, te yen ya nagganwatan na en ta idi. ²³ A medyo mabayag hapa ten, kapye na ha nagtugut, te magtoli ta mangurug kiden ta ngamin inange da en ni Silas ta lugar na Galasya ikid na Parigya, petta pagsiklanan na ya pangurug da.

Ya Tarabaku Ni Apolo

²⁴⁻²⁶ A ta ketta para la ni Pablu ta iten Galasya a itta ya takday Hudyo nga immange nagpasyar ta ili na Efeso. Apolos ya ngagan na, a taga ili na Alehandra ta lugar na Egipto. A tentu en immange makigimung ta kapilya na Hudyo kiden a pake naturad hapa magbida tekid, te malalaki maguhohug, yaga awena metawag ta surat kiden ta Bibliya. A pake pinasikkal na ya maguhohug, a awan kad ta pagkilluyan na ituldu na ta damag ni Hesus, te kustu ngamin ya bidan na, te pake naadal na ta mappya ya ngamin netuldu tentu gafu te Afu Hesus. Intu la pagkurangan na ya kazigut na en, te maski dana nesipat ta pangzigut ni mina Hwan a awena para la nakompleto na kazigut na. A ta nepakadangag nig Persila ikid ni Akila tentu ta kapilya en a nebar da tentu ta

“Magdulot ka hala ta bali mi, te magbida kitam,” kunda tentu, a pake netuldu da ya awena en para amu nga dalan na Namaratu.

²⁷ A ta nekabalin da magbida a ikayat ni Apolos magtugut.

“Mappya ta eyak para ta iten Akaya ta dammang na bebay, petta mangituldu yak hapa ten,” kunna.

A inuffunan da hapa na mangurug kiden, te nagsurat kid ta kahulun da kiden mangurug ta dammang, petta pagdulotan da hapa. A ta datang ni Apolos ta dammang ta ili na Korinto a dakal hapa ya panguffun na ta mangurug kiden ten gafu ta pakapangwa na Namaratu, ²⁸ te masikan makidibati ta Hudyo kiden ta lugar na pagaam-mungan da, a inabak na kid ta uhohug na Na-

maratu, te pake nepasikkal na i Hesus ta intu ya Mangikerutan nga nekari na Namaratu tekid.

19

Ya Pagtoli Ni Pablu Ta Ili Na Efeso

¹ A ta ketta ni Apolos ta ili na Korinto a nagtugut hapa i Pablu ta iten Parigya, a inange na ya bag-bagetay kiden addet ta nakadatang ta ili na Efeso, a yen hapa ya nakasimmun na ta kadwan kiden mangurug. ² A tentu en nakiuhohugan tekid a pinohutan na ta

“Anu, awemuy hud napasinaḡān ta Kahalwa na Namaratu ta nepangurug muy?” kunna tekid.

“Awan ay, te awemin para la nadangag am ittan ya Kahalwa na Namaratu,” kunda hapa.

³ “A anu mantu ya kinurug muy petta nagzigut kam?” kunna.

“A intu kinurug mi ya pangzigut ni mina Hwan ta danum,” kunda.

⁴ A ya uhohug para ni Pablu tekid a

“Zinigut ni Hwan ya tolai kiden gafu ta pag-babawi da ta liwat da kiden, ammi ya nebar na kan para tekid a mappya ta ikatalak da ya ange sangaw ta gafan na nga mangpasinap tekid ta Kahalwa na Namaratu, a i Hesusen mantu yen,” kunna.

⁵ A gafu ta uhohug ni Pablu tekid a pazigut kid hapa ta ngagan ni Afu Hesus. ⁶ A ta nepangis-agpaw ni Pablu ta kamat na ta ulu da a mapasi-ḡān kid hapa ta Kahalwa na Namaratu, a magsi-tang kid na ta magdaduma na aguhohug, otturu

neuhohug da hapa ya pepadangag na Namaratu tekid. ⁷ Itta mafulu duwa kid ngamin.

⁸ A ta kabalanan na kumanen a nagyan i Pablu ta ili na Efeso abat ta tallu hulan, ammi kada Sabadu a immange ta kapilya na Hudyo kiden, a naturad hapa maguhohug tekid, te awena mamat mangituldu am awa pake nepasikkal na ya pangikerutan na Namaratu tekid. ⁹ Ammi pake masoysoy ya kadwan, te aweda kurugan ya ituldu na, am awa pinadpadulay da hud la ta atubang na magdangag kiden. A yen ta nagtugutan na kid ni Pablu, a netugut na hapa ya mangurug kiden, a immalit kid ta eskwela ni Tirano. ¹⁰ A nangituldu i Pablu ta eskwela na en ta kinanghahaw abat ta dwadarun, a nesaned hapa ya uhohug na Namaratu ta ngamin kiden lugar na Hudyo pase Hentil ta paglelehut na Asya.

Ya Pangtalama Na Seanitu Ta Anāk Ni Iskeba

¹¹ A itta para la ya pake masmasikan na nehuga na Namaratu gafu ta bari ni Pablu. ¹² Te am itta ya magtakit a ange mangalap ya kahulun na en ta sangngat ni Pablu, ono arikavwat na, a am mesagpaw ya inalap na en ta bari na magtakiten a magmappya hapa. A maski am seanitu a patugutan na hapa ya anitu na en. ¹³ A itta hapa ya kadwan kiden Hudyo nga makapatugut kan ta anitu, a nepangparuba da hapa ya ngagan ni Hesus ta seanitu kiden, te pasyaran da ya seanitu kiden petta patugutan da ya anitu da.

“Patugutan mi ka ta ngagan ni Hesusen nga ipadangag ni Pablu,” kunda ta anitu da.

¹⁴ A ya pitu kiden ānāk ni Iskeba nga mayor na padi kiden a ikid hapa ya nangiparuba ta ngagan ni Hesus ta takdayen seanitu. ¹⁵ Ammi ya tabbag na anitu na en tekid a

“Amuk i Hesus ikid ni Pablu, ammi inya kam hud petta kurugan ta kam,” kunna,

¹⁶ otturu dinukmaran na kid na lalaki en gafu ta poray na anitu na en, a pake binigbigadan na kid ngamin abat ta nispissil ya ngamin barawasi da, a nauh-uhagan kid nga nagbabilag. ¹⁷ A alistu nesianed hapa ya damag na pitu kiden ta ngamin kiden limugar ta ili na Efeso, a pake nahigalan ya ngamin Hudyo pase Hentil gafu ta ngagan ni Afu Hesus.

“Kakurugan ta pake masikan hapa ya ngagan ni Hesus,” kunda.

Ya Pangiapang Na Mangurug Kiden Ta Agmadyik Da

¹⁸ A gafu ta damag na kasikan na ngagan ni Hesus a umange ya addu na mangurug ta agyan na aggagimungan da en, a nebosag da ta pag-talekudan dan ya dana tarabaku da ta atubang na ngamin tolai, te managa-na kid, ammi nelemad da ta idi. ¹⁹ A ya kadwan kiden nga nagtalekud ta panaga-na da a nedatang da hapa ya lebru da kiden, petta sa mauknud kid ta atubang na ngamin tolai, kapye da kid neapang. Ammi dana nekuenta da am piga ya nepagpaga da ta ngamin kiden lebru da, a kustu limafulu ribu na pesuk. ²⁰ A gafu ta kumanen a pake nesianed para ya uhohug na Namaratu addet ta addu na lugar, a awan ta nakatubang ta pakapangwa na uhohug na en.

²¹ A ta kabalinan na kumanen a nakanonot i Pablu nga ange magpasyar ta dammang na bebay ta lugar na Masadonya ikid na Akaya, kapye na sangaw magtoli ta ili na Herusalem.

“A sangaw am mabalinak na ten Herusalem a mappya ta e yak hapa ta ili na Roma ta lugar na Itali,” kunna.

²² A dana pinapolu na mantu ya kauffunan na kiden nga Timotyو ikid ni Erasto ta iten Masadonya, ammi tentu a pa magyan bit ta ili na Efeso.

Ya Manabtabang Ta Ili Na Efeso

²³ A ta ketta para la ni Pablu ta ili na Efeso a itta hapa ya masikan na manabtabang ta tolay kiden gafu ta dalan ni Hesus nga ipadangag ni Pablu tekid. ²⁴ Te ya takday tolay nga magngagan te Dimitriyu a dana nakitulag ta tarabakun na kadwan kiden pandayān, te ikid ya mamadday ta sinang ba-bali na dyos da en Artemis, a addu hapa ya nelaku da ta pinadday da kiden. Ammi gafu ta ipadangag ni Pablu a umasang na ya gumatang ta pinadday da. ²⁵ A yen ta pinagmamiting ni Dimitriyu ya pagalluyan na kiden ikid na kadwan kiden pandayān. A ya uhohug na tekid a

“Amu muy, kahkahulun, ta awan ta takwan na pangalapan tam ta magserbi tekitam am bakkan ta tarabaku tamin, ²⁶ ammi maita muy hamam, ikid na madangag muy ta addu ya naagagay ni Pablu ta kagitta tam kidin ta isin Efeso pase ngamin lugar na Asya, a pagtalekudan dan ya paddayan tam kidin, te ibar na hamam ta bakkan ta dyos ya pinadday na tolay. ²⁷ A

kadulayan na sangaw, te awan sangaw ta kapkappyan na pagapagan tamin. Ammi bakkan la ta yen, te awan sangaw ta kapkappyan na simbaan na dyos tam Artemis, a awan na sangaw ta kwenta na pakimallakan na ngamin tolay ta lugar na Asya ikid na ngamin paglelehtin,” kunna tekid.

²⁸ A ta pakadangag da ta uhohug ni Dimitriyu a pake magporay kid na, a sa naggihawa kid.

“Malalaki ya Artemis, malalaki ya dyos na taga Efeso kiden,” kun na gihawa da, a tinotoli da la.

²⁹ A gafu ta kumanen a sa napopoyung na ya ngamin tolay ta ili, a naggagindan kid na nagbabilag nga immange ta agyan na agbuyan da en, a sakā ginenger da hapa ig Gayus ikid ni Aristarku nga taga Masadonya, te kahulun kid ni Pablu.

³⁰ A ange mina i Pablu ta nagtātangnganan na tolay kiden petta maguhohug tekid, ammi ginamman na kahulun na kiden. ³¹ A maski ya kadwan kiden pinakadakal na taga Efeso kiden nga kofun ni Pablu a nangidob kid hapa ta maggamma hapa tentu.

“Awem la makipaita ta tolay kidina, te dulay,” kunna tentu.

³² A nagdaduma hapa ya gihawa na tolay kiden, te pake napopoyung kid na, a nagalalimanga hapa ya kadwan tekid, te aweda amu am anu ya kaukuknud da. ³³ Pahig na kadwan ta intu nakaliwat i Alehandru, te intu ya netu-bang na Hudyo kiden ta atubang na tolay kiden. ³⁴ Ammi tentu en nagsenyas petta magbida tekid a nabilbig da ta Hudyo, a naggihawa kid ha.

“Malalaki ya Artemis, malalaki ya dyos na taga Efeso kiden,” kunda, a tinotoli da la negihawa abat ta dwaoras.

³⁵ A ta nepagpakamag na takdayen pinakadakal da tekid a pake nehuya na kid.

“Ikamuy taga Efeso, anu hud ya serbi na kasitang muy? Itta hud sin ya awan makkamu ta ikitam taga Efeso ya manaron ta simbaan ni Artemis, ikid na sinang bari na en batu nga nagafu ta langit? ³⁶ A gafu ta awena mabalin ta melemad yan a mappya mantu ta magimmang kanan. ³⁷ A awemuy hahama, te awan haman ta liwat na tolay kidina nga ginerger muy ta isin. Awan haman ta inuhohug da ta dulay ta dyos tam, a awan ta tinakkaw da ta simbaan na en. ³⁸ A am itta mina ya idarum nig Dimitriyu ikid na kahulun na kiden a itta haman ya munasipyo tam ikid na kwes tam. Yen kid mina ya eyan da pangidaruman. ³⁹ Ammi am itta ya takwan na problema muy a mappya ta nonotan da hala sangaw am araw na pagaammung na imili, ⁴⁰ te mabalin ta sa ikitam sangaw ya medarum gafu ta panabtabang tam ta arawin, te awan haman ta rason tam ta iningwa tamin,” kunna tekid.

⁴¹ A ta nekabalin na naguhohug ta isin a pinatugut na ya tolay kiden.

20

Ya Pagpasyar Nig Pablu Ta Masadonya

¹ A ta nepagimmang na panabtabang na tolay kiden a pinagaammung ni Pablu ya mangurug

kiden, petta pagturadan na kid. A sangaw nagpakamu tekid, kapye na nagtugut. ² A pinasyar na ya ngamin kiden lugar na mangurug ta lugar na Masadonya, a pinasikan na ya pangurug da ta addu na uhohug, kapye na nagdulot ta abagatan ta lugar na Giresya. ³ A ngyan hapa ten abat ta tallu hulan. A sangaw ikayat na magtoli ta lugar na Siriya, ammi tentu en nagganwat nga maglugan ta bapor a nadangag na ta anānigan na Hudyo kiden, a awenan mantu nagtakay ta baporen, te nagtugut na ta dalan nga ange ta Masadonya. ⁴ Nehulun hapa tentu i Sopatro nga anak ni Piro nga taga Beriya, a ig Aristarku ikid ni Segundo nga taga Tesalonika, a i Gayus nga taga Derbe, ikid ni Timoty, a ig Tikiku ikid ni Tropimo nga taga Asya.

⁵ A ta datang da ta ili na Pilipos ta lugar Masadonya a imunnan ya kahulun na kiden nga dimmakit ta bebay addet ta ili na Troas, te indagan da ta iten. ⁶ A iyak Lukas a nesibal nak hapa ni Pablu ta ili na Pilipos, ammi dana nginilin mi bit ya pyesta na Hudyo kiden am mangan kid ta pan nga awan bumlad, kapye mi nagtugut nga naglugan ta bapor. A ta mekalima en araw a yen ya datang mi ta ili na Troas ta agyan na magaindag kiden tekami. A pa ngyan kami hapa ten abat ta pitu araw.

Ya Pangituldu Ni Pablu Ta Ili Na Troas

⁷ A ta furab na Liggsu a sa nagaammung kami, te yen ya pangan mi ta panen nga panadamdaman mi te Afu Hesus. Ammi napolu nagbida i Pablu tekami, te ikayat na magtugut ta lalakwat. Ammi

awena haman nagimmang naguhohug abat ta tangngan na hiklam. ⁸ Dana napagatangan ya addu na hilag ta nagyanan mi en ta nagingutunen silid. ⁹ A ya takday na babagu nga magngagan ta Yutiku, a imatuttud hapa ta tawa en, a natangluk ta sikan na sidug na ta kabayag na pagbida ni Pablu, a nahunnak na ta lutak addet ta mekatallu en daklat. Enda inakkat a nasin. ¹⁰ Alistu dimmagut hapa i Pablu, a nagtumagan na ya babagu en inahakupan, a

“Awemuy la magburung te matolay hala,”
kunna.

¹¹ A tekamin ha gimon ta nagyanan mi en ta utun a nagkakan kamin, a nagbabida kid ha ni Pablu abat ta magkākārawan, a sangaw nagtugutan na kid. ¹² A pake matalak kid hapa ta pangidatang da ta babagu en ta bali na, te natolay hala.

¹³ A ta kabalin min ten a immunnan kami ha ammi te Pablu, te nagbapor kami nga dumayum ta ili na Asos, ammi te Pablu a nagtugut ta dalan, te dana nanonot na ta makilugan hapa sangaw ta iten Asos. ¹⁴ A ta pakadafung mi en ten a nelugan mi hapa, a sa nagbapor kami ngamin abat ta ili na Mitilena. ¹⁵ A tekami en ha nagbapor ta lalakwat a tinaliban mi ya fugu na Kiyos. A ta tālakwatan a nagsibal kami bit ta fugu na Samos, kapye mi nagdulot ta ili na Miletu ta mekatallu en na araw. ¹⁶ Awemi nagsibal ta ili na Efeso, te awena ikayat ni Pablu ta mabayag kami ta lugar na Asya, te imaggut dumatang ta ili na Herusalem, petta dana ittan mina ten ta kaarawan na Pentikostes.

*Ya Tabarang Ni Pablu Ta Kalalaklakayan Kiden
Taga Efeso*

¹⁷ A ta datang mi ta ili na Miletu a nangidob i Pablu ta ili na Efeso petta maayagan ya kalalakakayan na iglesya. ¹⁸ A tekiden dimmatang te Pablu a nagbida hapa tekid.

“Dana amu muy ya gagangay ku tekamuy, kahkahulun, addet ta napolu en araw na datang ku ta lugar na Asya. ¹⁹ Te awek hamam nagparayag tekamuy, te immalinnakak hud la nga nagtarabaku ta kuman na daddoban ni Afu Hesus. A addu hapa ya naattaman ku nga damdam ku ikid na pagzigātān ku gafu ta pangiggakkad na Hudyo kiden teyak.

²⁰ “A amu muy hapa ta awan pulus ta nelemad ku ta makauffun tekamuy, te netuldu ta kam ta kapilya muy pase babali muy kiden, a sa nepadangag ku ya ngamin kappyanan muy. ²¹ A tinabarangan ku para ya ngamin tolai nga Hudyo pase Hentil ta magbabawi kid mina ta pagliwat da ta Namaratu, te mangurug kid na mina te Dafu tamewan Hesus Kristu.

²² “A ta ayanin hapa a eyak ha ta ili na Herusalem, te imaggutak, te kuman na itu-bang nak na Kahalwa na Namaratu. A awek hapa amu am anu sangaw ya makkwa teyak ta iten, ²³ ammi teyaken sage nagsibal ta kadwan kiden lugar a itta ya iparikna na Kahalwa na en ta madatangan ku sangaw ya mangbalud teyak ta iten Herusalem, a pagzigātān nak kan na Hudyo kiden. ²⁴ Ammi maski am papasin dak a awek hamam kengan ya angkat ku, te awan hamam ta kappyanan na angkat ku am awek ibalin ya ngamin patarabaku ni Afu Hesus teyak. Te yen hamam ya nangidoban na teyak petta ipadan-

gag ku ya damag na allak na Namaratu tekitam tolay.

²⁵ “A ikamuy ngamin nga nangipadangagan ku ta pangikerutan na Namaratu a amuk na ta awedak sangaw maita. ²⁶ A yen ta pake ibar kun tekamuy ta am awemuy mangurug a awan ta liwat ku tekamuy, ²⁷ te awan ta tinaliban ku ta pangipadangag ku ta ngamin uray na Namaratu tekamuy. ²⁸ A makkamu kam mantu nga magtaron ta bari muy ikid na ngamin kiden mangurug, te ikamuy haman ya netun na Kahalwa na Namaratu nga manaron ikid na mangituldu tekid, te tolay kid ni Afu Hesus nga sinaka na ta daga na en.

²⁹ “A kumanen hapa a amuk ta itta sangaw ya matulad na mangituldu nga timulyat teyak, a pagkakattwayan da sangaw ya mangurug kiden. ³⁰ A bakkan la ta yen, te magparayag hapa sangaw ya kadwan kahulun muy, a pagkilluyan da sangaw ya kakurugan nga netulduk tekamuy talo am itta hapa ya mapadagdag da. ³¹ A mappya mantu ta dana nonotan muy, petta awemuy sangaw maayayyaw, te intu nonotan muy ta netangtangit ku para ya nepangtabarang ku tekamuy ta araw pase hiklam abat ta tallu darun.

³²⁻³⁴ “A amu muy hapa ta awan ta inadang ku ta pirak muy ono ga-gamit muy, te iyak hapa la ya nakkamu nagapag ta ngamin magserbi tekami ikid na kahulun ku kiden, ³⁵ petta iyak mina ya parigan muy. Te mappya ta magtarabaku kitam, petta itta hapa sangaw ya iufun tam ta awan kiden makaapag ta magserbi

tekid. Te nonotan tam mina ya uhohug ni Afu Hesus,

‘Magasgasat sangaw ya mangatad ammi ta maguknud,’ kunna.

“A ta ayanin a Namaratu ewan ya ikatalak ku nga makkamu tekamuy, a ya uhohug na allak na en tekitam ya mangpasikan ta pangurug muy, te yen ya mangibar ta itta ya iatad na tekamuy, petta mesipat kam ta ngamin kiden tolay na Namaratu. A yen la ya addet na mabidak tekamuy,” kunna.

³⁶ A tentu en nabalin naguhohug ta isin a sa namalentud kid, a nakimallak kid na. ³⁷ A nagtatan-git kid hapa nga imahakup ikid na nangammu tentu, ³⁸ te madamdandam kid na gafu ta uhohug na en tekid ta aweda sangaw maita. A sangaw enda netulud ta pagluganan na en bapor.

21

Ya Ange Nig Pablu Ta Ili Na Herusalem

¹ A tekami en naggagungay a nagbapor kamin ha ni Pablu abat ta ili na Koos. A ta kalakwatan na a nagdulot kami ta ili na Rodas. A tekami en nagtugut ten a dumatang kami ta ili na Patara.

² A yen hapa ya nakaapagan mi ta takwan na bapor nga ange ta lugar na Funisya, a naglugan kami ha. ³ A tekami en nakaabikan ta fugu na Sipre a tinaliban mi ta abagatan na, a nagdulot kamin ta ili na Tiro ta lugar na Siriya, a yen ya nagdisaagan mi, te yen hapa ya pangidisaagan da ta karga na baporen. ⁴ A tekami en nagdisaag a emmin hapa inapag ya agyan na mangurug kiden, a pa nakipagyan kami tekid abat ta tãliggwan. A

ta pagyan mi en tekid a nakikekallak kid hapa te Pablu gafu ta Kahalwa na Namaratu ta awena mina ange ta ili na Herusalem. ⁵ Ammi tekami en nabalin nagpasyar tekid a nagganwat kami hala nga magtugut, te magdulot kami hala ta eyan mi. A gafu ta kumanen a enda kami hapa netulud abat ta lawan na ili, a nehulun hapa ya atawa da ikid na ānāk da kiden. A sangaw namalentud kami ngamin ta zigzig na bebayen, a nakimallak kami. ⁶ A ta kabalin mi en a nagimpakpakamu kami, kapye mi naglugan ta baporen, a nagtoli hapa ya kadwan kiden ta bali da.

⁷ A tekami en nakadatang ta ili na Tolemayda a nagdisaag kami ha. A tekami en nagimpakpakamu ta mangurug kiden ten a nagammak kami hapa ta bali da ta tāhiklaman.

⁸ A ta lalakwat a nagtugut kami ha, ammi tinugut mi abat ta ili na Sesariya, a nagdulot kami ta bali ni Felipe. I Felipe ya takday na pitu kiden nga pinili da ta idi nga nangisaned ta rasyon na nabalu kiden, ikid na mangipadangag ta damag ni Hesus.

⁹ A itta hapa ya appat na ānāk na nga babbalatang, a aglavun kid hapa nga mangiuhohug ta ibar na Namaratu.

Ya Manglavun Ta Kedarum Ni Pablu

¹⁰ A ta pagyan mi para la ta bali ni Felipe a umange hapa ya takday aglavun na Namaratu nga magngagan te Agabus nga taga Hudeya. ¹¹ A enna bit inazi ya hakkat ni Pablu, kapye na bit ginalutan ya kamat na kiden ikid na takki na kiden. A ya nebar na tekami a

“Dangagan muy ya ibar na Kahalwa na Namaratu,” kunna, “te kumanin kan sangaw

ya kwan na Hudyo kiden taga Herusalem ta makākwa ta hakkatin yan, kapye da idarum ta Hentil kiden taga Roma,” kunna.

¹² A ta pakadangag mi ta uhohug na en a sa nakikekallak kami te Pablu ta awena mina ange ten Herusalem. ¹³ Ammi ya uhohug na en tekami a

“Awedak tangitān, pettam awek hapa madamdān, te dana nakaparanak na am uray na Namaratu ta mabaludak, ono maski am papasin dak para gafu ta pangurug ku te Afu Hesus,” kunna.

¹⁴ A gafu ta awena kami dangagan a nagimmang kami hapa, a

“Namaratu ewan mantu la ya makāuray,” kummi.

¹⁵ A ta nepagpasa na pigpiga araw a negan-wat mi ya ngamin masapul mi kiden, a nagdulot kamin ta ili na Herusalem. ¹⁶ Ammi nehulun hapa ya kadwan kiden mangurug taga Sesariya, te enda kami netulud ta pagdulotan mi nga bali, bali ni Mason. Intu hapa ya takday na popolu kiden mangurug nga taga Sipre ta idi.

Ya Tabarang Ni Santiago Te Pablu

¹⁷ A tekami en nakadatang ta ili na Herusalem a matalak hapa ya mangurug kiden nga mangpadulot tekami. ¹⁸ A ta lalakwat a emmi itan ig Santiago ikid na kadwan kiden kalalaklakayan na mangurug kiden. ¹⁹ “**Umanu kam la,**” kun ni Pablu tekid. A sangaw binida na hapa tekid ya ngamin nepaita na Namaratu ta nepangipadangag na ta uhohug na ta agyan na Hentil kiden.

²⁰ A tentu nabalin nagbida tekid a dinayawan da hapa ya Namaratu. Ammi ya nebar da hapa te Pablu a

“Amum kabagis, ta rinibribu ya kagittam kiden Hudyo nga mangurug te Afu Hesus, ammi pake ipapilit da hapa ta awetam mina pagtalekudan ya lintig ni Moses. ²¹ Ammi intu dulay, te itta kan ya nadamag da teko ta takwan ya netuldum ta Hudyo kiden ten ta lugar na Hentil kiden. Te nebar mu kan ta pagtalekudan da mina ya lintig ni Moses, te nehangat mu kan ya dana gagangay da ikid na pagbanggit da ta ānāk da kiden nga lālāki.

²² “A anu mantu ya mappya? Te am madangag da sangaw ta itta kan sin, a magporay kid na sangaw. ²³ Ibar mi mantu ya kwam petta mappya, te maski itta sin ya appat na lālāki nga mayat mangidulot ta nekari da ta Namaratu. ²⁴ A mappya sina ta mehulun ka sangaw tekid ta simbaanen, ammi iko hapa sangaw ya makkamu ta ngamin magastu da ta simbaanen, pettam kumanen mausipan hapa sangaw ya huk da. A yen sangaw ya mangipaita ta itta ka para la ta lintig ni Moses, pettam kumanen awena sangaw kurugan na Hudyo kiden ya nadamag da en teko. ²⁵ Ammi ya Hentil kiden nga mangurug hapa te Afu Hesus a awemi ibar ta parigan da mina ya Hudyo, ammi dana nagsurat kamin tekid ta lillikan da ya mangan ta meatang, ikid na daga, ikid na bilsagen nga sedaga, ikid na makidorug ta bakkan ta atawa da,” kunda.

²⁶ A nehulun mantu i Pablu ta appat kiden lālāki

ta lalakwat, a neparan da ya bari da kapye da umange ta simbaanen, petta makipaita kid ta padi en. A nebar da hapa tentu am kanu na araw ya addet na pangikari da, ikid na pangigawat da ta iatad da ta Namaratu.

Ya Panggafut Da Te Pablu

²⁷⁻²⁸ A ta magge pagpasa na mekapitu en araw nga nebar da a ittan ha i Pablu ta umag na simbaanen, a neitan na Hudyo kiden taga Asya, a pinadpadulay da ta kadwan kiden Hudyo, petta gafutan da.

“Ikamuy Istralita, manguffun kam O, te yeyan ya mangisaned ta pangikatupagan na tekitam Hudyo, ikid na lintig tam, ikid na simbaan tamin, yaga tapangan na para ya simbaanin, te nesarok na ya Hentil nga mehangat ta isin,” kunda.

²⁹ A yen ya neayag da gafu ta dana naita da ya Hentilen Tropimo nga nehulun te Pablu ta ili, a pahig da ta nesarok ni Pablu ta simbaanen.

³⁰ A gafu ta neayag da en a nagadukal na ya ngamin tolai ta ili, a nagbabilag kid na nga imange ta agyan na simbaanen, a ginafut da i Pablu, kapye da ginenger ta lawan na simbaanen, a insigida nelitup ya irwangan na kiden. ³¹ A papasin da mina i Pablu, ammi itta ya e nangidanug ta kumander na suddalu kiden nga taga Roma ta magtatapil na ya tolai kiden. ³² A insigida nangalap ya kumander ta addu na suddalu kontodu kapitan da kiden, a nagbabilag kid na nga ange kumahad ta agyan na nagtatapil kiden. A ta

nepakaita na tolay kiden ta suddalu kiden a nagimmang kid na magpaluk te Pablu. ³³ A ginafut na kumanderen i Pablu, kapye na nepagalut ta duwa na kawad.

“Inya hud ye-yan na tolay, a anu hud ya iningwa na,” kunna ta tolay kiden.

³⁴ Ammi nagdaduma haman ya gihawa na tolay kiden, a awena pake nadangag am anu ya kakurugan, te yaga masikan ya sitang na tolay kiden. A inalap na mantu i Pablu ta agyan na kampo na suddalu kiden. ³⁵ Ammi tekiden nakadatang ta addanen nga dumayum ta kampo da en a inakkat na suddalu kiden i Pablu negon gafu ta poray na tolay kiden, ³⁶ te dumadagdag kid hapa nga magayayag ta

“Papasin muy, papasin muy,” pakakin kid na.

³⁷ A ta pakadatang da ta kampo a nesarok da mina i Pablu, ammi naguhohug bit ta kumanderen:

“Itta haen ya ibar ku teko,” kunna.

³⁸ “Anu amum maguhohug ta Giregu? Agu ta iko ya Egiptano en nga namepegafu ta magribelde ta gubyernu, ikid na nangpadagdag ta appataribu na mamapasi ta lafuken nga kadakalan?” kunna hapa na kumanderen tentu.

³⁹ “Bakkan, te Hudyo yak haman taga kadakalan na ili ta lugar na Silisya, te ili na Tarsu. Ammi ikallak nak haen, te maguhohugak bit ta tolay kiden,” kun ni Pablu.

⁴⁰ “A aran ay, maguhohug kan,” kunna hapa.

A umatayuk i Pablu ta utun na addanen, a nagsenyas hapa ta tolay kiden petta magimmang

kid. A tekid na nagimmang a maguhohug na tekid ta agsitang na Hebreyu, te yen hapa ya agsitang da.

22

Ya Bida Ni Pablu Ta Hudyo Kiden

¹ “Am-amang ku ikid na kahkahulun ku, dangagan muy haen ya mabidak tekamuy,” kun ni Pablu.

² A pake nagimmang kid na ta mappya, te naguho-hug tekid ta agsitang da en. A sangaw nedulot na ya bida na en tekid.

³ “Hudyo yak, kahkahulun ku, a neanakak ta ili na Tarsu ta lugar na Silisya. Ammi ya ili na Herusalemin ya dimmakalan ku, te nagbasa yak hapa ta eskwela na la-laayen Gamaliyel. A netuldu nak ta mappya ta ngamin kiden lintig na dadagkal tam kiden. A pake nepasikkal ku hapa ya Namaratu ewan ta idi ta kuman na ikamuy, ⁴ a yen ta negakkad ku ya mamapasi ta mangurug kiden te Hesus, a ginafut ku ya kadwan nga lālāki pase bābāy, petta mebalud kid. ⁵ Maski pabida muy sangaw ta mayor na padi kiden ikid na konsihal kiden, te ikid hapa la ya nagsurat ta kahulun muy kiden ta ili na Damasku, petta kurugan da ta iyak ya nedob nga manggafut ta mangurug kiden te Hesus. A enku kid mina gafutan, petta idatang ku kid mina sekakawad ta ili na Herusalem, pettam kumanen a mapa-gang kid mina.

⁶ “Ammi tekami en magaab-abikan na kahulun ku kiden ta ili na Damasku a tangngan na araw, a nepagka-mak ya masikan na killat ta

bikat ku nga nagafu ta langit, ⁷ a nahunnakak ta lutak, a nadangag ku ya nangbar teyak.

‘Salu, Salu, anu haman ta igakkad nak,’
kunna.

⁸ “ ‘Inya ka, Afu?’ kunku hapa.

‘I Hesusak nga taga Nasaret, a iyak ya igakkad mu,’ kunna haman teyak.

⁹⁻¹⁰ ‘A anu mantu ya pakkwam teyak, Afu,’
kunku hapa.

‘A magtayuk kan, a magdulot ka hala ta ili, a mebar sangaw teko ya ngamin patarabaku na Namaratu teko,’ kunna.

“A ya kahulun ku kiden a naita da hapa ya dakaren, ammi aweda pake nadangag ya uho-hug na nakiuhohuganan teyak. ¹¹ Ammi teyak a awek na garay nakaita, te pinagdaram nak na dakaren, a ginemidan nak na takday kahulun ku abat ta ili na Damasku.

¹² “A itta hapa ten ya takday tolay nga nagngagan te Ananayas, a dayawan na ngamin Hudyo te kurugan na ya ngamin kiden lintig na Namaratu. ¹³ A umange hapa nagtayuk ta hebing ku. A ‘**Kabagis Salu, itan nak,**’ kunna, a yen na ya nepakaladdang ku, te naitak na i Ananayas ta hebing ken. ¹⁴ A ya nebar na en teyak a

‘Iko kabagis, ya pinili na Dyos na dadagkal tam kiden, petta amum ya ngamin uray na. A nakipaita i Hesus nga naguhohug teko, petta maitam ikid na madangag mu ya ngahal na, ¹⁵ te iko sangaw ya mangipakamu tentu ta ngamin tolay, petta amu da hapa ya naitam ikid na nadangag mu. ¹⁶ A awem na mantu magtalantan, te pazigut kan, a ayagam na ya

ngagan ni Hesus, petta mabaggawan ya liwat mu kiden,' kunna hapa teyak.

¹⁷ “A teyaken nagtoli ta isin, ili na Herusalem, a itta yak ta simbaanen nga makimallak ta Namaratu, a nagmatarak i Afu Hesus teyak, ¹⁸ te naitak haman ta paguhohug na en teyak. A ya uhohug na teyak a

‘Alalag mu magtugut ta ili in, te awena sangaw kurugan na Hudyo kidin ya bidam nga gafu teyak,’ kunna.

¹⁹ “Ammi ya uhohug ku hapa a

‘Kurugan dak de Afu, te dana amu da ta iyak ya immange nanggafut ta mangurug kiden teko ta agyan na kapilya kiden, petta pagangan ku kid. ²⁰ A amu da ta iyak para ya takday kahulun na nangpapasi kiden te Esteban, te iyak ya nangibilin ta salnuk na barawasi da,’ kunku tentu.

²¹ “Ammi awena ipalubus, te ya nebar na a

‘Magtugut kan la, te doban ta ka ta adayu, petta mangipadangag ka ta Hentil kiden,’ kunna haman teyak,” kun ni Pablu.

Ya Pagporay Na Hudyo Kiden Te Pablu

²² A mayat kid nagdangag te Pablu addet ta nebar na ya Hentil kiden, a yen ya nagporayan da tentu, a giaggayan kid na.

“Papasin muy yanan, te dulay na tolay,” kun na aggay da,

²³ yaga newawadwad da ya ga-gamit da kiden ta pagaggay da, kapye da nangitappuhwak ta lafu ta utun.

²⁴ A gafu ta kumanen a pinasarok na kumanderen i Pablu ta umag na baraks da, a nebar na ta suddalu na kiden ta paligatan da, petta ibosag na mina am anu ya pangikatupagan na Hudyo kiden tentu. ²⁵ Ammi tekiden nagpaappa tentu petta paligatan da a maguhohug na i Pablu ta kapitanen nga magtayuk ta bikat na en.

“Mepalubus hud ta paligatan muy ya kagitta muyen nga iturayan na gubyernu na Roma am awena para la mepasikkal ya liwat na?” kunna.

²⁶ A ta pakadangag na kapitan ta uhohug na a enna nebar ta kumander na en.

“Am paligatan tam ya tolayin yan a anu sangaw ya razon tam, te kagitta tam hamana nga iturayan na gubyernu,” kunna.

²⁷ A enna mantu pinasikkal na kumander na en.

“Kakurugan hud ta iturayan na ka na gubyernu na Roma?” kunna.

“On,” kunna hapa ni Pablu.

²⁸ “A nagpaga ka mantu ta kuman na iyak, te addu ya nepagpagak?” kunna ha na kumanderen.

“Awan, awek nagpaga, te neanakak ta pagturayan na gubyernu gafu te minamaken,” kun ni Pablu.

²⁹ A insigida umadayu te Pablu ya sepaligat kiden, te magburung kid na, kontodu kumander da en hapa, te nakaliwat kid na gafu ta ginalutan da ya iturayan na gubyernu na Roma.

Ya Pangidarum Na Hudyo Kiden Te Pablu

³⁰ A ta lalakwat a inazi na kumanderen ya kawad ni Pablu, a neange na ta atubang na pinakadakal na Hudyo kiden, te dana

pinagakampat na kid petta pake pasikkalan na am anu ya pangpaliwatan da te Pablu.

23

¹ A sinaned ni Pablu inita ya nagkakampat kiden nga magimbestigar tentu, kapye na naguhohug tekid.

“Kustu la ya uhohug ku tekamuy, kahkahulun ku, ta kanayun nonotan ku am anu ya ikayat na Namaratu ewan, a addet ta ayanin awan pulus ta amuk ta liwat ku tentu,” kunna.

² Ammi ya mayor na padi kiden a ka-ma la nepalappag na ya simuk ni Pablu ta umatayuken ta hebing na. ³ Ammi ya uhohug hapa ni Pablu ta padi en a

“Iko hapa sangaw ya lappagan na Namaratu ewan, te magingaappya ka. Ape dagdagam ya lintig na Namaratu ta pagimbestigar mu teyak, ammi makaliwat ka hala ta lintig na en, te palappag mu haman ya awem para la napasikkal ta liwat na,” kunna tentu.

⁴ “Amāmatam hud ya mayor na padi na Namaratu?” kunna hapa na kadwan ta bikat ni Pablu.

⁵ “Ay, awek naamu, kahkahulun, ta intu ya mayor na padi, te kustu ya uhohug na Bibliya tam ta awetam mina maguhohug ta dulay ta magturay tekitam,” kunna ha ni Pablu.

⁶ Ammi tentu en nakalasin ta itta hapa ya Pariseyu kiden nga nekihu ta Saduseyu kiden a neayag na hapa ta

“Iyak hapa ya Pariseyu, kahkahulun, a anak nak para na Pariseyu, a yen ta idarum dak te

ikatalak ku ya pangtolay na Namaratu ta nagpasi kiden,” kunna.

⁷ A gafu ta inuhohug na en a nagkakattway na ya Saduseyu kiden ikid na Pariseyu kiden, a namegafu kid na nga nagtatapil. ⁸ Te ya Saduseyu kiden a aweda mangurug ta matolay hala sangaw ya nagpasi kiden, yaga aweda hapa mangurug ta itta ya anghel ikid na anitu. Ammi ya Pariseyu kiden a kurugan da ngamin. ⁹ A pake simikan ya pagingay-ayag da addet ta nagtayuk hapa ya kadwan kiden Pariseyu nga abugadu, te ipapilit da ta awan ta liwat ni Pablu.

“Mabalin de ta itta ya nakiuhohug tentu ta anghel ono takwan na turin na Namaratu,” kunda.

¹⁰ Ammi nagkehal la ya pagtatapil da abat ta magburung na hapa ya kumanderen te Pablu, te magge mapilsat na ya bari ni Pablu gafu ta pagkagubgubatan da. A nangidob mantu ya kumanderen ta ange mangiadayu tentu, a negon da ha ta umag na baraks da.

¹¹ A sangaw ta hiklam a ka-ma la nagtayuk i Afu Hesus ta hebing ni Pablu, a

“Awem la magburung, Pablu, te mappya ta iange da ka sangaw ta ili na Roma, petta ipasikkal mu sangaw ya ngagan ku ta itta kiden ten ta kuman na nepangipasikkal mu ta ili in yan,” kunna tentu.

Ya Nanggakkad Nga Mamapasi Te Pablu

¹² A ta kalalakwatan na a nagpagasingan ya kadwan kiden Hudyo ta aweda pagkakan ikid na uminum abat ta aweda mapapasi i Pablu.

¹³ Nasurok ta appatafulu kid nga nagtulag ta pangpapasi da tentu. ¹⁴ A sangaw enda nebar ya pangigakkad da ta padi kiden ikid na pinakadakal da kiden.

“Nagtatulag kamin ta awemi pagkakan ikid na uminum abat ta awemi mapapasi i Pablu.

¹⁵ A mappya mantu ta dana ibar muy ta kumanderen ta idagut na ha sangaw i Pablu tekamuy, te **‘Pake imbestigaran mi ta mappya,’** ape kummuy tentu, te dana ilakap mi pettam awena sangaw makadatang tekamuy,” kunda tekid.

¹⁶ Ammi mappya la te dana nadamag na panganakan ni Pablu ya pangigakkad da tentu, a enna nebar te Pablu ta umag na baraks. ¹⁷ A sangaw binaran ni Pablu ya takday kapitan na suddalu,

“Hulunam haen ya babagu in yan ta kumander muyen, te itta kan ya ibar na tentu,” kunna ta kapitanen.

¹⁸ A enna mantu netulud ta kumanderen.

“Itta yak, Ser, te binaran nak ni Pablu en, a **‘Hulunam haen ya babagu in yan ta kumander muyen, te itta kan ya ibar na tentu,’** kunna teyak. A intu in yan,” kun na kapitanen.

¹⁹ A ginemidan na kumander ya babagu en ta sang adayu petta pohutan na ta melemad.

“Anu mantu ya ibar mu teyak, aleng,” kunna.

²⁰ “Nagtatulag, Ser, ya Hudyo kiden ta pedagut da sangaw i Utte ken Pablu ta pagmamitingan na konsihal kiden ta lakwat, te ape imbestigaran da kan ta mappya. ²¹ Ammi awem la ituluk, Ser, te itta kan ya nasurok ta appatafulu na lalaki nga mangilakap sangaw

tentu, te nagpagasingan kid ta aweda pagkakan ikid na uminum abat ta aweda mapapasi ya utte ken. Dana nakaparan kid na ta ayanin, te indagan da la ya pangidagut mu tentu,” kunna.

²² “A awem mantu la ibarbar ya pakibidam teyak,” kun na kumanderen tentu, kapye na pinatugut.

Ya Pangpetammang Na Kumander Te Pablu

²³ A sangaw inayagan na kumander ya duwa na kapitan na.

“Iparan muy ya dwagatut na suddalu ikid na pitufulu na magkabayu, ikid na dwagatut na magibbal ta pika, te am alas nwebe ta hiklamin a e kam ta ili na Sesariya. ²⁴ Pangalap muy hapa i Pablu ta pagtakayan na, a itan muy sangaw ta awan ta makkwa tentu, te emmuy itulud te Gubernurador Pelis,” kunna tekid.

²⁵ A ya surat na kumanderen ta Gubernurador Pelis a intun yan:

²⁶ “Apo Gubernurador Pelis:

Umanu ka la, Apo?

²⁷ “A yen ta nagsuratak teko, Apo Gubernurador, te bidan ku ya tolayin yan nga petulud ku teko. Intu ya ginafut na Hudyo kiden ta ili na Herusalemin, a pinapasi dan mina am awemi kid neddatangan na sakā suddaluk kiden. A nekerutan mi hapa, te iturayan hala na gubyernu na Roma. ²⁸ A nedagut ku hapa ta pagmamitingan na pinakadakal da kiden, te dangagan ku mina am anu ya pangpaliwatan da tentu. ²⁹ Ammi awan haman ta nadangag ku ta liwat na petta mapapasi ono mabalud, te intu la

pangpaliwatan da tentu ya pagtalekud na kan ta lintig da.

³⁰ “A teyaken nakadangag ta itta ya mangiggakkad nga mamapasi tentu a yen ta neayukku ku nepetulud teko, a ibar kun hapa ta mangidarum kiden ta iko mina ya enda pangidaruman tentu am anu ya pangpaliwatan da tentu. A yen la ya addet na isurat ku teko, Apo Gubernador.

Sedayawak, Klawdyo Lisiyas,” kunna surat na en.

³¹ A ta nepanggawat na kapitan kiden ta suraten a inalap da i Pablu, a netugut da ta hiklam abat ta ili na Antipatris. ³² A ta kalakwatan na a nagtoli ya suddalu kiden awan nagtakay ta ili na Herusalem, a ya magkabayu kiden la ya nangidulot te Pablu abat ta ili na Sesariya. ³³ Enda nepaita i Pablu ta gubernadoren nga taga Roma, a neatad da hapa ya surat na kumanderen. ³⁴ A ta kabalin na pagbasa na ta suraten a “**Taga anu ka,**” kunna te Pablu.

“Taga Silisya yak, Apo,” kunna hapa ni Pablu.

³⁵ “A dangagan ku sangaw ya uhohugam am dumatang na ya mangidarum kiden teko,” kunna ha, kapye na nepataron i Pablu ta bali ni Ari en Herud nga dafu na Hudyo kiden.

24

Ya Kapidwa Na Pangidarum Na Hudyo Kiden Te Pablu

¹ Ta nepagpasa na limāhaw a dumatang na ig Ananayas nga mayor na padi kiden ikid na kadwan kiden kalalaklakayan na Hudyo kiden, a nehulun da hapa ya abugadu da en Tertulo. A umange kid te Gobernador Pelis petta ipadangag da ya pangidaruman da te Pablu. ²A ta pangisarok dan te Pablu a i Tertulo ya napolu nagbida, a nepadangag na ya pangidaruman na Hudyo kiden tentu:

“Apo Gobernador,” kunna,

“Kakurugan ta itta ya gatut mi ta mappya teko, te awan ta dulay ta lugar mi in gafu ta kappyanan na paggubernador mu. A addu hapa ya kesasipatan mi nga mappya gafu ta kallak mu tekami. ³A kanayun matalak kami nga manggawat ta isin kid na kappyanan ta ngamin kiden lugar mi. ⁴Ammi awemi ikayat ta matalantan ka, Apo, a yen ta makikekallak kami teko ta ayanin ta dangagam bit haen ya ipadangag mi teko.

⁵ “Ta kuman na pangitan mi ta tolayin yan a kanayun mamadday ta dulay, te sanatan na haman ya Hudyo kiden ta ngamin paglelehut, petta magribelde kid. A intu hapa ya takday dumugān na tolay kiden nga makikattway nga mangurug te Hesusen nga taga Nasaret. ⁶A ikayat na para tapangan ya simbaan mi en ta ili na Herusalem, ammi ginafut mi. A ikami mina ya makkamu nagimbestigar tentu gafu ta lintig mi, ⁷ ammi immange garay ig kumander Lisiyas, a ginubatan da i Pablu tekami, a nebar na ta idarum mi sangaw ta atubang mu. A yen ta itta kamin sin, ⁸ te am imbestigaram hapa ye-

yan na tolay a amum hapa sangaw am kustu ya pangidaruman mi tentu,” kunna.

⁹ A nakigitta hapa ya Hudyo kiden ta ngamin binida ni Tertulo ta gubernadoren.

Ya Pangipadangag Ni Pablu Ta Katunung Na

¹⁰ A ta kabalin na pagbida na Hudyo kiden a nagsenyas hapa ya gubernador te Pablu petta maguhohug hapa.

“Apo Gubernador,” kunna,

“Amuk ta nabayag na ya paggubernador mu ta lugar na Hudyo kiden, a yen ta matalakak nga mangipadangag ta katunung ku teko. ¹¹ Am pasikkalam mina a amum ta awena para la nagpasa na mafulu duwa na araw abat ta neangek ta ili na Herusalem, te ume yak nakigimung ta simbaan mi en. ¹² Ammi awan haman ta nakadangag teyak nga nakidibati ta tolay ta simbaanen, a awan haman ta nakaita teyak nga mangsanat ta tolay ta ili na Herusalem ikid na had sin na kapilya. ¹³ A awan pulus ta mepaita da ta ayanin nga mangipasikkal ta pangidaruman da teyak. ¹⁴ Ammi maski kunna ten itta hala ya takday nga ibosag ku teko, Apo, te ya nebar na en nga makikattway a kakurugan ta ye-yen na dalan ya pangdayawan ku ta Dyos na dadagkal mi kiden, a kurugan ku hapa ya ngamin nesurat ta lintig ni Moses ikid na lebru na pinaguhohug na Namaratu ewan. ¹⁵ A intu hala ikatalak ku ya ikatalak na Hudyo kiden ta isin, te mangurugak ta itta hala sangaw ya pangtolay na Namaratu ta ngamin kiden nagpasi nga mappya ikid na dulay, petta maatadan sangaw

ya tagtakday ta megitta ta iningwa na ta katolay na en. ¹⁶ A yen ta kanayun magafura yak, petta sigida madakar ya nonot ku ta atubang na Namaratu ewan pase tolay kiden.

¹⁷ “Ammi ta kuman na iyaken a nabayagak nga awan dumatang ta ili na Herusalem, ammi ta nepagpasa na pigpigadarun a dumatangak na, te enku idatang ya piraken nga neatad na Hentil kiden ta kagittak kiden Hudyoy nga mazingatan. ¹⁸ A gafu ta eyak hapa mangdayaw ta simbaanen a dana nagpabaggawak ta padi kiden, kapyek simarok, petta ibalin ku hapa ya pangiatad ku ta Namaratu. A yen hapa ya nepakasimmu na Hudyoy kiden teyak nga taga Asya ta umag na simbaanen. Ammi awan hamana ta naita da ta tinabtabang ku, te awan hamana ta addu na tolay teyak. ¹⁹ A gagangay ta ikid mina ya immange ta isin, petta idarum dak mina, am angarigan ta itta ya pangidaruman da teyak, ammi awan kid hamana.

²⁰ “A mappya mantu ta pohutam ta itta kidin sin, petta bidan da mina am anu ya napasikkal da ta liwat ku tekiden nagimbestigar teyak ta nagmamitingan na konsihal da kiden. ²¹ Ammi awan hamana ta amuk ta pangpaliwatan da teyak am bakkan la ta inuhohug ken teyaken nagayag tekid, te ya neayag ku a

‘Yen ta idarum dak te ikatalak ku ya pangtolay na Namaratu ta nagpasi kiden,’ kunku la tekid,” kun ni Pablu ta Gubernadoren.

²² A ta nepakadangag ni Gubernador Pelis ta bida ni Pablu a mapmappyan ya pakkamu na ta gagangay na mangurug kiden te Hesus, ammi

awena bit nebar ya uray na ta mangidarum kiden, te

“Indagan ku bit ya datang ni Kumander Lisiyas, petta madangag ku hapa ya bida na,” kunna.

²³ A sangaw nepataron na i Pablu ta kapitanen, ammi nepalubus ta magpapasyar, a nepalubus hapa ya kofun na kiden nga umange mangatad ta magserbi tentu.

Ya Tabarang Ni Pablu Te Pelis Ikid Ni Drusila

²⁴ A ta nepagpasa na pigpiga araw a nagtoli ha ig Gubernur Pelis ikid ni Drusila nga bagu en atawa na nga Hudyo, a pinaayagan na i Pablu, te ikayat na dangagan am anu ya uhohugan na gafu ta pangurug na te Hesus. ²⁵ A ya netabarang na tekid a ya tarabaku da mina ta katunungan, ikid na pangiguwad da mina ta bari da, ikid na pangpa-gang na Namaratu ta awan kiden mangu-rug. A gafu ta magburung na ya nonot ni Pelis ta inuhohug ni Pablu a

“Magtugut kan la bit, te paayagan ta ka ha sangaw am itta ya pakatagop ku,” kunna tentu.

²⁶ A namengaddu hapa ya nepangpaayag na tentu, petta makibidan kid, te ikatalak na ta mangatad i Pablu ta pirak petta lumattog. ²⁷ A ta nepagpasa na dwādarun a itta ya pumatalin te Gubernur Pelis nga nanggagan te Porsyu Pestu, ammi ta awena para la nagtugut ni Pelis a nebar na ta masirak la i Pablu ta agbaludanen,

“petta itta ya panadamdaman na Hudyo kiden teyak,” kunna.

25

Ya Pagimbestigar Na Gubernador Te Pablu

¹ A ta gafu na en nga maggubernador i Gubernador Porsyu Pestu a pa nagyan bit ta ili na Sesariya abat ta talluhaw, kapye na umange magpasyar ta ili na Herusalem. ² A umange hapa tentu ya padi kiden nga Hudyo ikid na kadwan kiden kalalaklayan da, a binida da hapa tentu ya pangidarum da te Pablu.

³ “A am ikallak na kami hapa a mappya ta mealit i Pablu ta isin, petta madangag mi hapa ya uray mu ta isin Herusalem,” kunda tentu. Ammi pangayayyaw da yen, te dana negakkad da ta ilakap da sangaw i Pablu ta dalan. ⁴ Ammi awena netuluk ni Pestu.

“Maski magyan la ten Sesariya, te mavitak hala dumatang ta iten. ⁵ A am itta ya pangidaruman muy tentu a mappya ta mehulun sangaw ya pinakadakal muy kiden, petta idarum da sangaw ta atubang ku ten,” kunna tekid.

⁶ A nagyan para la i Pestu ta ili na Herusalem addet ta tāliggan, kapye na nagtugut, petta dumatang na ta ili na Sesariya, a nehulun hapa ya Hudyo kiden nga mangidarum te Pablu.

A ta kalalakwatan na a umange nagtogkok i Pestu ta lugar na agimbestigaran en ta medarum, kapye na nepaalap i Pablu. ⁷ A ta nepangisarok da tentu a enna kinalihung na Hudyo kiden taga Herusalem, a addu ya nangidaruman da tentu ta dakal na liwat, ammi awan haman ta nepaita da ta liwat na.

⁸ A naguhohug hapa i Pablu, te pake ipasikkal na ya katunung na;

“Itta hud ya liwat ku ta lintig na Hudyo kiden, ikid na simbaan da en. A itta hud para ya liwat ku ta lintig na Ari en taga Roma,” kunna.

⁹ Ammi gafu ta ikayat ni Pestu nga mangikallak ta Hudyo kiden a nebar na te Pablu ta

“Ikayat mu de metoli ta ili na Herusalem, petta yen sangaw ya pagimbestigaran ku teko?” kunna.

¹⁰ “Annun ku haman ange ta Herusalem? Itta hud ya liwat ku tekid? Itta yak na haman ta atubang na agimbestigaran ni Ari en Sisar taga Roma, a ye sin mina ya pagimbestigaram teyak. ¹¹ Am angarigan ta itta mina ya liwat ku, petta mapapasi yak mina a awek mantu takitan ta masi yak, ammi am awan ta pakaitan na pangidaruman da teyak a awena mabalin ta mepersa yak nga medob tekid. A yen ta makikekallak na ta Ari en Sisar, petta intu sangaw ya makkamu teyak,” kun ni Pablu.

¹² A dangagan na bit ni Pestu am anu ya uray na konsihal na kiden, a sangaw nebar na hapa te Pablu.

“Gafu ta makikekallak ka te Ari en Sisar a medob ka mantu tentu,” kunna tentu.

Ya Pagpasyar Ni Ari Agripa Te Gubernurador Pestu

¹³ A ta nepagpasa na pigpiga araw a umange hapa ya dafu na Hudyo kiden, i Herud Agripa, ikid na atawa na en Bernisa ta ili na Sesariya, te magpasyar kid te Gubernurador Pestu gafu ta bagu nesaad hapa. ¹⁴ A gafu ta medyo mabayag kid tentu a binida ni Pestu ya kabalud ni Pablu tekid:

“Itta ya takday mabalud ta isin nga nesirak ni Gubernador Pelis. ¹⁵ A teyaken umange ta ili na Herusalem a umange hapa teyak ya padi na Hudyo kiden ikid na kalalaklakayan da, te idarum da ya mabaluden, a ikayat da ta pagangan ku. ¹⁶ Ammi nebar ku hapa tekid ya gagangay mi nga taga Roma ta awemi hama pagangan ya tolay am awena para la makiatubang ta mangidarum tentu, petta itta hapa ya pakitabbag na ta pangidaruman da tentu. ¹⁷ A tekiden umange ta isin a awek nagtalantan, te kala-watan na a nagtogkokak na ta lugar na agimbestigaran ken, a pinaayagan ku ya mabaluden.

¹⁸⁻¹⁹ “A pahig ku ta pake dulay mina ya pangidaruman da tentu, ammi awan haman, am awa nagintabtabbagan da hud la ya relisyon na Hudyo kiden ikid na takday tolay nga nagngagan kan te Hesus. Te ya kinan da en Hesus a nasi kan na, ammi ipapilit ni Pablu ta matolay hala. ²⁰ A gafu ta napopoyungak hapa ta pagintabtabbag da, a awek haman amu am had kukun na pagimbestigar ku tentu, a yen ta pinohutan ku te Pablu am ikayat na medob ta ili na Herusalem petta yen sangaw ya pagimbestigaran ku tentu. ²¹ Ammi awena haman ikayat am awa nakikekallak hud la te Ari Sisar, a pebalud para la, te indagan na kan ya uray ni Sisaren tentu. A nepataron ku mantu abat ta pangidob ku tentu ta Ari en,” kunna.

²² A ya uhohug hapa ni Agripa a

“Ikayat ku hapa dangagan ya uhohug na mabaluden,” kunna.

“A mappya hapa. Dangagam sangaw ta lakwat,” kun ni Pestu tentu.

Ya Pangiatabang Da Te Pablu Te Ari Agripa

²³ A ta kalalakwatan na a umange ha ig Ari Agripa ikid ni Bernisa, ammi nepaggiraw da hapa ya pagari da tekiden simarok ta agimbestigaran na gubernadoren, a nehulun hapa ya kumander kiden ikid na ba-nang kiden ta ili. A sangaw nangidob i Gubernur Pestu ta ange mangalap te Pablu. A ta nepangisarok dan tentu a nagbida bit ya gubernador en:

²⁴ “Apo, Ari Agripa, ikid na ikamuy ngamin nga magkakampat,” kunna.

“Ya tolayin yan nga maita muy ta atubang muy, a intu hala ya nedarum na ngamin kiden Hudyo ta iten Herusalem, kapye da ha nedarum ta isin Sesariya, a neayayag da para ta mapapasi mina. ²⁵ Ammi awan haman ta nadangag ku ta pangpapasin ku mina tentu. A gafu ta pedob hapa te Ari Sisar a doban ku mantu tentu.

²⁶ “Ammi intu dulay te awek haman amu am anu mina ya isurat ku gafu tentu. A yen ta pinaalap ku hapa ta atubang muy, aglalo ta atubang mu Apo, Ari Agripa, petta am nadangag tanan ya tabbag na ta pangpohut mu tentu a amuk na sangaw am anu ya isurat ku gafu tentu.

²⁷ Te kuman na awan haman ta serbi na am doban ku sangaw ya mabalud ta Ari en am awek pake ibar ya liwat na,” kunna.

26

Ya Bida Ni Pablu Te Ari Agripa

¹ A ya uhohug hapa ni Ari Agripa te Pablu a
“Aran maguhohug kan, te dangagan ku hapa
am anu ya razom,” kunna.

A neta-gay ni Pablu ya lima na, kapye na hapa
ipadangag ya katunung na.

² “Apo, Ari Agripa, ikwentak ta gasat ku ta
arawin yan gafu ta itta ka, petta madangag mu
hapa ya tabbag ku ta ngamin pangidaruman na
Hudyo kiden teyak. ³ A maski te dana amum ya
gagangay na Hudyo kiden, ikid na ngamin pag-
intabtabbagan da. A ikallak nak mantu, Apo, te
attamam la bit ya magdangag ta uhohugan ku
teko.

⁴ “Amu haman na ngamin Hudyo ya dana
gagangay ku addet ta kaabbing ken ta dana en
lugar ken addet ta neangek ta ili na Herusalem.

⁵ A am aweda mina ilemad a mabida da hapa ta
kanayun itug ku ta mappya ya ngamin kurugan
na Hudyo kiden, te nekihu yak haman ta pin-
pinanga na Pariseyu kiden nga masikan mangi-
pasikkal ta relisyon na Hudyo. ⁶ Ammi gafu ta
ikatalak ku ya datang na Mangikerutan ikid na
pangtolay na ta nagpasi kiden nga nekari na
Namaratu ta dadagkal tam kiden, a yen ta itta
yak sin nga medarum ta atubang mu.

⁷ “Ammi anu kawagan na ta idarum nak na
Hudyo kiden gafu ta ikatalak kin, bakawa intu
la ikatalak ku ya ikatalak na ngamin Hudyo ta
ngamin kiden lugar. A gafu ta ikatalak da ya
datang na Mangikerutan ikid na kesipat da ta
pangtolay na ta nagpasi kiden a yen ta ikak-
inan da ya makimallak ta Namaratu ta araw
pase hiklam. Ammi gafu ta ipadangag kun ya

datang na ikatalak da en nga Mangikerutan a anu kawagan na, Apo Ari, ta yen ya pangidaruman da teyak. ⁸ A am kakurugan ta tolayan na Namaratu ya nagpasi kiden a anun muy mantu pahig ta tulad ya nepangtolay na te Hesusen?

⁹ “Kumanen hapa teyak ta idi, te pahig ku haman ta doban nak na Namaratu nga manggamma ta mangurug kiden ta ngagan ni Hesus. ¹⁰ A yen mantu ya tinarabakuk ta ili na Herusalem, a addu ya nepebalud ku tekid, te iyak ya pinatudunan na padi kiden nga manggafut tekid, a iyak para ya takday makigitta ta mamapasi kiden tekid. ¹¹ A awek haman nakaintak nga mangsaned ta kapilya na Hudyo kiden talo am itta ya madatangan ku ta mangurug tentu. A nepapalpaluk ku kid para ta atubang na umange kiden nakigimung, petta pagtalekudan da mina ya pangurug da tentu. A gafu ta masikan ya pangikatupag ku tekid a en ku kid hapa inapag addet ta adayu kiden na lugar, petta pa-gangan ku kid mina.

¹² “Yen ta immange yak hapa ta ili na Damasku, te pinatudunan nak na padi kiden nga ange manggafut ta mangurug kiden. ¹³ Ammi tekami en nagtugtugut ta kalsada en a nepagka-mak, Apo, ya pake masikan na killat nga nagafu ta langitewan, a masmasikan haman ammi ta bilagewan, a linehut na kami ikid na kahulun ku kiden. ¹⁴ A sa nahunnak kami ta lutak, a nadangag ku hapa ya mangbar teyak ta agsitang na Hudyo:

‘Salu, Salu, anu haman ta igakkad nak? Iko hala ya matakitan am ikuyat mu ya muduk

ku,' kunna teyak.

¹⁵ 'Inya ka hud, Afu,' kunku hapa.

'I Hesusak, a iyak haman ya igakkad mu,'
kunna.

¹⁶ 'A magtayuk kan, te yen ta nakipaita yak teko petta magbalin ka ta daddoban ku nga mangipasikkal teyak, te ipasikkal mu sangaw ya nepaitak teko ta ayanen ikid na ngamin ipaitak sangaw teko.

¹⁷ 'A ilillik ta ka hapa sangaw ta panggakkad na kagittam kiden ikid na Hentil kiden, te yen kid ya pangidoban ku teko, ¹⁸ petta paglad-dangam ya mata da, petta pagtugutān da ya sugiram nga iturayan ni Satanas, a simarok kid ta dakar nga iturayan na Namaratu. Te am mangu rug kid teyak a mapakoman ya liwat da, a mesipat kid hapa ta tolay kiden nga binaggawan na Namaratu,' kunna haman teyak.

¹⁹ "A yen ya gafu na, Apo Ari Agripa, ta awek nagtalekudan ya nagmatakaren teyak, ²⁰ te namegafu yak na mangipadangag ta ili na Damasku, a sangaw ta ili na Herusalem, ikid na ngamin paglelehut na lugar na Hudeya, kapyek hapa umange ta agyan na Hentil kiden. A pake nepadangag ku ta magbabawi kid mina ta pagli-wat da, petta mangu rug kid na ta Namaratu ewan. A pake nebar ku para ta idulot da mina ya mappya na tarabaku nga megitta ta pagbabawi da.

²¹ "A yen hapa ya gafu na, Apo, ta ginafut nak na Hudyo kiden ta simbaanen ta ili na Herusalem petta papasin dak. ²² Ammi mappya

la te kanayun uffunan nak hala na Namaratu ewan abat ta ayanin. A yen ta itta yak ta atubang muy nga mangipasikkal ta ata-nang kiden tekamuy pase alinnak kiden, te awan haman ta takwan na ipasikkal ku tekamuy ngamin am bakkan la ta kuman na linavun ni mina Moses ikid na kadwan kiden pinaguhohug na Namaratu ewan. ²³ Te yen kid haman ya palungu nanglavun ta mapapasi ya ange mangikerutan tekitam, kapye na sangaw matolay, petta intu ya imunnan nga mangipasikkal ta dakar ta kagitta na kiden Hudyo pase Hentil kiden,” kun ni Pablu.

²⁴ Ammi tentu para la naguhohug a tinabtabang ni Gobernador Pestu:

“Maguyung ka, Pablu, te paguyungan na ka na kaddu na adal mu,” kunna ta pagayag na tentu.

²⁵ “Maski awek maguyung, Apo Gobernador, te kakurugan ya ngamin uhohugan ku. ²⁶ Maski pabidam te Ari Agripa ina, te dana amu na haman ya ngamin nabidak ta ayanen. A yen ta awek ikamat ibida tentu, te dana amu na, te awena haman nakkwa ta nelemad,” kun ni Pablu tentu.

²⁷ A ya uhohug na hapa te Ari Agripa a

“Ibar mu haen, Apo, am kurugam ya nesurat na pinaguhohug kiden na Namaratu? Ammi maski awem ibar amuk haman ta kurugam,” kunna.

²⁸ “Pahig mu hud ta alistu yak mangurug te Hesus gafu ta bidamina?” kun ni Ari Agripa tentu.

²⁹ “Maski am alistu ka ono am awan, maki-mallakak hala ta megitta ka mina teyak fwera ta kawaden ta kamat kin. Kumanen hapa mina ta ngamin kidin makadangag teyak ta ayanin,” kun ni Pablu tentu.

³⁰ A sangaw sa nagtayuk ya ari en ikid ni Bernisa ikid na gubernadoren ikid na kahebing da kiden.

³¹ A tekid na nakauhet a

“Awan haman ta iningwa na ta dulay nga megitta ta kapapasi na ono kabalud na,” kukunda.

³² “Gagangay ta maibbatan mina am awena mina nakikekallak te Ari en Sisar,” kunna hapa ni Ari Agripa te Pestu.

27

Ya Pangidob Da Te Pablu Ta Ili Na Roma

¹ A ta nekari na en nga araw nga pangidob ni Pestu te Pablu ta ari na taga Roma kiden a inalap da ig Pablu ikid na kadwan kiden nabalud, a enda kid netulud te Huliyo, te intu ya kapitan na suddalu kiden nga magtaron tekid addet ta ili na Roma. ² A sa gimon kami nig Pablu ikid na suddalu kiden ta takday na bapor selayag nga taga ili na Adrumito, te magganwat na magtugut ya baporen, a sage magsibal sangaw ta ili kiden ta pingit na bebay ta lugar na Asya. Intu hapa kahulun mi i Aristarku nga taga Tesalonika ta lugar na Masadonya. A kumanen nagtugut kamin.

³ A ta kalakwatan na a nagsibal kami ta ili na Sidon, a nekallak ni Huliyo i Pablu, petta dumagut bit nga ange mangalap ta masapul na kiden ta bali na kofun na kiden. ⁴ A tekami en ha nagtugut a atubangan na kami na paddad, a yen ta nagpingit

kami ta lingad na fugu na Sipre. ⁵ A tekami en nakadakit ta bebayen ta annung na lugar na Silisya ikid na Pampiliya, a nagdulot kamin ta ili na Mira ta lugar na Lisya. ⁶ A yen bit ya nagdisaagan mi, te umange nagapag i kapitan Huliyo ta takwan na pagluganan mi, a sangaw pinaglugan na kami ta takday bapor taga Alehndra, te magdulot ye-yen na bapor ta lugar na Itali. ⁷ Pake mabayag kami nakatugtugut abat ta addu na araw, a addu ya zigat mi nga nakadatang ta annung na ili na Nidu. A gafu ta atubangan na kami na paddad a nagpaabagatan kamin, petta angen mi ya lingad na fugu na Kareta. ⁸ A tekami en nagtalib ta annung na Salmone a medyo nazigatan kami hapa pumingit abat ta nakadatang kami ta kinan da en Mappya na Paglingadan nga abikan ta ili na Laseya.

⁹ A gafu ta natalantanan kamin ta paddaden a nadatangan na kami na agirid ikid na araw na kawan, a mazigat na ya magbapor, a netabarang ni Pablu ta aweda bit mina magdulot.

¹⁰ “Mariknak, Apo, ta pake mazigatan kitam sangaw, a maperdi sangaw ya baporin kontodu karga tam, yaga addu sangaw ya masi tekitam,” kunna.

¹¹ Ammi takwan ya uray na piloto ikid na makābaporen, a yen kid ya kinurug ni Kapitan Huliyo ammi te Pablu. ¹² A gafu ta medyo dulay kan hapa ye-yan na paglippadan ta agirid a addu ya nangibar ta imunnan kami talo am madatang mi ya lugar na Fenika tagad ta lod na fugu na Kareta, te itta kan ten ya mapmappya na paglingadan nga umatubang ta lod na abagatan

ikid na lod na amyanan. A mapmappya kan ta yen ya pagpataliban mi ta araw na kawan, te malingadan kan ta paddad.

Ya Zigat Da Ta Kawan Ta Bebay

¹³ A sangaw gafu ta itta ya palapaddad nga nagafu ta abagatan a matalak kid na, te pahig da ta makkwa dan hala ya gakkad da en. A yen ta negon dan ya landuken nga kesodan na baporen, a nagtugut kamin ha ta papapingit na fugu na Kareta. ¹⁴ Ammi awena la mabayag a netapal na kami na masikan na paddad nga nagafu ta amyanan. ¹⁵ A gafu ta awemi napaatubang ya baporen ta paddaden, a netuluk mi mantu ta mepaddad. ¹⁶ A inange mi ya taakub na fugu na Kawda, petta malingadan kami ta paddaden, a magge awemi negon ya barangayen nga ginenger na baporen, te igalut mi ta ngarab na en. ¹⁷ Ammi ta nepangigon min ta barangayen a ginalutan da hapa ya tangngan na baporen ta dakal kiden na lubid, petta awena imangat na nagtotopan na en. A ta kabalin na panggalut da a nagburung kid na ta mepaddad ya baporen ta dammang, a mesalsal ta kaassangan na danumen ta kinan da en Sirte. A yen ta neakban da ya dakalen layag na petta awena makaange ta kaassangan na danum, a netuluk da la ta mepaddad. ¹⁸ A gafu ta awena hamam magimmang na sikan na paddad ikid na palung kiden a pake nakawanan kami addet ta lalakwat, a nepagiwarad dan ya karga na baporen ta danum petta malampaw ya baporen.

¹⁹ A ta mekatallu en araw a magge malamammad na ya baporen, a sina-sat da ya kadwan kiden

ramyenta na layag kiden, a nepagihunnak da kid ta bebay. ²⁰ Ammi intu para dulay te awenan haman limattog na bilag ikid na bitwan kiden abat ta addu na araw gafu ta kasikan na kawanen, a awemin amu ya agyan mi, a awan na ta ikatalak mi ta matolay kami.

²¹ A gafu ta nabayag hapa ya nagtarabaku kiden nga awan nakatagop nangan, a enna kid hapa tinabarangan ni Pablu.

“Mapmappya mina en, kahkahulun, ta kinurug dak, petta awetam bit mina nagtugut ta fugu na Kareta, te nalillikan tanan mina ya zigatin yan ikid na kaperdi na karga na baporin. ²² Ammi awemuy na magburung, te awan sangaw ta masi tekitam, te ya baporin la ya maperdi. ²³⁻²⁴ Te umange nagtayuk ya anghel na Dyos kewan Namaratu ta hebing ken ta hiklamen, a nebar na teyak:

‘Awem la magburung, Pablu, te uray na Namaratu ta imatubang ka sangaw te Ari en Sisar. A dinangag na ya pakimallak mu ta kahulum kidina, petta awan sangaw ta masi tekid,’ kunna teyak.

²⁵ “A awemuy mantu magburung, kahkahulun, te ikatalak ku ya Namaratu ewan ta magdulot hala sangaw ya kuman na nebar na en teyak, ²⁶ ammi mappya ta mesalsal kitam sangaw ta takday na fugu,” kun ni Pablu tekid.

²⁷ A kumanen nedodoyan kami la ta bebay na Adriyatiko abat ta dwāliggwān. A ta mekafulu appat na hiklam a narikna na magibbal kiden ta bapor ta umabikan kami ta lutak, ²⁸ a ginukud

da mantu ya kadalam na danumen, a tallufulu annam na metru ya kadalam na. Magananwan la a ginukud da ha a dwafulu pitu metru. ²⁹ A gafu ta nagburung kid ta metumpap ya baporen ta kabatun a nehunnak da ya appat na kesodan na nga negalut ta huli na en, a nakimallak kid ta mavit mina ya araw. ³⁰ Ammi intu para dulay, te ya magibbal kiden ta bapor a ikayat da magtammang ta baporen, a enda neuhiyay ya balabarangayen ta danum, petta pagluganan da ta pagtammang da. Ammi ape ihunnak da ya landuken nga negalut ta mukat na baporen ta kuman na nepagihunnak da kiden ta huli na. ³¹ Ammi mappya la, te neitan na kid ni Pablu, a nedanug na kid ta kapitan na suddalu kiden.

“Am awena masirak na magibbal kiden ta bapor awan sangaw ta matolay tekitam ngamin,” kunna tentu.

³² A gafu ta kumanen dinob na kapitanen ya ange manggattat ta galut na barangayen, petta mahunnak ta danum.

³³ A tentu en tanagay nagkarawan a pinagturad ni Pablu ya tolay kiden ta mangan kid mina.

“Awemuy haman nangnangan abat ta mafulu appat na araw gafu ta maburung kam la.

³⁴ Mangan kanan mina, petta magsikan sangaw ya bari muy, te awan sangaw ta masi tekitam maski takday la,” kunna.

³⁵ A intu ya napolu nangalap ta pan, a nepakimallak na ta Namaratu ta atubang na ngamin, kapye na pinilsat, a kinan na. ³⁶ A gafu ta kumanen a naazi hapa ya burung na nonot da, a nangan kid na hapa. ³⁷ Dwagatut pitufulu annam kami

ngamin nga nagyan ta baporen. ³⁸ A tekiden nabattug ta nepangan da a nepagihunnak da ta bebay ya irik kiden petta pake maglampaw para ya baporen.

Ya Kaperdi Na Baporen Ta Batu

³⁹ A tentun nagdakar a aweda amu ya lugaren nga agyan da, ammi naita da ta itta ya sinang walawer na ginat, a yen ya ikayat da en pangis-arokan ta baporen talo am mabalin. ⁴⁰ A ginattat da mantu ya galut na landuk kiden nga nesod ta kabatunen ta huli na baporen, kapye da inubadan ya galut na lapag na en. A sangaw nepotun da ya assangen layag ta ulu na baporen, a netubang na kamin na paddad ta tagad ta ba-naden. ⁴¹ Ammi intu dulay, te intu inange na baporen ya kauknudan na ginat kiden ta pagdafungan na palung kiden, a nelumlum, a awenan nakaalit. A nakutukutet hapa ya huli na ta kasikan na palung kiden.

⁴² A ya uray na suddalu kiden a papasin da ya mabalud kiden, petta awan sangaw ta makatam-mang, ⁴³ ammi ginamman na kid na kapitan, te ikayat na ikerutan i Pablu. A ya makkamu kiden maglangoy a pinaglattu na kid ta danumen petta imunnan kid ta ba-naden. ⁴⁴ A ta kadwan kiden a nebar na ta gumafut kid ta tabla ono kompormi na itta nga naazi ta baporen. A kumanen sa nakadatang kami ngamin ta ba-naden, a awan ta nakkwa ta dulay tekami.

28

Ya Pagyan Da Ta Fugu Na Malta

1-2 A tekami en nakagon ta ba-naden a enna kami pinagdulot na limugar kiden ta fugu en, a yen ya nepakadangag mi ta Malta ya ngagan na fugu en nga dimmatangan mi. A addu hapa ya nepaita na tolay kiden ta kallak da tekami, a naghatung kid hapa ta paggukupan mi, te nagudan na, a masanaw. ³ Umange hapa nangalap i Pablu ta hangaw, ammi tentu en nangitumpa ta hangaw kiden ta afuyen a imuhet ya madagat gafu ta patu en, a kinagat na ya kamat na en. ⁴ A ta nepakaita na tolay kiden ta ulagen nga nagbesin ta kamat ni Pablu a

“Kakurugan ta amapasi ya tolayin yan, te maski nakadakit ta bebayen a awena mantu mabalin ta matolay gafu ta addu ya liwat na, te masi sangaw ta dagat na ulagina,” kunda,

⁵ Ammi newadwad na hala ya ulagen ta afuyen, a awan ta nahikna na ta takit na. ⁶ Nepa-na na tolay kiden ya pagbaga na bari na ikid na pasi na, ammi gafu ta awan ta naita da ta kabayag na pangipa-na da a nauli ya nonot da tentu, te nebar dan ta intu ya takday na dyos.

⁷ A ta kabalanan na kumanen a umange kami ta bali na mayor na fugu en, bali ni Publiyo, te abikan ya lutak na kiden ta ba-naden dimmatangan mi, a pinagdulot na kami ta bali na, a pinakpakan na kami ta talluhaw. ⁸ Ammi nagtakit hapa ya dama ni Publiyo, te nagpatu, yaga nagatattay. A enna inita ni Pablu, a nepakimallak na. A ta nepangisagpaw ni Pablu ta kamat na tentu a nagmappyan. ⁹ A ta nepakedamag na pagmappya na en ta kadwan kiden tolay ta fugu en a umange hapa ya nagtakit kiden te Pablu, a nagmappya

kid hapa. ¹⁰⁻¹¹ Nagyan kami ta fugu in yen abat ta talluhulan, a addu ya neatad na tolay kiden tekami ta pangikayat da tekami.

Ya Pagdulot Da Ta Ili Na Roma

A ta kabalin na talluhulan a nagganwat kami ha nagtugut, te itta ya takday na bapor nga naglingad ta fugu en ta agiriden, a yen ya paglугanan mi. Taga Alehandra hapa ya baporen, a Siping na Dyos ya ngagan na. A tekami en nagganwat naglugin a pinagbalun na kami hapa na tolay kiden ta ngamin masapul mi ta angen mi in. ¹² A kumanen nagbapor kami ha abat ta ili na Sirakut, a nagyan kami ten ta talluhaw, kapye mi ha nagtugut. ¹³ A sangaw nagsibal kami hapa ta ili na Regiyo ta tangagaw, te ipa-na mi ya paddad nga magafu ta abagatan.

A ta mekaduwa en araw a nagdulot kami ta ili na Puteoli, a nagdisaag kami. ¹⁴ A yen hapa ya nakasimmun mi ta kadwan kiden mangurug, a inagagay da kami hapa nga magyan tekid abat ta pitu araw. A tekami en ha nagtugut a tinugut mi abat ta ili na Roma. ¹⁵ Ammi ya mangurug kiden taga Roma a dana nadamag da hapa ya datang mi ta ili na Puteoli, a enda kami dinafung ta Plasa na Appio, a ya kadwan kiden para a dinafung da kami ta agyan na kinan da en Tallu na Tyenda. A ta nepakaita ni Pablu tekid a matalak hapa ta Namaratu, a pinagturad na ya nonot na. ¹⁶ A ta datang mi ta ili na Roma a aweda pake nebalud i Pablu ta agbaludan, te pagurayan da la ta takday na bali, ammi mehulhulun hapa ya suddalu en nga nangtaron tentu.

Ya Pangipadangag Ni Pablu Ta Ili Na Roma

¹⁷ A ta kabalinan na talluhaw a pinaayagan ni Pablu ya pinakadakil na Hudyo kiden taga Roma ta bali en nagyanan na. A tekiden nagkakampat tentu a binida na ya gafu na nepangpaayag na tekid.

“Yen ta pinaayagan ta kam, kahkahulun, petta bidan ku tekamuy ya gafu na kabalud kin. Te maski am awan ta liwat ku ta kagittak kiden Hudyo ikid na gagangay tamen nga nesirak na dadagkal tam tekita, a ginafut dak hala ta ili na Herusalem, a nedarum dak ta atubang na taga Roma kiden, petta mabaludak.

¹⁸ “A tekid na hapa nagimbestigar teyak a awan haman ta napasikkal da ta pangpapasin da teyak, a inibbatan dak mina, ammi awena haman nekayat na Hudyo kiden. ¹⁹ A gafu ta nepapilit da ta itta ya liwat ku a kapilitan ta nakikekallakak te Ari en Sisar, ammi awan haman ta idarum ku ta kagittak Hudyo. ²⁰ A yen ya gafu na nepangpaayag ku tekamuy petta dangagan muy hapa ya mabidak, te nabaludak sekawad gafu ta pangikatalak ku ta mangikerutanen nga nekari na Namaratu ta dadagkal tam kiden,” kunna.

²¹ A ya tabbag da hapa tentu a

“Awan haman ta nadamag mi gafu teko, te awan para la ta nesurat na taga Hudeya kiden tekami, a awan hapa ta binida na nagafu kiden ten. ²² Ammi ikayat mi sangaw dangagan teko am anu ya pake kurugam, te ya nadamag mi ta kahulum kiden nga makikattway ta pangurug

na dadagkal tam kiden a dulay kan ya bidan da tekid ta ngamin kiden lugar,” kunda te Pablu.

²³ A nagbabidan da hapa ni Pablu ya araw na pagdangag da tentu. A ta lalakwat ta nagbabidan da en a nagdadatang hapa ya awan bababang na tolay ta pagyanan na en, a nagtangtangagaw nangipasikkal i Pablu ta pangikerutan na Namaratu tekid, a pake ipasikkal na para ya uhohug na Namaratu tekid nga nesurat ni mina Moses ikid na kadwan kiden pinaguhohug na Namaratu, petta mangurug kid mina te Hesus gafu ta intu ya nagdulotan na bida na surat kiden. ²⁴ A nangurug hapa ya kadwan ta inuhohug na en, ammi nasoysoy ya kadwan. ²⁵ A gafu ta nagkakattway ya nonot da a nagtatugut kid na, ammi dana naguhohug bit i Pablu ta takday para la na uhohug ta awan kiden nangurug:

²⁶ “Kustu hala ya uhohug na Kahalwa na Namaratu ta dadagkal muy kiden, te ya uhohug na tekid gafu te mina Isayasen a

‘Pake dangagan muy ya uhohug na Namaratu, ammi awemuy haman maawatan.

A maski pake bilbigan muy awemuy haman metug,

²⁷ **te nagtuyag haman ya nonot muy, a maningbangngag kam,**

a nagkigsap kam para gafu ta awemuy ikayat makaita ikid na magdangag ikid na magnonot.

A yen ta awemuy magbabawi petta pagmappyan ta kam mina,’ kunna tekid.

“A gafu ta parigan muy ya dadagkal muy

kiden a ²⁸ ibar ku tekamuy ta pagtalekudan na kanan na Namaratu, a ya Hentil kiden ya pangibaran na ta pangikerutan na tekid, te ikid na sangaw ya mangurug,” kun ni Pablu tekid.

²⁹ A ta nekabalin na naguhohug tekid a nagtatugut kid, a nagkapopohutan da ya inuhohug na tekid.

³⁰ A nagan hala i Pablu ta sinalda na en bali abat ta dwadarun, a pinagdulot na ya ngamin kiden umange magdangag tentu, ³¹ te mepalubus la mangipadangag ta ngagan ni Afu Hesus ikid na pangikerutan na Namaratu tekid.

Uhohug na Namaratu gafu te Hesus Kristu New Testament in Agta, Central Cagayan

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Central Cagayan Agta (Agta, Central Cagayan)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Agta, Central Cagayan

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 20 Apr 2023 from source files
dated 29 Jan 2022

160f023e-5fca-509f-ab59-e136848ce2f4